

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Antošová

Bolechová

Grögerová

Hejkalová

Komorádová

Šenkyříková

Obsah:

Alfa

- Barbora Toman Tylová: Za slovy – Rozhovor s Bohumilou Grögerovou (4)**
Z antikvariátních banánovek: Tradice (10)
Nalezeno v knize (15)
Martina Jakubová-Hvozdecká: Zleva doprava (16)
Irena Šustáčková: Ó svatý Magore, nedej zahynouti nám ni budoucím! (18)

Beta

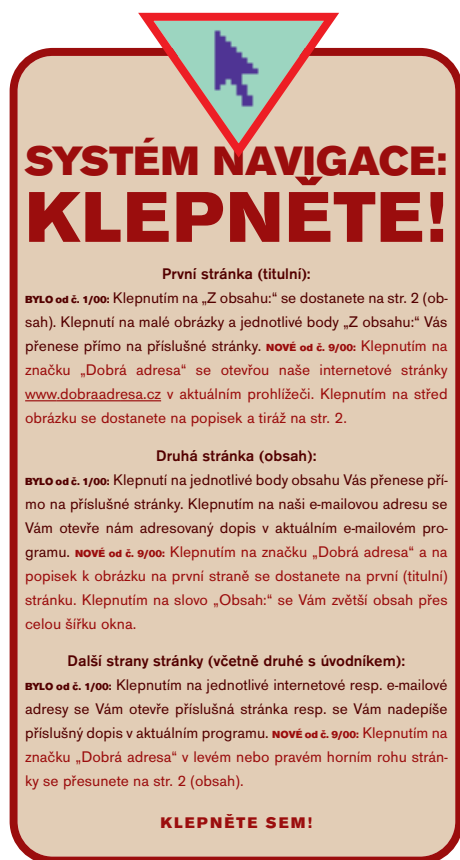
- Nakladatelství Academia doporučuje – Pavla Vošahlíková: Rákoska v dílně lidskosti (22)**
Nakladatelství dybbuk chystá – Émilie Du Châtelet: Rozprava o Štěstí (26)
Divné dny – Láska v pěti novelách (28)

Gamma

- Miroslava Kubešová: Ryba v ústech (42)**
Kateřina Bolechová: Mravenci nemají deprese (48)
Svatava Antošová: Schellerhau (52)
Wanda Heinrichová: Kde bolo tam bolo (56)
Anna Brikciusová: V nejlepším přestane (58)
Kateřina Komorádová: Sklizeno – uleženo (2014–2015) (62)
Kristýna Vorlíčková: Trepka (66)
Marjorie: Když cosi končí (70)

Delta

- Eva Šenkyříková: Demiurgie šamanů (72)**

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tisk na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: Eva Šenkyříková z cyklu Demiurgie šamanů (výřez)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, rok 2016, ročník 17. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štefan Švec, Jakub Tayari, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet, a. s. Časopis je excerpcován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Je to neuvěřitelné, ale do březnového čísla se sešly příspěvky tak, že je stoprocentně ženské. Nešlo o úmysl udělat tematické číslo – náhoda zakouzila. Dokonce i ta Tradiční z banánovkové rubriky je rodu ženského.

Michal Šanda

A Foto- aktu- alita

Velikonoční borovička

A

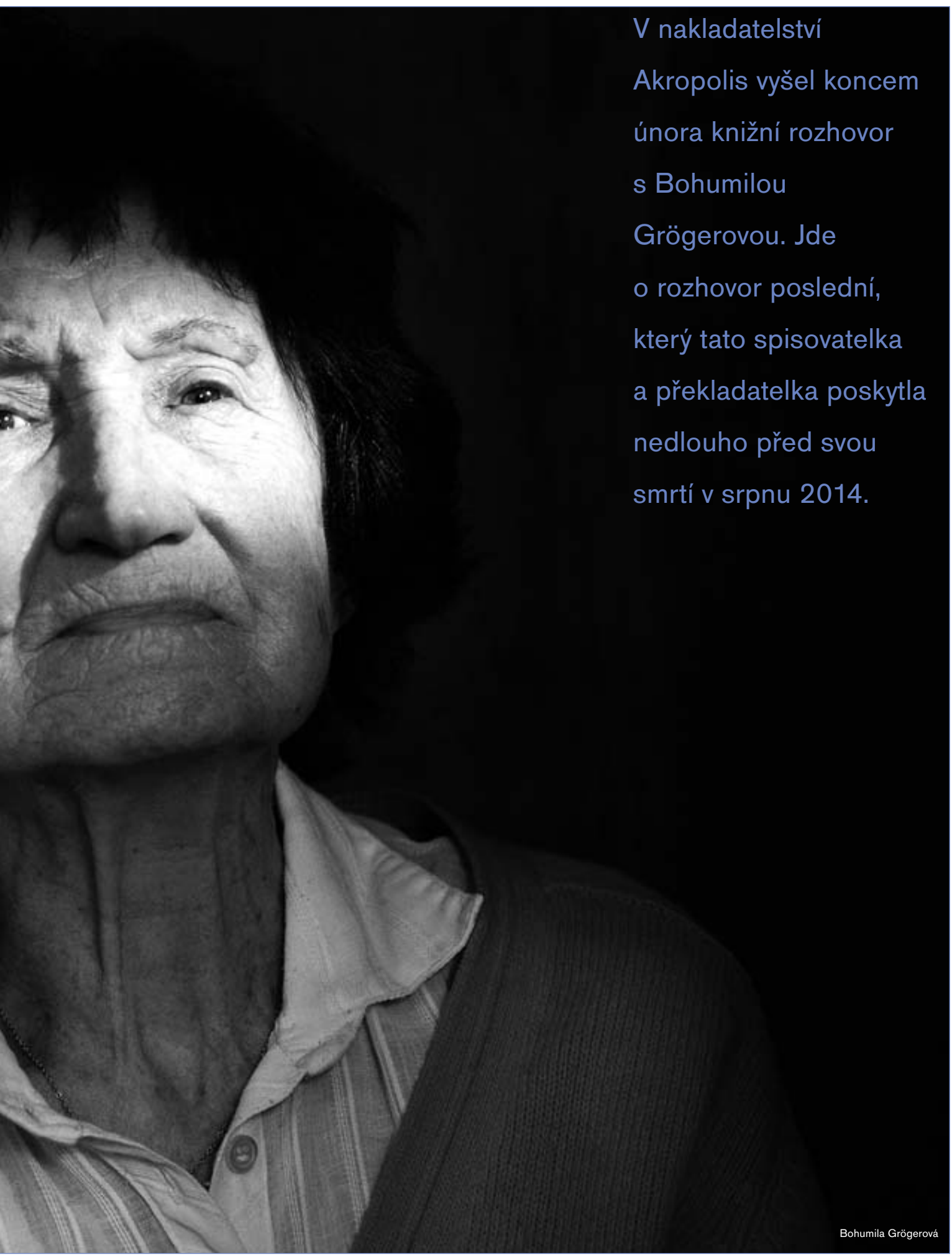
lfa

Barbora
Toman
Tylová

Za slovy

– Rozhovor
s Bohumilou
Grögerovou

V nakladatelství
Akropolis vyšel koncem
února knižní rozhovor
s Bohumilou
Grögerovou. Jde
o rozhovor poslední,
který tato spisovatelka
a překladatelka poskytla
nedlouho před svou
smrtí v srpnu 2014.

Barбора Toman Tylová (*1981) je grafická designérka, absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové, ateliéru grafický design a vizuální komunikace prof. Rostislava Vaňka. Její práce zahrnuje celé spektrum různorodých grafických aktivit. V posledních letech se soustřeďuje především na knižní grafiku. Dlouhodobě ji zajímá přesah písma a obrazu, v roce 2011 na toto téma prováděla výzkum v archivu vizuální poezie manželů Sacknerových v Miami (USA). Svou dizertační práci věnovanou dílu Bohumily Grögerové vystavovala v centru současného umění Dox (Za slovem, 30. 5 – 24. 6. 2013) a její dva roky trvající rozhovor s Bohumilou Grögerovou dostal i knižní podobu (Za slovem, nakladatelství Akropolis, 2015, je autorkou textu i grafické úpravy).

Uspořádala rozsáhlou monografii o typografu Oldřichu Hlavsovi (1909–1995). Jde o to, aby o něco šlo, typograf Oldřich Hlavsa (Umprum, Akropolis, 2015), kterou i graficky upravila a je za ni nominována na cenu Czech grand design 2015 v kategorii grafický designér. Publikace také získala v soutěži TDC (Type Directors Club) ocenění „Certificate of Typographic Excellence“. Monografii doprovází také web www.oldrichhlavsa.cz. Barbora Toman Tylová zís-

kala ocenění Dobrý design v Národní ceně za studentský design (2008). Je součástí kreativního týmu grafického studia Toman Design, od roku 2012 učí na britské soukromé vysoké škole Prague College.

1

Obdivuji, že v tomhle věku máte tak intenzivní potřebu tvořit.

No tak hlava do jisté míry stále funguje... Jen do jisté míry! Do malé míry!

Ale teď Vám musím něco říci: od konce roku a především teď, je to velmi naléhavé, se mi rozpadá jazyk.

Dokázala byste to zpřesnit?

Rozpadá se mi jazyk na jednotlivé výrazy, které někdy cítím až plasticky. Jazykem nemyslím jen češtinu, ale i němčinu, latinu, občas se mi objeví i francouzské slovo, ale to jen zřídka. Ta slova mají za sebou jakousi historii, která v nich je nádherně přítomná. Například: Nemohu vědět, jak vznikal určitý výraz v němčině od gótských dob až po rokoko, nebo jinak daleko, nemám takovou palici ani vědomosti, ale cítím ji v tom. Ta slova se mi oddělují, každé je jako perla, nebo jako velmi živý krásný výtvarný obraz. Bohužel je nemohu dávat k sobě a vytvářet z nich poezii. Ale je to nádherné! Nevím, jak bude tento proces pokračovat. Třeba to všechno zapomenou a zůstane jen prázdnota.

Zapísujete si ta slova?

Ne, nezapisuji. Zatím je mám jen v hlavě. Každé je zvlášť, ale současně k sobě mluví. Víím, že je to lidský jazyk. Vnímám ten tok myšlenek a říkám si, ano, to je prostředek, jak se lidé vůbec odjakživa dorozumívají. Je to něco, co je výsostně lidského. Tvorové jiní mají samozřejmě také svůj jazyk, ale to nejsou výrazy v našem slova smyslu. Jazyk obdivuji čím dál tím víc, je to hrozně hezké rozjímání.

za slovem
rozhovor
s bohumilou
grögerovou

barbora
toman tylová

Bohumila
Grögerová

Která slova Vás třeba napadají?

Někdy si ta slova říkám a najednou přijdu k Míše [starší dceři]: „Co je to Kabale?“ „Kabala?“ „Ne, Kabale.“ „Kabale je německy úklad. Schiller, Kabale und Liebe.“ Kabala a Kabale představují něco odlišného. To „a“ a to „e“ to slovo promění. Zajímá mne to zvláštní jádro, které mnohdy skrývá tajemství o vývoji konkrétního výrazu.

Takže se Vám jako spisovatelce objevují slova vizuálně. Může jít o jakýsi Váš návrat k experimentu? Znovu se překrývá znak a jeho význam?

Ano! To je pravda. Víte, my jsme z těch slov vytvářeli všechno možné. Čili tohle asi je jakési zvláštní pokračování. A je to tak nádherné! Dokonce se ta slova pohybují! Usínám do výtvarných forem, které ale zároveň mluví a mají nejrůznější linie a barvy.

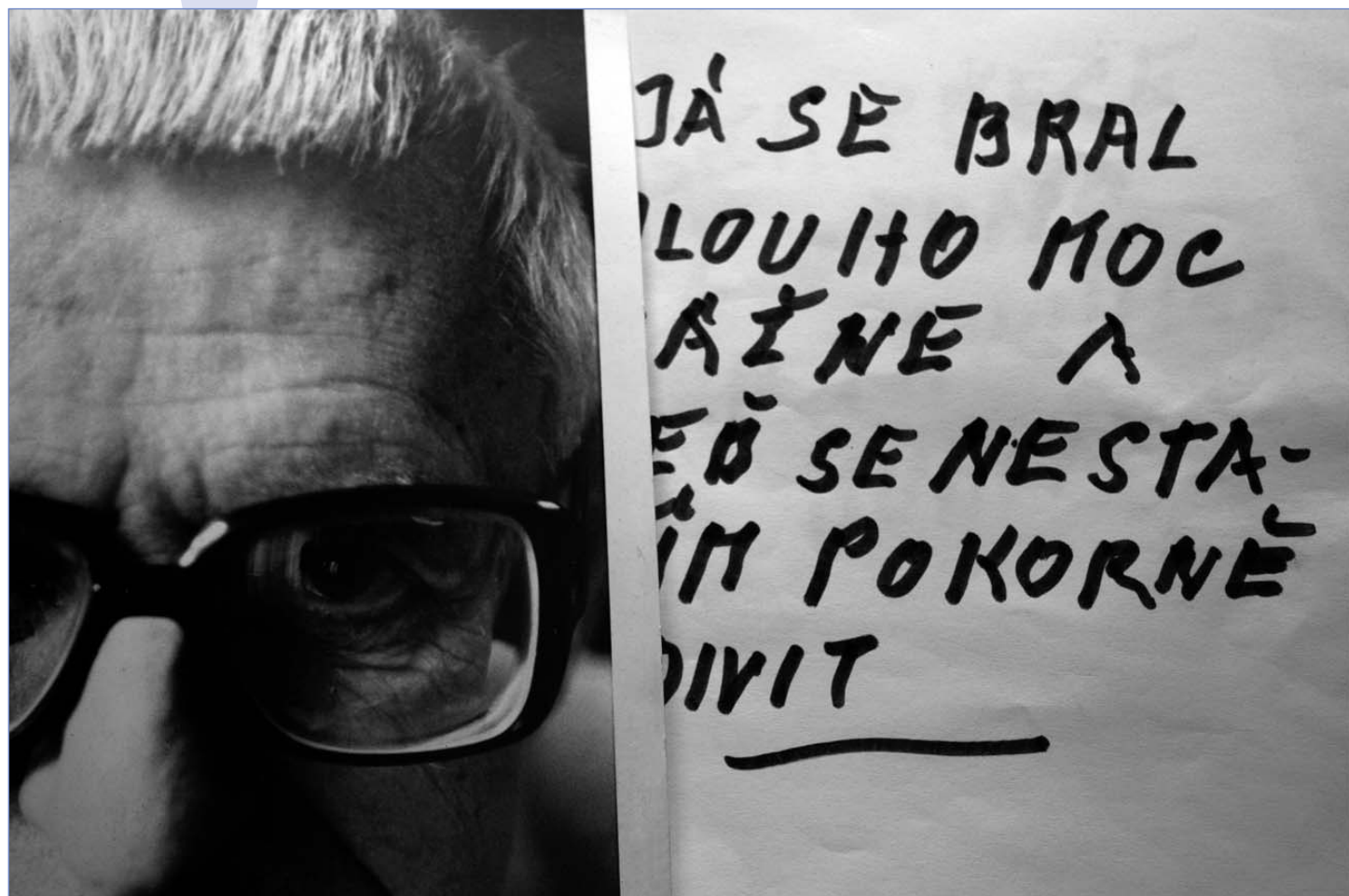
Už dříve jste před sebou často viděla text. Je to tedy nyní intenzivnější?

Mnohem intenzivnější. Má to až neodbytný charakter, protože tomu nemohu ulevit. Nakreslit to neumím, napsat, to by nebylo ono, protože to musí mít i barvu a tvar. Zůstává to jen v mý palici.

Mluvíme tu o pomyslné hranici mezi písmem a obrazem. Co pro Vás mají tyto dva světy společné? A co naopak rozdílné?

Tato otázka je pro mne právě teď velmi aktuální. To, jak mi nyní písmo přechází ve výtvarný produkt – jako bych uzavřela svou literární činnost a vykročila kamsi jinam. Co ale s tím? Kam mě to může tlačit, vždyť jak dlouho budu ještě na světě? [Smích.] Pro mě osobně je vše v těchto oblastech rozdílné. Nevím, jestli by čára mohla znamenat třeba „a“, kolečko „b“. To pro mne v nejmenším nemá s jazykem už co dělat, to už je jen výtvarné umění, které nemusí mít srozumitelný jazykový tvar, a já nepotřebuji určit, zda je to kroužek, čtyřúhelník, trojúhelník nebo naznačené písmeno. Může to být prostě jen zmuchlanec, který se mění, je velmi pohyblivý, stoupá, morfuje, přechází z jedné formy do druhé. Lépe to neumím popsat.

Josef Hiršal

2

V Rukopise jste napsala: „Dostala jsem darem den života navíc. Čas stál, čekal, čím ho naplním, byl to danajský dar.“

Někdy svůj věk cítím jako danajský dar, ale jindy naopak jako něco nádherného, za co jsem velmi vděčná.

Kdy se cítíte opravdu šťastná?

Když se mi ta má slova honí v hlavě, když o nich přemýšlím, když se mi ukazují. To je mi nádherně. To je nejlepší ze všeho vůbec. To mám dojem, že to byl plodný den.

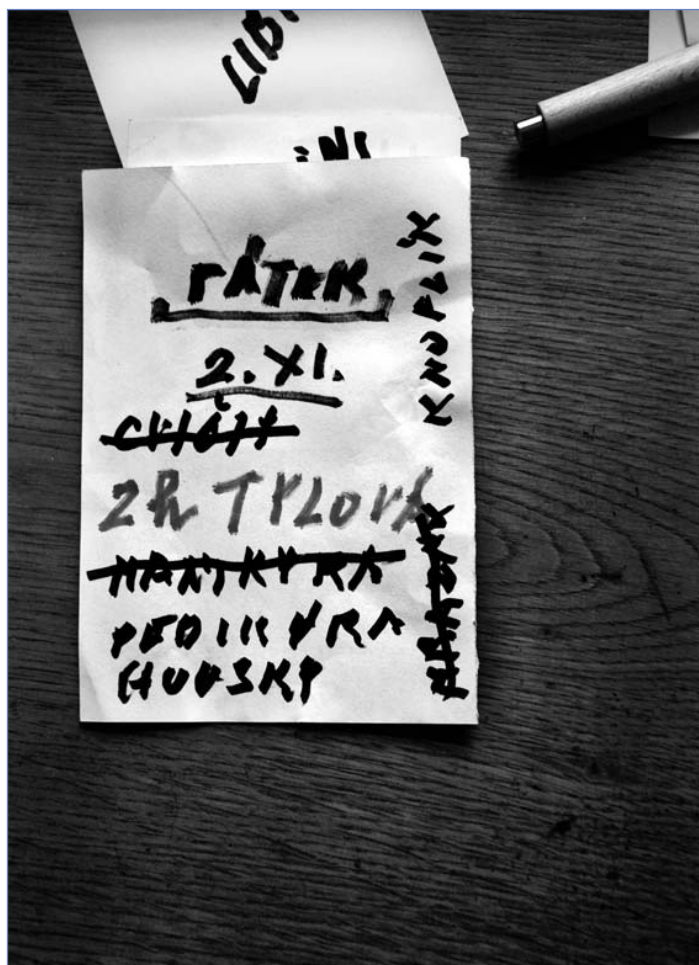
Ve sbírce Rukopis mě zaujala ještě tato Vaše věta: „Pane, zastav ten proces.“ Myslíte tím skutečně žádost k Bohu ve smyslu náboženském? Nebo jde pouze o metaforu, která symbolizuje nějakou vyšší sílu?

Uznat nebo neuznat, existuje-li nějaká nejvyšší, dá-li se říct slovo nejvyšší, jediná síla, o tomhle uvažovat – to je podle mě ten nejtěžší úkol lidského ducha. To je podle mě nad lidskou sílu. Každý si nějakým svým způsobem pomáhá. Jeden řekne, že nevěří, druhý naopak věří. Já každý den za cosi děkuji, posílám velké díky, ale komu, kam? To já nevím.

Tedy neodlišujete, jestli je to Bůh nad námi, nebo nějaká vnitřní síla, kterou člověk nachází uvnitř sebe.

To právě nevíme. Opravdu myslím, že to je vůbec ten největší výkon, kterého je člověk schopen – o této věci vůbec uvažovat. Nějak si to ujasnit. Co to je vlastně místo? Co je to chvíle? Vždyť to nevíme! Ono je to hrozné, jak začnete takhle, tak nevíte nic. Ne,

Seznam

Rukopis
Bohumily Grégerové

opravdu, to známe všichni: přece nevíme nic. A v tom velkém nevědění je možná to podstatné.

Nevzdám se

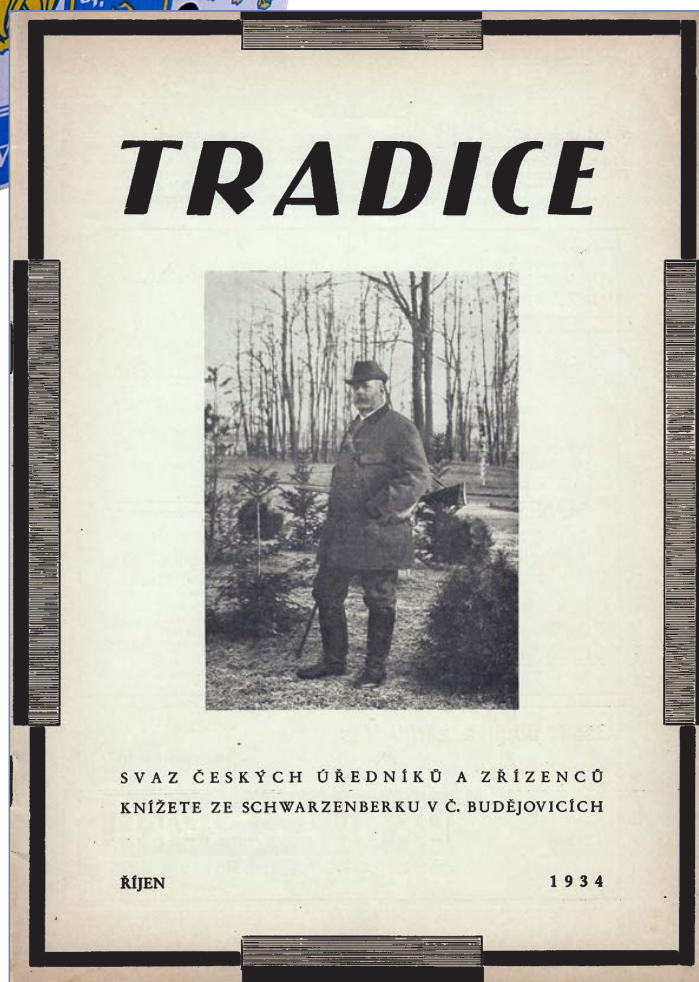
Z antikvariátních banánovek

A

lfa

Schwarzenberští
úředníci byli činní
i jako amatérští
novináři. Svaz
českých úředníků
a zřízců knížete ze
Schwarzenberku se
rozhodl vydávat vlastní
časopis. Ten se měl

opírat o tradici Schwarzenberského rodu a zkušenosti jeho předků, kteří na statcích hospodařili. Odtud pochází jeho název Tradice. Redaktorem se stal PhDr. Antonín Markus, třeboňský archivář, který se svým odborným vedením zasloužil o značnou popularitu časopisu mezi zaměstnanci i veřejností. Tradice vycházela v letech 1934–1938. Byl to především informační zpravodaj pro schwarzenberské zaměstnance.

Tradice

Obsahoval příspěvky
o událostech
v knížecí rodině
a odborné historické
studie. Do fungování
nečekaně zasáhl rok
1938. Pohraničí
bylo obsazeno
německou
armádou a události
s tím spojené
zapříčinili zastavení
činnosti svazu
i další pokračování
ve vydávání
časopisu.

Demokracie, svoboda a diskuse – nebo tradice?

Dr. Adolf Schwarzenberg

Demokracie, svoboda, diskuse – taková i podobná slova slyšíme od let téměř všude, ve všech vrstvách společenských, s nimiž se stýkáme. Co však jest opravdová demokracie, to ví dnes už sotva kdo. Dály se rozvláčné pokusy o analýsi demokracie s výsledky většinou jen žalostnými. Obyčejně definovala se demokracie několika slovy nelogicky a tudíž nesprávně. Bylo by nejvýše na čase, aby lidstvo konečně zanechalo bezvýsledného dohadování a počalo se zaměřovat na problémy prospěšnějšími a důležitějšími.

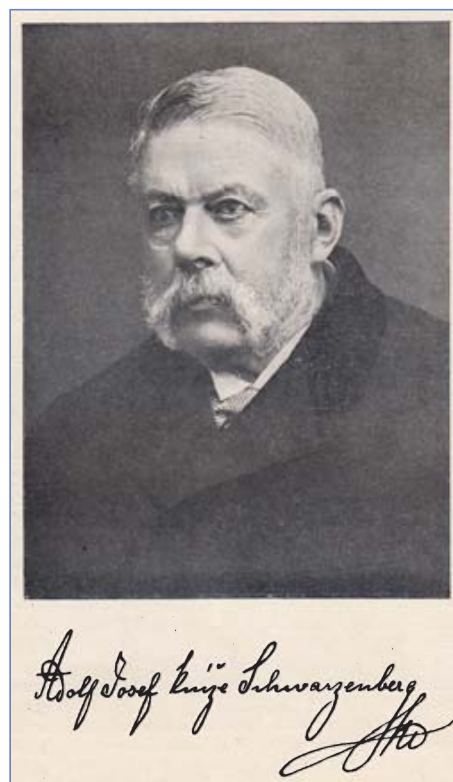
Svobodě těšili jsme se dlouho a vydatně, tak hojně, že už i v Československu se vyskytují lidé, kteří se zdají dávat přednost někdejšímu „ujarvení“ před nynější „svobodou“. A to by bylo na pováženou.

Diskusí byl od války takový nadbytek, že v mnohých státech parlamenty odstranili, aby učinili místo vůdcovstvím, státům

stavovským, zmocňovacím zákonům nebo oligarchům. Podle toho se tedy parlamenty s důsledky svých diskusí neosvědčily.

Rovněž tak veletvrz diskuse, Svaz národů. Není zcela zbytečný takový obrovský aparát, jehož užitečná práce není nijak úměrná obrovským nákladům, na něž i my znamenitými částkami musíme přispívat?

Při tom pracující třídě kručí hladem v žaludku, a astronomicky vysoká číslce

*Knížata Adolf Josef a Karel ze Schwarzenberku
na koních o hlubokých honech.*

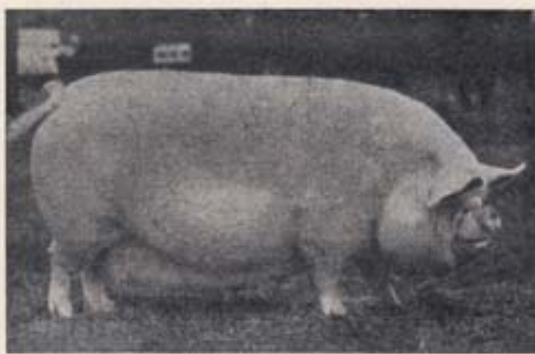
nezaměstnaných se o mnoho nezmenšuje. Slovy ne-
naplní se jediný kručící žaludek. Slovem: stále se
mluví, řeční a mluví, a o všech těch řečích se toho
ve všech denních listech a časopisech tolik toho na-
píše, že už to nikdo nechce čísti.

Není pochyby, že každý stát jest postaven před otázkou: „Do
prava“ či „Do leva“? Po válce pocíten byl mohutný nápor do leva.
Vrcholem dospělo toto hnutí v Rusku. Avšak nejen stát jako celek
jest postaven vůči této životní otázce – také každý z nás dříve nebo
později bude nucen odpovědět, zda do prava či do leva. Kterak se
tu rozhodnouti?

Na začátku mých vývodů ukázal jsem, že soustavy demokracie,
svobody a diskuse, slovem systémy parlamentní, dosud se neosvěd-
čily.

Jak jsme již častokráte viděli v poslední době, vedou konec kon-
ců k sociálním převratům. Máme se proto rozhodnouti pro tyto
soustavy s jejich nevyhnutelnými, nedozírnými a hrůznými dů-
sledky? Nebo máme se snažiti ze všech sil, abychom uchovali, co se
osvědčilo, a ne pouze bořiti, abychom pak na troskách se pokouše-
li vybudovati něco velmi pochybného, zcela nejistého? Nemáme spí-
še stavěti podle osvědčených vzorů a budovati dále na starých, pev-
ných základech pro blaho pokolení příštích? Je to po mém soudu
naši největší povinností před Bohem, k budoucnosti a celému civi-
lisovanému světu, k naší Evropě, jejíž základy jsou otřeseny.

A právě toto lpění na mohutných základech minulosti, uchová-
ní a vybudování toho, co jest, zoveme tradicí. Skrze ni naši předko-
vé vykonali veliké dílo, za jejíž pomoci také my vykonáme věci vel-
ké pro časy budoucí. Naše záchrana spočívá převážně v tom, že bu-
deme zachovávat i dočasný pokrok přizpůsobovat zásady,
které vyrůstají z naší tradice. Zničte tradici – a pohřbíte celý vzdě-
laný svět!

Čistý chov anglických bílých „YORKSHIRŮ“ (Middle White)

s plemennou knihou a vlastní užitkovou kontrolou, vyznamenaný na obeláňích výstavách

NEJVYŠŠÍMI STÁTNÍMI CENAMI.

Dodavatel zemědělských rad, státních hospodářských výzkumných stanic a chovatelských družstev.

*Knížete ze Schwarzenberku hospodářská správa Křenov
v Českém Krumlově na Šumavě.*

Zprávy

Pan prezident republiky Dr. T. G. Masaryk přijal hraběte Levis-Mirepoixe, který letos na jaře byl velkým francouzským listem Excelsior vyslán jako zvláštní zpravodaj do střední Evropy, aby vypracoval anketu o osudu historických rodin bývalého rakousko-uherského mocnářství. Podle zpráv čsl. tisku pravil pan prezident: „Šlechtu jsme zrušili, a myslím, že jí to nebylo zrovna příjemné. Stalo se tak proto, že s výjimkou Lobkowiczů a Schwarzenberků, nebyla národní, byla habsburská, a naše osvobození bylo protihabsburské.“

Proslulé podzimní hony v Hluboké n.

Vlt. konaly se i letos, ovšem v měřítku daleko menším, než tomu kdysi bývalo. V tzv. munickém revíru polesí boreckého 17. října 1934 bylo střeleno: 1121 bažantů, 1320 králíků, 6 zajíců, 2 srnci a 1 kus jiný, celkem tedy 1450 kusů.

Ochočený jelen – zbůjník. Syn rolníka z Plástovic sloužící jako četnický strážmistr na Podkarpatské Rusi přivezl si odtamtud do rodného statku mladého, ochočeného jelena. V bedně odeslal jej do stanice Zlivi, kamž si pro něj dojel na kole a jelen s ním klusal až domů do statku. Živil se tam domácí stravou, zvláště rád požíval pečivo, chléb a vdolky. Po čase byl zakoupen do revíru purkareckého a uzavřen do Obůrky

v Bocích. Lidí se nebál a od každého rád přijímal pamlsek. Jakmile uslyšel lidský hlas, hned šel za ním a dožadoval se potrav. Když vozil jeden rolník dříví, po celý den se jelen pohyboval mezi koňmi, s kterými se spřátelil a je doprovázel. Jindy služebná Macarů šla v podvečet s lucernou z Dobřejovic. Uslyšela za sebou kroky a ohlédnuvši se, s hrůzou uviděla jelena. Ten však klusal klidně za ní, aniž by jí ublížil, až do statku, kde byl vlákn do stáje, tam spoután a pak v kleci dopraven zpět do Obůrky. Ale 9. září 1934 napadl zezadu hajného Novotného, jenž mu dával zásyp, a srazil jej k zemi. Nastal zápas, v němž hajný o jelena rozbil pušku a ztratil mnoho nebezpečných tržných a bodných ran. Po první pomoci a lékařském ošetření MUDr. Stránským byl hajný převezen do česko-budějovické nemocnice. Díky svému mládí a pečlivému lékařskému ošetření jest Novotný již mimo všecko nebezpečí. Jelenu, jenž nazýván byl všeobecně „Huculem“, zlý jeho čin vynesl zaslouženou odplatu. Byl vzápětí zastřelen. A tak jen „krátký jeho svět“.

Zprávy osobní

Přemístění: 1. IX. 1934: baštýř Václav Strnad z Bezdrevské bašty na baštu Omáčka. – Lesní správce ing. Václav Zumr z les. řed. Hluboká n. Vlt. do lesní inspekce (voroplav-

ba) – Šofér Antonín Jiráček přidělen strojní správě. – Hajný Vilibald Hoffman od voroplavy v Želnavě, l. ř. H. Planá na hájovnu Rothegei, polesí Mitterberg, l. ř. Vimperk. – Vrchní l. spr. August Herrmann z Č. Žlebě a 1. spr. Ing. Adolf Janovský z Křišťanova, vzájemné přemístění. – 1. I. 1935: správce Vilém Zollingez z pivovaru Třeboň do ústř. ředitelství. – Asistent Harry Wright z důchodu v Hluboké n. Vlt. k správě pivovaru Třeboň.

Povýšení: 1. I. 1935: revident v ústř. účtárně Karel Renet s tit. „vrchní revident“. – Vrch. stav. oficiál Josef Fencel u vrch. stav. správy v Čes. Bud. s tit. kancelářský správce. – Les. hajný Karel Herbst, l. ř. Č. Krumlov, s tit. „nadhajný“. – Sládek Ing. Josef Tlustý v Č. Krumlově s tit. „vrchní sládek“. – * Asistent pivovaru Protivín, Bohuslav Bouchal s tit. „správce“.

Pověření: 1. IX. 1934: správce Alois Keyha pověřen komerčním vedením pivovaru v Třeboni. – Vrch. 1. správce Jan Roubík v Bohouškovcích pověřen vedením správy polesí Bory, l. ř. Č. Krumlov.

Pensionování: 1. V. 1933: pokladník Oskar Friedrich, Lovosice – 1. XI. 1934: nadhajný František Feirer z Tabulové Hutě, revír Kubova Huť, l. ř. Vimperk. – 1. I. 1935: strojník Jiří Karban z pivovaru v Protivíně.

I^a hladké kapry, líny, candáty, štiky

Pstruhové okouny

I^a rychle rostoucí kapří plůdek a násada

ŘEDITELSTVÍ VELKOSTATKU KNÍŽETE ZE SCHWARZENBERKU

Telefon č. 13.

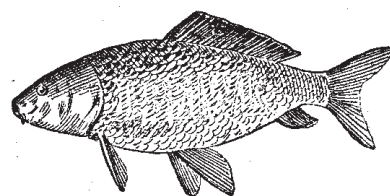
HLUBOKÁ N. VLT.

Telefon č. 13.

HLUBOKÁ N. VLT.-ZÁMOSTÍ.

Železniční stanice:

HLUBOKÁ NAD VLTAVOU.

Zprávy ze ZČÚZS

Třeboň

Pan Dr. Adolf Schwarzenberg s chotí navštívili dne 25. srpna 1934 Třeboň a prohlédli si nejdříve pivovar, kde je provázel ředitel A. Dobrovský, vrchní sládek Ing. V. Šauer a správce A. Keyha. Sledovali s živým zájmem odborný výklad pana vrchního sládka, zvláště J. V. paní Hilda Schwarzenbergová dala si podrobně vysvětliti celý postup výroby piva. Z pivovaru odebrali se vznešení manželé na děkanství, kdež – provázeni vdp. děkanem P. Ign. Hykede a vrchním archivářem Dr. Markusem – prohlédli si s velikým zájmem a porozuměním výstavku církevního umění.

Hluboká n. Vlt.

Dne 21. října zemřel náhle lesní správce Schwarzenberské lesní inspekce Ing. Rudolf Kwitek následkem těžkého vnitřního zranění z války. Byl pro svoji tichou a milou povahu ctěn a vážen u všech svých kolegů české a německé národnosti, což bylo patrné též z hojné účasti při jeho poslední cestě z Hluboké. Převezen byl do Horní Plané, kde byl pochován. Čest budiž jeho památce!

Noví členové ZČÚZS

V roce 1934 nově přistoupili do Svazu českých úředníků a zřízců knížete ze Schwarzenbergu v Čes. Budějovicích: Ing. Josef Friedrich, lesní asistent, revír Jaronín, p. Brloh, les. řed. Čes. Krumlov v okrsku českokrumlovském; Václav Koc, kancelářský úředník, Kroučová, p. Řemíčov, v okrsku lounském; František Bečvář, mladší lesní hajný, Zálesí č. 15, p. Čestice, v okrsku vimperském.

Úvodní text je převzatý z diplomové práce Aleny Hrnčířové: Orličtí Schwarzenberkové a jejich úřednictvo mezi léty 1848 a 1948.

Připravil

Michal Šanda

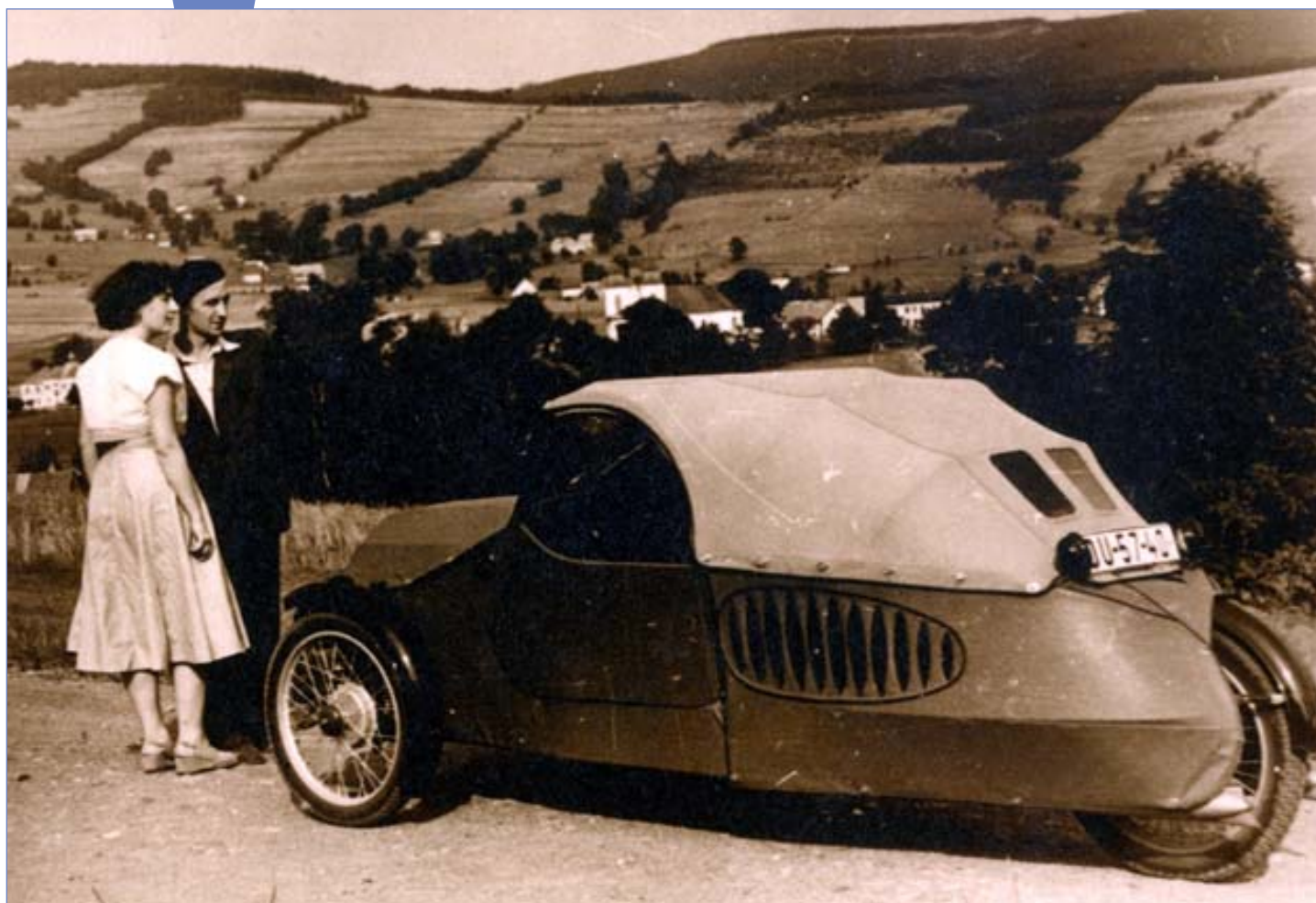

A

lfa

Nalezeno v knize

Romantický
nedělní výlet
v novém
automobilu.

A

lfa

Martina Jakubová-Hvozdecká

Zleva doprava aneb Zprava doleva

Nikdy mě nebavily debaty o tom, kdo je horší, jestli Pinochet nebo Che Guevara, to je dobré leda tak na to, aby člověk věděl, jak jsou zrovna v té chvíli rozdané karty, jinak je to permanentní diskurz, jak říkají vědci a vědkyně, kteří se oženili/vdaly za impakt faktor. Diskurz o ničem. Aspoň pro nás hloupé, co zůstali sedět na hřadu průměrnosti s plac-

kou: Doleva i doprava je stejně daleko! Jediné, v čem se asi všichni shodneme, levá, střední i pravá, že triček s Guevarou se ve světě prodalo víc než s Pinochetem.

Nalevo od leva: útok na autonomní sociální centrum Klinika, které se označuje za levicové. Událost téměř na úrovni 15. března 1939 nebo 11. září 2011. Útok na všechno dobré, co je ve světě. Sluníčko, sluníčko, pojď ke mně maličko... Přitom se na Žižkově téměř nestalo nic (tedy od té doby, když tam řádl Žižka). Na celém světě chcípají desetitisíce, statisíce, miliony lidí hlady a z neléčených nemocí, střílí se jako o život, bombarduje se jedna báseň, mlátí se hlava nehlava, znásilňuje se, o krádežích ani nemluvě. A my žijeme ve čtvrtině světa, kde se jako prasata na farmě válíme ve svém hnoji, funíme blahem a nevíme roupama co by. Protože jsme se zbavili nenáviděného totalitního systému, přestali jsme se bát policajtů a mužská část prasat nemusí na vojnu (není konfrontována s velitelským systémem), mladší generace (prasátka) je z toho poněkud dezorientovaná a hledá svého nepřítele. Dobrý den, prosím vás, nechťel byste být mým nepřítelem?

Osádka Kliniky (proti squatingu vůbec nic, je to ostatně prodloužená lajna od ademitů na ostrově na Nežárce až po český fenomén trampských osad) si užívá mediálního zájmu, věští spiknutí mocných a neprozrazuje nic o tom, jaké byly vydány pokyny při hlídkování budovy. Neboť grál je třeba hlídat, stejně jako vlajku, jako máj, jako pravdu a královnu úlu. Konečně jsme dohnali západ, konečně je tu hnutí zabezpečených a nasycených proti generaci otců a matek. Takzvané Pražské jaro se tenkrát nemohlo protnout se studentskými revolucemi v USA, Francii či NSR, minulo se bez synergického efektu. Představa obecné svobody se totiž mýjí s bojem za „svobodu“ parciální.

Všechny kliniky i Kliniky jsou ok, pokud se z nich nestanou kliniky doktora Mo-

reau (Čtyři nohy dlouhý, to jsou moje touhy! je totiž jen přepsaná parola: Proletáři všech zemí, spojte se!). Jestli si někdo myslí, že fantazírují, ať si. Všechny pokusy udělat z pecky zlato skončily závějemí krevních destiček. Švestek zatím roste po českých a moravských luzích dost.

Napravo od prava: mohl by někdo už konečně namalovat schéma české quasipravcové scény? Od ploskohlavých pitomců, kteří vyřvávají: Nic než národ, i když je jejich genom spatlaninou všech, kteří prošli Evropou, kde kámen šukal cihlu. Jeden jazyk, jedna vlast a bohužel taky jen jeden mozek

Přes vyšší patra (asi o jedno) všech Sládků, Bartošů, Hájků, Skácelů. Až po chlapíky, kteří se rozhodli být Olympany a brát to neobyčejně vážně čili od podlahy. Viz například web Dělský potápěč: Dělský potápěč pokračuje v tradici stejnojmenného blogu a necítí se být vázán poplatností a loajalitou k žádné politické straně, ani politické ideologii. Na Dělském potápěči publikují a jsou publikováni autoři blízcí klasickému konzervatismu a tradicionalismu, stejně jako směrů tzv. „nové pravice“, antiglobalisté, zastánci „třetí cesty“, religiózně orientovaní intelektuálové – pravoslavní křesťané, katolíci, ateisté, stejně jako příznivci předkřesťanských „pohanských“ náboženství. Publikáční osa zůstává stejná; tvoří jí především politická a společensko-vědní tematika, nově také témata kulturní.

Tyhle kydy už celkem stačí, aby byl člověk na pozoru. Je to úplný opak stranické literatury, což se bohužel (nebo bohudík) vynuluje a postupně srovnává v délce a hlasitosti pochodu, á dva, á dva, á dva (A2 je v tom zcela náhodou úplně nevině)! Dělský potápěč vydává edici Metanoia, kterou redakčně zajišťuje K. Veliký. Bomba! V roce 2013 vyšel svazek Dórský svět (interní, neprodejný tisk), text Gottfrieda Benna, mj. odborníka na kožní a pohlavní choroby. Bomba! Rok 1934. Bez antiky by nebylo sil-

né Německo, akorát že to potom Adolf H. trochu zvorál. Estetizace moci. Ještě není cítit kouř z plynových komor, ale Sparta přece házela svoje nedomrdlata do propasti (z Apothet). Bomba!

V roce 2014 vychází svazek Rozmetání systému Franco G. Fredy. To je takový opačný Leninův Stát a revoluce, ale zase o mnoho ne. Čouhá z toho všechno to klasické haraburdí, armatury falešných představ, akorát že je to čitelnější než ten Benn. Výhoda je, že naprostá většina pleskohlavců by nečetla ani polovinu první stránky. Moc písmenek, moc cizích slov. Čeho je moc, toho je nakonec vždycky málo.

V roce 2015 pak vychází publikace Kultura pro Evropu od Adriana Romualdiho, italského teroretika poválečné radikální pravice. Text o pravé kultuře (ne té správné, i když žádná kultura nemůže být správná, jakože...), ale z ideologického hlediska. Protože se tam houfují i divize SS, tak o tom nemusím nic psát, není problém si to sehnat. Nejzajímavější z toho jsou asi přílohy Pravice, Evropa, Kultura (není zřejmé, kdo to sepsal), což je takový průvodce „nesystémových“ aktivit, včetně odrazů v kultuře, kde se v českém „případě“ třeba setkává Deml s Pludkem, což je teda smrtící koalice, to by páter koukal. Pátère, člověče boží, to by ani Josef Florian nevymyslel.

Aby bylo všechno vyřčeno, pak jako první svazek vyšla Podstata fašismu od Giorgio Locchiho (2011).

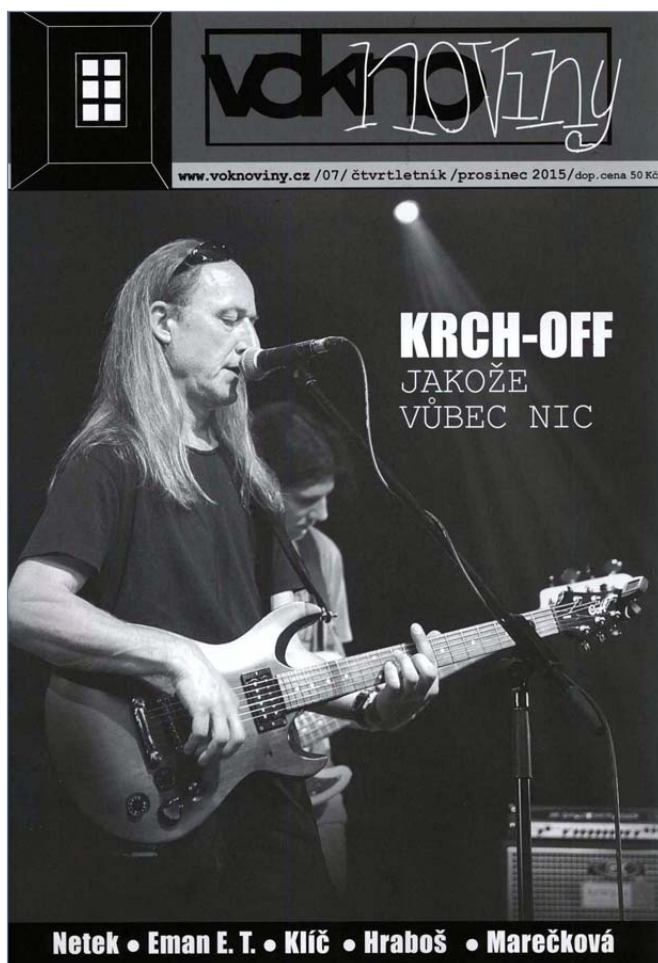
Jak je vidět, edice není poplatná ani loajální žádné politické straně, ani politické ideologii. Podobným způsobem fungoval pod Řípem demokratický socialismus.

Všechny metanoie i Metanoie jsou ok, pokud se z nich nestanou metanoie krve, vlasti a národa (hledání „nového evropského pořádku“ je totiž jen přepsaná parola: Sieg Heil!). Jestli si někdo myslí, že fantazírují, ať si. Všechny pokusy udělat z pecky zlato skončily závějemí krevních destiček. Švestek zatím roste po českých a moravských luzích dost.

A

lfa

Ó svatý Magore, nedej zahynouti nám ni budoucím!

Obr. 1

Jak, holky a kučí, dobrou zprávou je, že underground for ever, jo jo jo!!! Byly sice nějaký mělčiny a oddechový doby, a taky to vypadalo na poslední pomazání, ale ve výsledku: furt se jede a český underground už překonal socialistický realismus, z hlediska temporálního, samozřejmě; co se týče státních cen a národních umělců, to ještě zdaleka ne. To rozhodně ne. Na prvním místě, nesaditelný, je surrealismus, všech 15 členů, včetně P. Řezníčka, který je jeho nezávislou oběžnicí a také dortem na třešničce, třímá nad sebou pevně prapor Bretonův, prapor Effenbergerův a prapor, kde zatím chybí jmenovka, boj o následnictví je teprve v páté třetině raka.

První místo je nezpochybnitelné, tradiční český výrobek českých rukou. Ale underground se zařadil hnedle na druhé místo. Ostatní směry a spolky nemají moc šanci, pokud to budou takhle flákat. Ideologicko-organizační rozdíl mezi surrealisty

DOPORUČENÁ CENA ČÍSLA 30 Kč | VYCHÁZÍ SAMIZDATOVOU AKTIVITOU V KRÁLOVSKÉM MĚSTĚ BRNĚ | ELEKTRONICKÝ ARCHIV: SPODNIPROUDY.CZ

1601 Festival Homér's memorial

Měsíční noviny potulné akademie

leden MMXVI

Uši a Vítr

RADIM BABÁK | LUBOŠ VLACH & KRISTIÁN ČURA | PETR ČERMÁČEK | KRAJNÍ A FILMOVÉ OKÉNKO | NA VLNĚ HOŘÍČÍHO PSA | ÚHLÝ POHLEDU | BLÁZINEC

Rozhovor: Radim Babák

Brněnský hudebník a básník Radim Babák (narozen v roce 1974 v Brně) pokřtí na 5. ročníku festivalu Homér's memorial v brněnském divadelním klubu Paradox své nové CD.

Radíme, 15. ledna 2016 bys měl v Paradoxu pokřtít své nové CD „Tutepeto“, které vyjde u vydavatelství PolS. Jak probíhalo nahrávání?

Nahrával jsem na chatě „čočínů“ Blanky a Dráčka v Kutinách. Potřeboval jsem se uvolnit a naladit, takže první den proběhl s přáteli menší večírek, na nějž navázal dopoledníček a odpoledníček. Měl jsem s sebou dva nahrávací rekordéry s úmyslem nahrávat na oba současně, ale přimět ke spolupráci se podařilo jen jeden, a to především díky Marovi (basák Čocky). Pak všichni odjeli. Na seznamu bylo asi 25 písní k nahrávání. Příšerné vedro, hra na akordeon je v takovém počasí fyzicky náročná. Mezitím přemlouvání přístrojů ke spolupráci. Jen jsem se tak rozehrával, času bylo dost.

pokračování rozhovoru na straně 2

Radim Babák, Krákor 2011, foto Vladimír Sabo

Anketa

Jsme svědky nebývalého nárůstu přistěhovalectví do zemí západní Evropy, přičemž vznikly dva nesmiřitelné názorové tábory. Jaký je tvůj názor na přijetí a začlenění uprchlíků do evropského společenství nebo na nepřijetí uprchlíků a střežení hranic? Jaké máš pro to důvody? Jak bys řešil tzv. „uprchlickou krizi“?

Těm lidem (běžencům) rozumím. Proč té evropské vstřícnosti nevyužít? Jsou to z části lidé prchající před válkou, z větší části ekonomičtí emigranti, sem tam nějaký terorista. Každý má svůj důvod, proč opustil vlast. Až války v jejich domovině skončí, vrátet se zpátky nebudou chtít. Do naší zemičky se však stejně nikdo nehne, i když tady válka není, nemají zájem. Vědí, kam chtějí. Když sem náhodou někdo z běženců zabloudí, prchá co nejrychleji pryč. O něčem to svědčí. Hysterie v ČR proto není na místě. Pokud by se podařilo začlenit ty lidi do vymírající Evropy, mohl by to být přínos. Ale pařížská předměstí varují. Jsem v tomto skeptik. Řešení bohužel neznám. Musel bych se poradit s borcama v Bruselu. (Libor Poznámká Pospíšil, zpěvák brněnské kapely Já jsem Poznal)

Festivalová sonda

Uvnitř čísla fotoreportáž z brněnských festivalů Potulný dělník a LES – Krákor retrospektiva.

Homér's Memorial

...obraz tak chmurný, alevícjasubývalo by bylo líčí. (Hans Fallada – I ve smrti sami) mnou vchází se do prázdného města / mnou vchází se do tmy, která nezná rána mnou vchází se do prokletí zatracení / lasiate ogne speranza, voi d'intrate / queste parole di colore oscuro / šíří souvislosti součastky současnosti / paralelně jiná místa, jiné myšlenky... prázdný barel a prázdné plastové vědro / smrt jednoho člověka / sen o nepojízdném jízdním kole / pedály upadly / řídítka se roztékla duše splaskla / světla zhasla / město se ponořilo do tmy / v zimě je noc dlouhá / na čerstvě napadaném sněhu do ticha svítí oranžový neon / nikde nic / zaparkovaná auta / dřív než kohout dvakrát zakokrhá / valium, temgesic sublingual, červený víno... na parapetu stojí několik / nedopitých láhví a prázdných / krabiček od cigaret. Bordel nikoho nesere. V hospodě mají zavřeno. Mělo / cenu se sem vracet? / Gone to choose? / Padá sníh. Vlasy spleené kroví v tváři šrám... / dobrodruhy nelze podceňovat kurva drát / těžko opanovalo ohlušující ticho dozvuku / kudy kam? jinudy? / jinudy ne! / cesta je zavátá / rozesmál jsem se / po prázdném městě / proč se s tím srát / nač? si hrát / hra na mamost / hra na schovávanou / po hlavě do bláta / I che che, che che / chose to go / obrazy obražily / obživly kameny / polit pop na plakátech / solidarita transgrese obese / nesnaž se chápat současnost / politika není víra / ta je přeci daná / na schodech visí kece existence / jen nezakopnout / jen spadnout do díry / mene tekel brána pekla / vyhlaná paranoia / na krabičce od cigaret / I'm a prophet of nothing at all

úvod Milana Haudimanna k Homérovské příloze

“ UPRCHLÍK
osoba nucená opustit svou vlast proto, že má odůvodněný strach z pronásledování ve své zemi z důvodů např. rasových, náboženských, národnostních, nebo proto, že prchá před tamním válečným konfliktem, přírodní katastrofou apod. (zdroj: lidskaprava.cz)

a undergroundem je, kromě exploatace nevědomí, především v existenci studijní literatury a nábožných knih. Surrealismus má soubor kanonických textů, jež se navíc neustále zdokonalují, aby byly ve shodě s konkrétně historickou situací. Underground má prd, pokud nepovažujeme Magorovu *Zprávu o třetím českém hudebním obrození* za něco, co by měli dostávat novomanželé od státu na cestu do života. Ale asi ne, to by z toho mohli zmagorit.

Tak co tu máme, kvůli čemu musela být použita ta předcházející instalatérská pěna? Obnovení *Voknovin* mi připadalo jako Čuňasovo stařecké záupnění, zasténání, aby okolí vědělo, že se ta prostata dá přechcat. A ejhle, v prosinci 2015 vyšlo už sedmé číslo. Je naplněno většinou informacemi o koncertech, které proběhly (benefiční koncert pro PPU, vzpomínka na Václava Buriana, večírek proti totalitě, Koonda Holaa, Jiříkovo vidění. Krch-Off), pak je tu roz-

Obr. 3

hovor s našroťáckým Hrabošem, s Pepou Klíčem, text o bratislavských vlásenkách, o cd Temple Story, Janu Steklíkovi, o Koucurovi (Karlů Havelkovi), vzpomínka na výtvarníka Ladislava Netka (včetně ukázek jeho děl /barva/), poezie Lenky Marečkové, první část „seriálu“ *Od happeningů k demonstracím aneb soudruha Husáka to nepotěšilo*, představení brněnské výtvarné skupiny Tvrdé játro... (Obr. 1)

A z Prahy hned do Brna. Fričovy noviny potulné akademie, *Uši a Vítr*, taky vycházejí s pomocí Boží, jak píšou v tiráži. Lednovým číslem „prchá“ uprchlické téma jako pešek okolo, v barevné příloze připomínka svatého Homéra, bohudíky jeho starší věci, včetně *Elektriny*, kterou jsem slyšel naživo jednou takhle v Tišnově, když tam hrál Lambrechtův psychometr na vernisáži. Homér jen v slipech, ale s kravatou (*mozkový buňky odumírají rychle / ze světa se stala uzavřená krychle*), ještě to mám někde nahraný kazetě, to byl tehdy pěkný vstup do osmdesátek, kam se na to hrabali všichni pražští intelektuální punkové. V čísle dále rozhovor s Radimem Babákem, harmonikářem a básníkem, básničky Petra Čermáčka a taky různá mudrování, třeba: *Z chacharova sudu: Migranti, krteček a Spejbl s Hurvínkem, aneb pokus o kritický pohled na genezi českých kulturních hodnot* (sepsal V. J. Horák). Klasická pražská kavárna. Pardon, oprava: klasická brněnská kavárna. A koncerty, desky, knížky. A česnek. (Obr. 2)

A když česnek, tak samozřejmě jeho hlavní tribuna: *DNO*. Už 23. číslo tiskoviny, která to kalí všechno hned ode dna. Kdyby to bylo možné, jistě by Luboš Vlach, magor českého česneku a česnekový bódhisattva, vydával *DNO* na česnekových šlupkách, případně by byl papír tak nasáklý silicí aliin, že pouhé přiblížení se k výtisku *DNA* na vzdálenost 10 metrů by bylo jen na vlastní nebezpečí. Ale dost keců, z „cizích“ tu máme Burroughsova *Leguána* a pár deci z T. R. Fielda, z místních poezii paní Chábové, Vladimíra Jaromíra Horáka (i jeho výtvarno

/barva/, směr DeDeArt), Ivoshe Krejzka, Aaena Jana Kratochvíla (kam ty lidi na ta jména chodí, do Venálu?), Martina Helcmana, Petra Machače, pak heretické rozhovory Vlacha s Milanem Hau?manem a Kristiánem Čurym. A taky nové úlovky ze světa česnekových reálií (artefakty, historie atd.). (Obr. 3)

Pravidelná cd příloha je tentokrát koncert kanadských FAT v Brně v roce 1990. Tihle tři nasraní maníci mají podřipské okolí rádi, hlavně to ostravské, v roce 1990 zde taky nahráli materiál, který vypustil label Rachot pod názvem *Automat hi-life* (Rachot toho moc nevydal, ale Tornádo Lue nebo Rale sjíždím pořád). Koho zajímají kanadské deprese víc, může si je dávkovat na <http://www.cat-dogmouse.net/>. (Obr. 4)

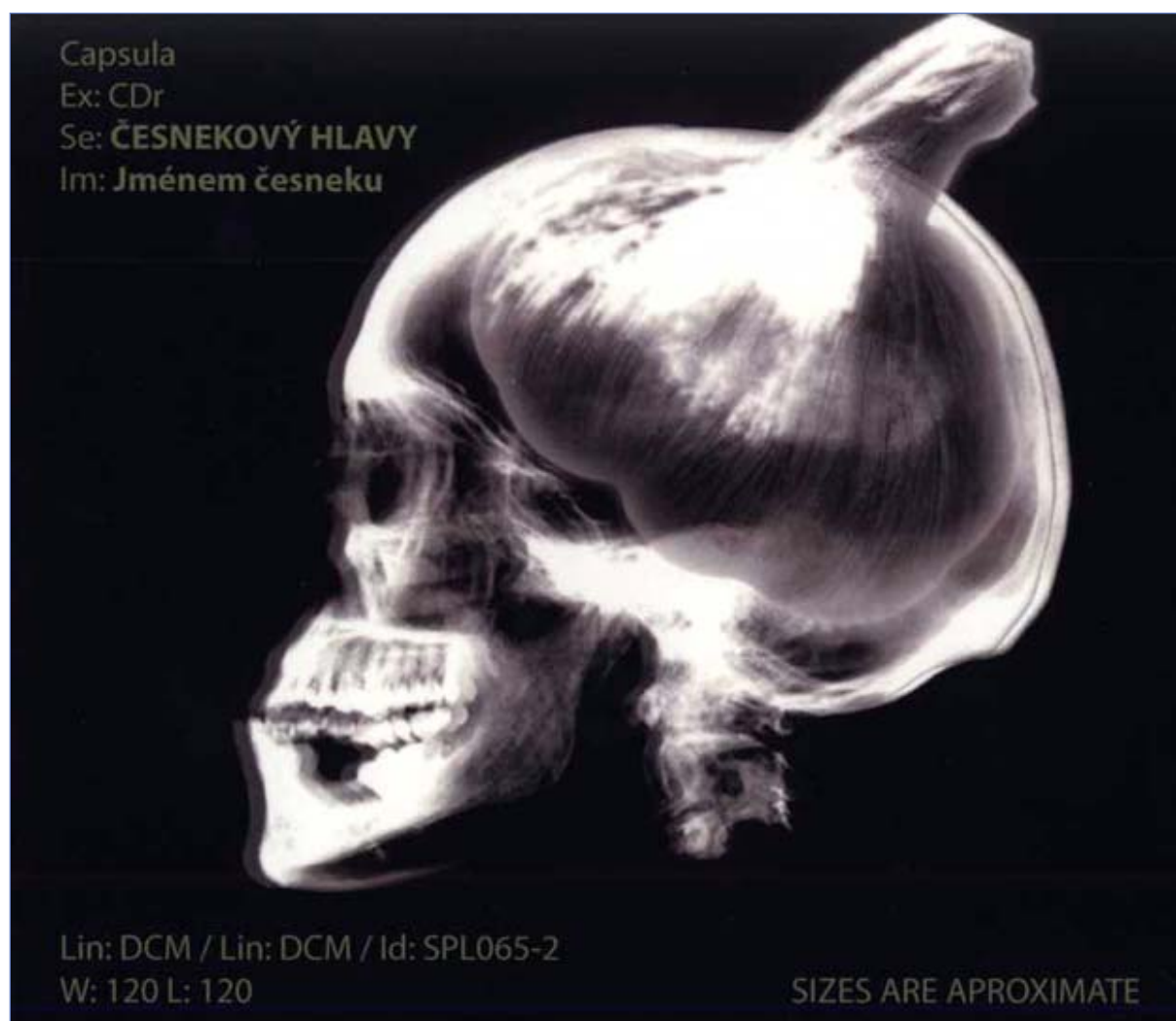
No a vjíždíme do finále, jež to celé propojuje do podoby obrovských obrazů alá Alfons Mucha: máme tu digipack Jménem česneku od Česnekových hlav (Vlach, Lamram, Babák, Vrba, DJ Manazz). Všechno se vším souvisí, všichni jsou zastupitelní (až na zastupitele). Vydalo Ears&Wind Record a Garlic Pirates Records.

Serte na Islámský státy, poslouchejte novou česnekovou vlnu ze starých palic!!! (Obr. 5)

Obr. 4

Irena Šustáčková

Obr. 5

A-Lisztová- Wagnerová

Alfa v Piešťanech

1.

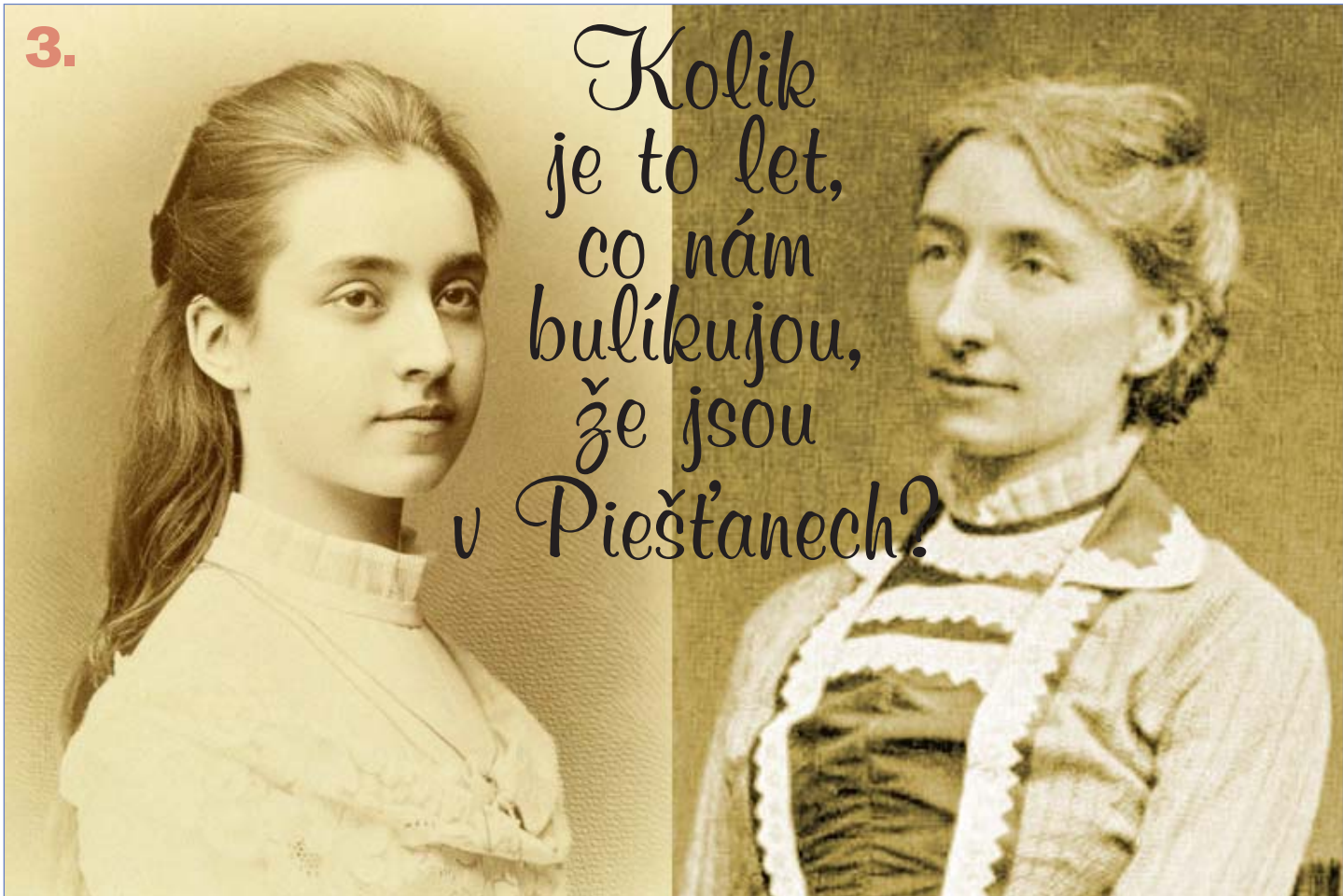

2.

Cosimo,
kde je
Wagner?

3.

Kolik
je to let,
co nám
bulíkujou,
že jsou
v Piešťanech?

B

eta

Nakladatelství **Academia** doporučuje

Pavla Vošahlíková: **Rákoska v dílně lidskosti**

Pavla Vošahlíková

RÁKOSKA V DÍLNĚ LIDSKOSTI

Česká škola v 19. století očima účastníků

academia

RADOSTI A STRASTI ŠKOLÁKŮ V 19. STOLETÍ

Čítanka také propagovala, na úrovni dobových lékařských znalostí, zásady zdravého životního stylu. Nemoci byly dětem představeny jako důsledek nestřídmého a nemravného chování, rodily se z nedostatku kázně, z marlivosti a z nevzdělanosti.³⁶³

TĚLESNÉ A JINÉ TRESTY –
PODPORA VÝCHOVNÉHO ÚSILÍ?

Školní praxe bývala ovšem vytčeným zásadám dost vzdálená. Dokud se za nezbytný výchovný prostředek považovala rákoska nebo metla a při přijímání učitelů se vysoce cenila jejich fyzická kondice se zdůvodněním, že jen silný učitel je schopen úspěšně prosazovat své příkazy, nezněly čítankové výzvy ke klidu a vyrovnanosti jako spolehlivé cestě ke zdraví a úspěchu příliš věrohodné.

O škodlivosti a neúčinnosti přísných kárných opatření a tělesných trestů byli ovšem přesvědčeni někteří osvícenci už koncem 18. století. „Pokud se týče přestupků cholerických a mstivých učitelů,“ psal lékař Franz Xaver Třebitzký v roce 1798, „kteří bez rozmyslu k potrestání dětí užívali hole nebo pěstí, čímž se stávalo, že mnohé děti

³⁶³ *Knihy ku čtení*..., s. 7 nn. Čítanky s podobnými příkazy pro městské i venkovské školy vycházely od konce 20. do poloviny 50. let v Praze, ve Vídni i v Brně a ve školách se používaly ještě déle. Také ve starších čítankách se této problematice věnovala pozornost, i když většinou ve stručnější podobě. V padesátých letech 19. století vydalo ministerstvo kultury a vyučování nové pokyny k tvorbě čítanek, starší zásady pro jejich tvorbu však přetrvávaly. Podrobněji srovnej Šafránek, Jan: c. d., 2. díl, s. 98–99; Pokorná, Magdaléna: *Hrdinové českých dějin v nehrdinské době*. In: Bláhová, Kateřina – Petrbok, Václav (eds.): *Vzdělání a osvěta v české kultuře 19. století*. Praha: Ústav pro českou literaturu, 2004, s. 111–116.

Obr. 9 Vysvědčení Johannu Hanušové, žačky nedělních opakovacích hodin, které navštěvovala v Blatné, z 15. ledna 1822. Jedná se o nejstarší vysvědčení dívky uložené ve sbírkách Národního pedagogického muzea a knihovny Jana Amose Komenského. (Zdroj: tamtéž, obrázek sbírky č. 11.)

Obr. 10 a

RÁKOSKA V DÍLNĚ LIDSKOSTI

bylo zmrzačeno, lze dnes již konstatovat, že došlo k určité nápravě. Nynější příprava učitelů zaváděná reformou by nám měla být zárukou, že něco takového se již na našich školách vyskytovat nebude. Avšak podnes užívaný výprask na zadní část dítěte může způsobit rovněž neblahé následky. Pomlčme o tom, že u řádného učitele zejména v případě trestání dívek je takový postup již vůbec nepřistojný. Ani přestupky hochů, kterých bychom tu nechtěli blíže specifikovat, neměly by být takovým způsobem trestány. Mnozí lékaři ostatně potvrzují, že u drobnějších dětí může při intenzivněji prováděném trestání rákoskou dojít k závažnému poškození jejich zadní části a u dívek dokonce rodidel, které by mohlo přejít v hnisání vyžadující i lékařské ošetření. Nemělo by tedy být žádnému učiteli dovoleno, aby trestal děti jinak než mírnými údery rákoskou na dlaně. Rozumný učitel mládeže, který nevykonává svůj úřad jako nějaký nádeník, má přece sto jiných prostředků, jak napravovat chyby svých žáků.³⁶⁴

Školské zákony z přelomu šedesátých a sedmdesátých let 19. století přinesly vedle mnoha jiných změn také zákaz tělesných trestů. Nejednalo se o zcela neočekávanou novinku, protože už v éře „staré“ školy se objevovala jejich kritika a v praxi i několik pokusů prosadit jejich odmítnutí. Přesto nový zákon narážel v otázce přípustných trestů především v prvních letech po vyhlášení na odpor velké části rodičů i pedagogů a mnozí z nich se zákazu bít děti ve škole po kratší, nebo i delší dobu odmítali podrobit. Jednoznačně to potvrzovala skutečnost, že v letech následujících po přijetí reformních školských zákonů se muselo toto

³⁶⁴ Wilfing, Ignaz Richard (ed.): *Kalender für Aufseher... auf das Jahr 1798*, s. 131. (Citováno podle překladu Vladimíra Štveráka, c. d., s. 96.)

RADOSTI A STRASTI ŠKOLÁKŮ V 19. STOLETÍ

rozhodnutí několikrát opakovat jak v úředních příkazech, tak i v pokynech a pedagogických příručkách.³⁶⁵ Oblíbené lidové úsloví „metla vyhánila děti z pekla“ nezmizelo vzápětí po vyhlášení nových pravidel ani ze slovníku, ani z jednání rodičů a učitelů. Podle svědectví pamětníků neuzívali sice někteří učitelé ani před, ani po roce 1870 rákosku jako odznak své moci příliš často, hrozba tělesných trestů se však nad žáky a studenty vznášela ještě dlouho po jejich zákazu. Tělesné tresty nebyly navíc v 19. století jen výsadou školy, často se užívaly v armádě, v rodinách a připouštěl je, pokud nezpůsobily trvalé zmrzačení, čelední řád ve vztahu sedlák–čeledín atd.

Zejména rodiče nebyvali většinou proti používání výprasku jako výchovného prostředku. Někteří naopak dokonce věřili, že učitel, který si pro udržení poslušnosti a pozornosti svých svěřenců nepomáhá rákoskou nebo metlou, projevuje nedostatečné pedagogické schopnosti a špatně připravuje jejich ratolesti pro život.

František Wenig, který důvěrně poznal jako žák „starou“ a jako pedagog „novou“ školu, vzpomínal na tělesné tresty užívané jeho otcem v obecné škole ve Stankově kolem poloviny 19. století i na přístup rodičů k těmto exekucím slovy: „Tělesné tresty byly tehda nejen dovoleny, nýbrž přímo nařízeny a vykonávaly se nejčastěji metlou; rákoskou trestalo se jen při hrubých přestupcích, jako bylo hubení ptactva a pro krádež. Výprask rákoskou slul pardus. Dívky nebyly u nás tělesně trestány. Jeden z kaplanů velmi rád ‚krákal‘ (tahal za vlasy), a takovému trestu říkalo se ‚krákanec‘.

³⁶⁵ Srovnej Kádner, Otakar: *Vývoj a dnešní soustava školství*..., s. 321. Odpor proti zákazu tělesných trestů potvrdili i mnozí pamětníci. Například Heller, Servác: c. d., s. 41; Pražák, František: *Půl století. Paměti*. Praha 1946, s. 68.

Metly dodávali otcové z Horní a Dolní Kamenice, obci ležících uprostřed lešů, a jejich synové přinášeli je do školy; zvláštním řízením osudu někdy ještě téhož dne došli „výplaty“ výrobkem svých otců. [...] Na tělesné potrestání tehda nikdo si nestěžoval jako nyní, kdy rodiče s každým sebe nepatrnějším štůlcem utíkají k úřadům školním. Bohužel byl připuštěn trest, že žák klečel „na místě hanby.“ Zvláštní označení tohoto místa tabulkou nebo zavěšování hanlivé tabulky na krk viníků, jak bylo někde zvykem, u nás nebylo.³⁶⁶

Některé výchovné postupy, nejen tělesné tresty, však vzbuzovaly velký odpor žáků i veřejnosti už v éře „staré“ školy, nemluvě o době pozdější. Literát Ladislav Quis například získal své první školní zkušenosti v polovině 19. století v rodné Čáslavi a ještě v dospělosti vzpomínal s nechutí na zahanbující tresty, které zde zažil. Patřil k nim například zvyk, že učitel žákovi, který špatně napsal tzv. vorschrift, „... přispědíl nezdařenou tu práci na záda, načež jej dal jinými dvěma hochy voditi po všech třídách na odív... Jiným vylepšením tělesných trestů byl postup učitele Hajnovského. Pokud přistihl při hovoru dva viníky, dal každému po rákosce a nařídil jim, by se navzájem bili přes ruce. Tu nechtěl žádný začít, ale mnohdy to končivalo pranicí, a celá třída jásala, když se oba kluci váleli v prachu špinavé podlahy pod učitelským stolem.“³⁶⁷ Vedle výprasku se používaly i další bolestivé a zahanbující tresty, jako například příkaz klečet na přitesaném polínku nebo na sice studeném, ale pokud možno hrubém popelu z kamen.

³⁶⁶ Wenig, František: c. d., s. 196–197.

³⁶⁷ Quis, Ladislav: c. d., s. 50–51.

Přísná kázeň se za pomoci různých trestů včetně tělesných udržovala také v gymnáziích i odborných a jiných učilištích. Zejména v nižších třídách těchto škol vládly podobné výchovné zásady jako ve školách národních. Časem sice ubylo přímých tělesných trestů, ale našly se jiné možnosti, jak trestat neposlušnost a různé prohřešky. Pověstné byly v některých školách tzv. karcery, školní vězení, kam se provinilý student zavřel na delší nebo kratší dobu podle závažnosti přestupku. Jeho pobyt zde mohl být navíc znepříjemněn nuceným půstem. Školáky i gymnazisty trápila celá řada zákazů a omezení, jejichž smysl nechápali a nikdo jim ho nevysvětlil. Antonín Zeman, budoucí spisovatel známý pod pseudonymem Antal Stašek, navštěvoval počátkem šedesátých let 19. století jičínské gymnázium, které podle jeho názoru patřilo v počtu zákazů ke špičkovým vzdělávacím ústavům v Čechách. „Kam jsme se ohlédli,“ psal ve svých pamětech, „všude hrozil hřích přestupku. Byloť tolik zákazů a rozkazů jako oček ve velké síti, jež byla roztažena pod našima nohama a nad našimi hlavami. Samé disciplinární vyšetřování, samé nadávky. [...] Byl jsem školskou pedanterií a týraním všecek zmožen. Nesměli jsme chodit pod podloubí, na nejkrásnější procházku městem při deštivém počasí, nesměli jsme se v neděli v rozkošném lipovém stromořadí ani ukázat. Měli jsme zakázanou Čerovku, překrásný bujnou zelení porostlý kopec, jenž nás lákal svou lahodou. Nesměli jsme si hrát s míčem. Nesměli jsme se v létě koupat, v zimě na ledě klouzat a bruslit. Nesměli jsme do divadla. Co jsme všechno museli! Co jsme všechno nesměli! V zimě nás nejvíce tížil zákaz bruslení. Přišel konec čtvrtého školního roku. Vysvědčení jsem měl dosti dobré. Šel jsem na prázdniny, ale něco bylo ve mně nalomeného. Jala mne hrozná nechut

k dalšímu studiu. Byl bych nejraději utekl někam daleko, abych se nemusel vracet do Jičína.“³⁶⁸

Antonín Zeman vyřešil svůj problém přestupem na gymnázium v Krakově, kde podle jeho zkušeností vládl mnohem svobodnější duch než v Jičíně. Zákazy a tresty uplatňované jako výchovné nástroje nebyly ve všech školách stejné a mnohde se pedagogové nesnažili své svěřence připravit o různé životní radosti a neustále je omezovat a cepovat. Rozdíly v režimu jednotlivých učilišť zaznamenal i kritik čáslavské obecné školy Ladislav Quis. Prošel postupně řadou vzdělávacích ústavů: navštěvoval týnskou školu v Praze, pokračoval v pražském staroměstském gymnáziu, dále studoval gymnázium v Německém Brodě, vrátil se do Prahy, ovšem do novoměstského piaristického gymnázia. Poměry mu nikde nevyhovovaly a mohlo by se zdát, že už pro sebe nenajde přátelské školní prostředí a že zůstane ve věci škol věčným kritikem a nespokojencem. V roce 1863 však přešel na tehdy nově zřízené gymnázium v Táboře a jeho vztah ke škole se radikálně změnil. Z odpůrce se stal nadšeným ctitelem nového učiliště. Získal ho především ředitel gymnázia Václav Krížek, ale i další profesori, přátelským vztahem ke svým svěřencům. „V patře nad námi,“ vzpomínal L. Quis, „bydlel ředitel Václav Krížek, což nás nijak netisnilo, přál on nám veselé naše dýchánky a nikdy se nestávalo, aby nás byl vyrušil, třeba že asi dost často naše hluchá veselost rušovala jej. Byl to ředitel, jakých bylo u nás zajisté málo, a jakých pohříchu dnes je ještě méně. A protože on byl duší ústavu, bylo tehda též reálné gymnasium tábořské ústavem na naše ubohé poměry téměř ideálním.“³⁶⁹

³⁶⁸ Stašek, Antal: *Vzpomínky*. Praha 1925, s. 81–83.

³⁶⁹ Quis, Ladislav: c. d., s. 45–46.

Tělesné násilí však ve školách nebylo vždy jen výsadou učitelů ve vztahu k žákům a studentům. V éře „staré“ školy docházelo občas i k opačným útokům. Tím se také zdůvodňoval požadavek brát při přijímání nových pedagogů ohled na jejich fyzické síly. Po zrušení tělesných trestů případů napadení učitele ubylo, ani tehdy však zcela nezizly. Kupříkladu v roce 1874 musela pražská okresní školní rada řešit napadení učitelky matkou žáka přímo ve vyučovací hodině. Vzhledem k tomu, že se útok odehrál poměrně brutálně, byl vydán zákaz vstupu cizím osobám do tříd všech pražských škol v době vyučování. Pro útočníci i jejího potomka neměl ovšem incident bezprostřední následky.³⁷⁰

Kontrola chování žáků i studentů často neskončila ani po vyučování za hranicemi učiliště. Mnohdy pokračovala i v soukromí, doma nebo v podnájmu, kde na udržení kázně dohlíželi někdy velmi iniciativní rodiče, bytné a majitelé domů, ve kterých studenti po dobu studií žili. Soustavnému dohledu podléhali zejména svěřenci různých internátů, kolejí, často církevních, ale také vojenských a dalších zařízení, ať státních, nebo soukromých. Režim v nich býval poměrně přísný s cílem organizovat mládeži všechen volný čas po skončení výuky.

Obraz života v jednom z podobných zařízení, v arcibiskupském konviktu v Praze, v padesátých letech 19. století,

³⁷⁰ Srovnej Dolenský, Jan (ed.): c. d., s. 267. Na slovní útoky a osočování učitelů rodiči si stěžovali zastánci tělesných trestů ve škole poměrně často. Například Jan Sojka v časopise *Křesťanská škola* dospěl k názoru, že „s metlou byla vzata učitelů první pravomoc, kterou musí mít, totiž pravomoc kázně; metla byla jakýmsi železným svrchovaností a neomezené autoritou učitelovy ve škole, a záměnou „zákonných“ trestů za metlu spoutaly se učitelstvu ruce.“ (Sojka, Jan: *Metla ve škole*. *Křesťanská škola*, roč. 1., 1901, č. 4, s. 72.)

RÁKOSKA V DÍLNĚ LIDSKOSTI

zaznamenal Servác Heller.³⁷¹ Jemu osobně zejména vadilo, že neměl příležitost ani k samostatným procházkám, ani ke hrám, které domácí řád zcela zakazoval. Za největší příkoří, kterému byli všichni obyvatelé konviktu vystaveni, považoval povinnou účast na společné kontrolované nedělní vycházce zvané komún. „Tento komún byl ovšem,“ podle našeho pamětníka, „nejkrutější povinností a skutečnou torturou. Chodilo se totiž po dvou jako procesím pražskými ulicemi. Konvikťisté byli vždy předmětem udivené zvědavosti a někdy také úsměšků promenujícího obecnstva, jemuž se zdálo komickým, že jsou v párech na vzduch voděni nejenom malí hoši, nýbrž také vysoce již vzrostlí mužové s brejlemi na očích a lesklými cylindry na hlavách.“³⁷² Rodiče ovšem považovali místo v konviktu pro svého potomka za výhru. Nabízela se tak příležitost

³⁷¹ Servác Heller, který získal místo v arcibiskupském konviktu v roce 1859, vzpomínal na zdejší každodenní povinnosti slovy: „Denní pořádek v konviktu byl takový: o 5 hodině zvonilo se v zímě, v létě ke vstávání. O ¼ 6 prošel dormitáři či ložnicemi prefekt nebo vicedirektor, aby se přesvědčil, zdali všichni již vstali nebo vstávají. O ¼ 6 dáno zvoncem znamení k ranní modlitbě. Na toto znamení spěchali jsme všichni v největším chvatu do menšího oratoria... Modlení naše trvalo asi čtvrt hodiny a pak se šlo zpět do musej (studoven – P. V.) ku práci čili přípravě pro školu. O 7 hodině šlo se na mši svatou... a pak šlo se dolů do příměti ke snídani, v létě snídalo se napřed a pak byla mše ve velkém salvátorském kostele. Potom spěchali jsme s knihami a sešity na Příkopy do gymnasia Otců piaristů... Školní vyučování trvalo od 8 do 11 hodin... Ze školy chodili jsme zpravidla beze všech zastávek domů, neboť od ½ 12 do oběda bylo předepsáno studium, a nikdo nesměl přijíti později... Odpolední vyučování trvalo ve všech třídách vždy do 4 hodin a ve ¼ 5 musili být všichni konvikťisté již doma u svých pultů. Kdo později přišel, byl fortunkem zapsán a udan. Studovalo se do půl osmé, potom byla večere a po večeri měli jsme volno do půl deváté. O ¼ 9 zvoněno k večerní modlitbě do oratoria a 9. hodinou nastávala doba povinného spaní.“ (týž: c. d., 1. díl, s. 26–27.)

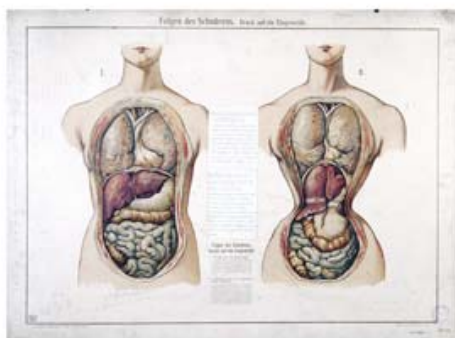
³⁷² Tamtéž, s. 35–36.

RADOSTI A STRASTI ŠKOLÁKŮ V 19. STOLETÍ

dát ho studovat bez nadměrné zátěže rodinných financí a navíc soustavný dohled nad soukromím svých synů většinou neodmítali, ale naopak vítali. Žáci a studenti podle vlastního svědectví ovšem dokázali i při nejpřísnějším dohledu občas své hlídače přelstít. Za vrchol neposlušnosti a samostatnosti, která u ostatních chovanců vzbuzovala trochu závist a také respekt, se považovala například návštěva kavárny. Při dopadení však hříšník riskoval různé tresty, z nichž nejhorší bylo vyloučení z konviktu.

Poněkud volněji a samostatněji prožívali svůj volný čas žáci a studenti žijící v podnájmu u soukromníků. Uniknout zcela kontrole a dohledu se jim ovšem ani zde vždy nedařilo. Mnozí domácí střežili denní režim svých svěřenců stejně bedlivě jako páteři v konviktu a neváhali každý přestupek nebo nedovolenou činnost hlásit rodičům nebo učitelům. Rodiče se při vyhledávání podnájmu ostatně často řídili právě pověstí domácího a dávali přednost těm, kteří se v hlídání žáků a studentů osvědčili. Pokud ve městě, ve kterém škola sídlila, žil někdo z příbuzenstva, třeba i vzdáleného, některý krajan, známý známého, sjednávali rodiče byt nejraději u něho. Ten potom, vybaven přenesenou rodičovskou autoritou, měl na studenta v cizím prostředí dohlížet důkladněji než cizí člověk. Někteří domácí, kteří si brali na byt studenty, hlídali chování svého nájemníka často nedůsledně, nanejvýš doma, pod vlastní střechou.³⁷³ Jejich dohledu tak bylo možné poměrně lehce uniknout.

³⁷³ Vztahy žáků a studentů na jedné, a domácích i bytných na druhé straně bývaly různé, jak o tom vypovídali sami podnájemníci. Srovnaj například Kaňák, Miloslav (ed.) – Franta Šumavský, Josef: c. d., s. 45–50; Quis, Ladislav: c. d., s. 140–150.

Obr. 11 Účinky šněrování na vnitřnosti. Zdravotní výchova ve školách se koncem 19. století zaměřovala na vymýcení některých škodlivých návyků, ke kterým patřilo i deformování těla prostřednictvím šněrováček a korzetů. Problém se týkal především dívek, ale v některých profesích (důstojník, úředník) tvarovali svou postavu do „předpisové“ podoby i muži. (Zdroj: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha. Sign. O VII C 89, Bauer – Fischer, *Anatomicko-hygienické obrázky*, b. d., nakladatelství F. E. Wachsmutha, Leipzig.)

Obr. 12 b

Obr. 12 a, b, c, d. Zdravotní osvěta ve školách se koncem 19. století týkala například – (a) nebezpečí nákazy tuberkulózou (Zdroj: Národní pedagogické muzeum a knihovna Jana Amose Komenského, Praha. Sign. O VII C 109, b. d., nakladatelství Dr. Trekler a spol., Leipzig) – (b) špatného držení těla při výkonu různých povolání (Zdroj: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha. Sign. O VII C 110, b. d., nakladatelství Dr. Trekler a spol., Leipzig) – nebo (c, d) poskytování první pomoci po úrazech (Zdroj: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha. Sign. O VII C 39, b. d., nakladatelství A. Pichler's Witwe and Sohn, Wien; sign. O VII C 106)

B

eta

Nakladatelství dybbuk chystá

Émilie Du Châtelet: Rozprava o Štěstí

Přeložila, úvod a komentář napsala Dagmar Pichová

Múza a ochránkyně Voltaira – tak je v literatuře 19. a 20. století nejčastěji zmiňována Émilie le Tonnelier de Breteuil, madame Du Châtelet (1706–1749). I když je soužití a spolupráce s Voltairem významnou součástí intelektuální biografie Émilie Du Châtelet, v současné době badatelé připomínají její vlastní příspěvky k filozofii a vědě a upozorňují na originalitu úvah o lidském štěstí a postavení žen.

 bvykle se domníváme, že je obtížné být šťastný, a tato naše myšlenka je velmi rozumná. Bylo by však snazší dosáhnout štěstí, kdyby lidskému jednání přecházelo uvažování a rozvaha. Okolnosti nás unášejí a odevzdáváme se naději, která však nikdy nepřináší více než polovinu toho, co od ní očekáváme. Nakonec dokážeme pochopit jak dosáhnout štěstí až v době, kdy už nám překáží věk a vlastní záněny.

Předejděme úvahám, jež přicházejí příliš pozdě. Ti, kteří budou číst následující myšlenky, se zde dozvědí, co by je přibývajícím věkem a životní okolnostmi také naučily, avšak příliš pomalu. Nedovolme, aby ztratili část drahocenného času, jenž je vymezen citům a myšlenkám. Nedovolme, aby opravovali svou loď, zatímco by měli usilovat o požitky, které mohou zakusit během plavby.

Pokud chceme být šťastni, musíme se zbavit předsudků, být ctnostní a zdraví, mít záliby, vášně a být schopni iluzí, neboť za většinu požitků vděčíme iluzím a nešťastný je ten, kdo je ztratí. Nijak neusilujme o to, aby světlo rozumu iluze zničilo, snažme se naopak zesílit pozlátka, kterým iluze zkrášluje většinu věcí. Je pro ně ještě nutnější než péče a ozdoba pro naše těla.

Nejprve si musíme říct a být přesvědčeni o tom, že na světě jsme proto, abychom si opatřili příjemné vjemy a pocity. Moralisté, kteří nabádají lidi – potlačte své vášně a zkroťte své touhy, pokud chcete být šťastní – cestu ke štěstí neznají. Šťastní můžeme být pouze, když jsme uspokojili své záliby a vášně. Záliby zmiňují proto, že ne každý má dost štěstí na vášně a pokud chybí vášně, je třeba se spokojit se zálibami. Když bychom se odvážili o něco požádat Boha, měli bychom jej tedy žádat o vášně. Le Nôtre měl jistě pravdu, když žádal papeže o pokušení, a ne o odpustky.

Z komentáře Dagmar

Pichové:

Štěstí pro ženy

V Rozpravě o štěstí Émilie Du Châtelet vyjadřuje svůj kritický názor na postavení žen, proto je dnes text považován za jeden z dokumentů ženské emancipace v 18. století. K genderovým nerovnostem se Émilie Du Châtelet vyjádřila již v předmluvě k vlastnímu překladu Mandevillovy práce *Bajka o včelách* (*Fable of the Bees*) z roku 1735. V předmluvě nejdříve hovoří o překladatelské práci a následně se věnuje kritice omezeného vzdělání žen. Popisuje zde „neviditelnou sílu“, jež brání ženám v intelektuálním rozvoji a nepřipouští kreativitu v oblasti věd a umění, a klade si otázku, proč v dějinách nenalezneme ženské autorky uměleckých děl či vědeckých pojednání. Po vzoru myslitelů vycházejících z Descartových úvah Émilie Du Châtelet připisuje ženám stejné rozumové schopnosti jako mužům, což nebylo do 17. století běžné. V rámci karteziánského dualismu je tělesná část oddělena od duševní, proto fyzické rozdíl mezi muži a ženami nemají vliv na jejich mysl. Za situace, kdy rozumové schopnosti žen jsou rovnocenné schopnostem mužů, vidí Émilie Du Châtelet jako důvod jejich absence ve vědě a umění nedostatečné vzdělání, které ženám brání v rozvinutí intelektu. Émilie Du Châtelet kritizuje pasivitu žen a zdůrazňuje, že není rozumné plýtvat intelektuálními schopnostmi poloviny lidstva. Zde se objevuje její slavná formulace „experimentu“ s rovnoprávností, který by provedla, kdyby byla králem. Émilie Du Châtelet se domnívá, že vzdělání žen brání společenské předsudky, což je ovšem v protikladu s tím, že v některých zemích mají ženy právo na trůn, nicméně nikde se netěší systematickému vzdělávání. Vzdělávání nemá být pouze soukromou záležitostí ve formě samostatného studia, důležitá je institucionální podpora ženského vzdělávání a volné začlenění žen do komunity vzdělanců.

B
eta

Divné dny

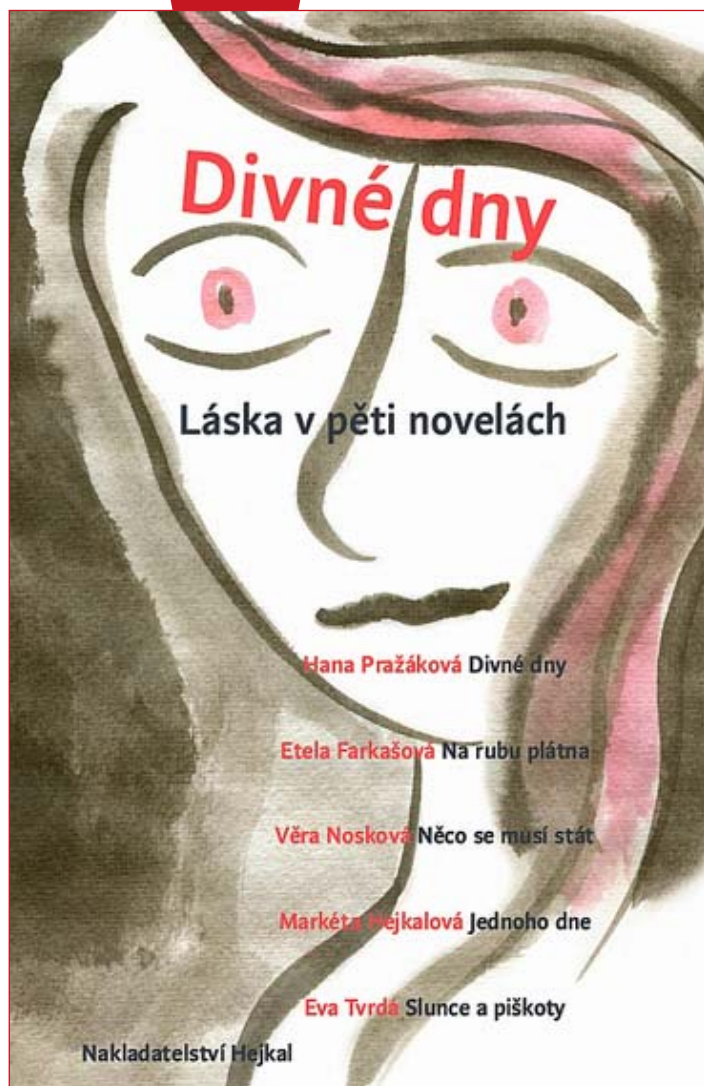
Láska v pěti novelách

Kniha *Divné dny* s podtitulem *Láska v pěti novelách* přináší pět příběhů žen, do jejichž spokojených životů náhle zasahuje krize v pěti různých podobách.

Jádrem knihy je novela Hany Pražákové (1930–2010) *Divné dny*.

Hana Pražáková byla známá jako autorka knih pro děti a dívky, po roce 2000 zaujala memoárovou prózou z padesátých let *Nadějí tu žijem* (v níž líčí věznění svého otce, spisovatele Františka Křeliny, a život jeho rodiny tzv. na svobodě).

Divné dny byly napsány už v roce 1992 a dosud nevyšly mj. proto, že byly na samostatnou knihu příliš krátké. Redaktorka knihy Markéta Hejkalová (dcera Hany Pražákové)

proto oslovila několik dalších spisovatelek, v jejichž díle jsou také hlavními postavami ženy a pro jejichž texty je důležitá naděje. Výsledkem je tato kniha, obsahující kromě titulní novely příběhy Etely Farkašové, Věry Noskové, Markéty Hejkalové a Evy Tvrdé. Hana Pražáková píše ve čtivé titulní novele Divné dny o nevěře, hrozící rozbít dosud šťastnou rodinu, ale píše o ní s pochopením pro všechny zúčastněné a dokonce s dávkou humoru. Slovenská spisovatelka Etela Farkašová v novele Na rubu plátna vypráví o neblahém rodinném dědictví, které zasahuje do života mladé dvojice. V jejím textu nechybí tragická hloubka, ale ani naděje. Kratší novela oblíbené Věry Noskové Něco se musí stát aneb Význam počítače v rodinných vztazích, plná humoru a ironie, líčí složitý vztah matky a dcery a jejich soupeření o jednoho muže. Markéta Hejkalová píše v novele Jednoho dne o lásce, která nemůže přežít v každodenním světě. Do banálního příběhu nevěry vstupuje několik nečekaných událostí a celá situace se ocitá v jiném světle. Eva Tvrdá vypráví ve velmi čtivé novele Slunce a piškoty o zlých anonymních dopisech, které náhle vtrhnou do života jedné spokojené ženy.

Křest knihy Divné dny na 6. Ostravském knižním veletrhu

6. března v 11 hodin na scéně Fata Morgána v pavilonu A na

Černé louce Knihu pokřtí redaktorka ČR Ostrava

Dagmar Misařová

Hana Pražáková

Dívny dny

Odsunula si trošičku židli a až teď se rozhlédla po celé jídelně, předtím měla zrak upřený jenom k velké tabuli, kterou má na starosti. Jídelna je veliká, takže nevidí dobře dozadu, ale jak tak bloudí očima, najednou – najednou jako by až tam vzadu došla v rohu zachytila známý profil. Žena, která ji zaujala, sedí sice zády k ní, ale jak se natáhla snad pro slánku či pro skleničku, pootočila hlavu a Alžbětě se zdá, že to je – máma! To přece není možné, máma je někde u Evženie, tam, kde lišky dávají dobrou noc, jak by se mohla octnout tady? Přesto je očima přitahována pořád k tomu stolku vzadu, teď se podívala i na muže, který sedí proti ženě – a ke svému úžasu vidí tvář matčina kolegy, jehož zná od vidění, z letmých setkání na chodbě podniku. A ta žena – teď zas obrátila hlavu na druhou stranu, zadívala se snad do tmy za oknem – a Alžběta už nemůže pochybovat.

Maminka.

Sedí tady s cizím mužem, se svým kolegou, a zatím má být u Evženie. Kolikrát v poslední době jela k Evženii, uvědomuje si Alžběta. Teď, co tatínek není doma, je vlastně pořád jen u Evženie... U Evženie!

Alžběta je jako omráčená, doslova jako by ji někdo praštil palicí do hlavy. Číšník před ní postavil talíř, nevnímá to, až sousedka položila ruku na její paži a upozornila ji, že má jíst, dala se tedy do jídla, ale pak talíř odsunula, není schopna pozřít ani pár soust.

Co má dělat, jak se zachovat?

Uteču! Napadlo ji ze všeho nejdřív. S matkou se tady nesmím setkat. Nemohu vysvětlovat Heleně a tady těm turistkám, že se tady setkávám s maminkou a... Kdyby tady seděla s tátou, vyskočila bych a utíkala k nim a měla bych hroznou radost a oni by měli hroznou radost ze mě... ale tak to není, máma tady je s cizím mužem a já musím pryč, pryč, ať se děje co chce.

Hana Pražáková

Přetrpěla večeři, a když viděla, že Helena vychází z jídelny něco zařídít, vyběhla za ní.

„Heleno!“

„Ano? Co potřebuješ? Co ti je?“ užasle se zadívala na Alžbětinu zsinatou tvář, najednou změněnou. „Co se ti stalo?“

„Mně je hrozně nedobře, Heleno, prosím tě, pusť mě domů, přijdu ráno, už v sedm budu tady, jenom se doma vyspím, prosím tě, Heleno...“ drmolí jako v zimnici.

„Jestli je ti špatně, zavolám sem pohotovost.“

„Ne, nebudu přece komplikovat situaci, doběhnu na autobus a doma se dám do pořádku, vážně, Heleno, určitě se mi udělá líp a ráno nastoupím. Já jdu, Heleno, seběhnu pod kopec na autobus.“

„Vezmi si aspoň kabát, proboha. Dělaš mi hroznou starost, jenže já s tebou nemůžu – opravdu bych zavolala doktora.“

„Mám svetr, nebude mi zima, ještě není tak pozdě.“

„Osm hodin. Tak běž. Jdeš opravdu domů?“ upřela na ni najednou podezřívavý pohled. „Není to habaděra, vidíš že ne, Alžbětko?“

„Není, opravdu ne... je mi špatně. Letím.“

Helena ji pohladila paži a Alžběta s kabelkou přes rameno, v níž má všechny doklady, peníze i klíče, utíká přes nádvoří před hotelem k pěšině, kterou seběhne k silnici, a tam už jezdí městský autobus.

V lese je tma, ale Alžběta tuhle cestičku dobře zná. Chodívali sem s rodiči v neděli na procházku, to byla ještě o hodně menší, toulali se po okolních lesích a pak si na Hájovně dali kávu a ona džus. Zrovna touhle cestičkou pak scházeli k autobusu. Alžběta se teď nestará o to, že by ji tady mohli přepadnout, že vůbec není dobré běžet večer sama lesem, v okolí hotelu se mohou potloukat všelijaká individua – o tom neuvažuje, chce domů, jenom domů, určitě ji žene instinkt, aby se v ohrožení ukryla doma, tam se chce skrýt před zlem – a ji potkalo zlo, jehož se nenadála, netušila, že by ji mohlo zasáhnout.

Chvilími se jí zdá, jestli to nebylo jen mámení, to se přece ve skutečnosti nemohlo stát, to, co se stalo jí; ne, není to pravda, vidíš, maminko, povídá si v duchu a přitom se zrovna řítí dolů, ten instinkt skrýt se doma ji popohání.

Vydechla si teprve, když asi po deseti minutách doběhla pod kopec a postavila se na zastávku autobusu. A měla štěstí, vzápětí zazářila světla, Alžběta začala mávat, autobus zastavil a ona vpadla dovnitř a sklesla na sedadlo.

Autobus je poloprázdný, všichni pasažéři se na ni zadívali, v nadýchaném růžovém svetru nepatřičně září v přítmí, lidé na sobě mají kabáty a kabátky, bundy a haleny, na první pohled se pozná, že ta holka odněkud utekla, je uštvaná, jako by ji honili – tak ji hodnotí skupinka mladých vzadu v autobusu, jedou zřejmě v sobotu někde na diskotéku a jen tak mezi sebou plácají.

Jeden mladík navrhl:

„Nemáme ji vzít s sebou?“

Dívka ho zchladila:

„Ta má jiné starosti. Určitě odněkud zdrhla. Nech ji být.“

Městským autobusem dojelela na náměstí, kde přeseďá na trolejbus. Už se blíží k domovu, netouží tam být jen proto, aby se skryla, aby tam byla sama, neví, co bude dělat – začne plakat, naříkat, křičet, výt? Ano, má takový pocit, že se jí chce výt a křičet, nikoli plakat, pláč snad člověka přepadá, když je smutný nebo když ho něco bolí, ale ona necítí smutek, ona cítí zmatek, údes a úžas, ale především strašný zmatek. Ještě z jiného důvodu pospíchá, letí domů – chce tam dorazit dřív než matka, aby měla čas trochu se vzpamatovat, aby si rozmyslela, jak jí řekne, že ji viděla – ale co když matka bude tvrdit, že to nebyla ona, že přece byla u Evženie. Ne, mami, já jsem se nemýlila – ach, jak ráda bych se mýlila, to ani nevíš, maminko – už s ní v duchu hovoří, už touží, aby přišla, aby si vysvětlily, co se stalo, aby se dozvěděla, že to není pravda – a přitom ví, že to je pravda, jenom se vzpírá uvěřit.

V devět hodin se ozval telefon, Alžběta k němu skočila.

„Helena. Alžbětko, to jsem ráda, že tě slyším že jsi doma, já si vyčítám, že jsem tě pustila... tak jsi doma, sláva, je ti líp?“

„Je, dala jsem si obklad...“

„Vaši nejsou doma?“

„Ne, tatínek je v lázních...“

„Ano, to jsi říkala, a máti?“

„Ta teprve přijde,“ odpověděla neurčitě.

„Kdyby ti bylo zle, zavolej pohotovost, slyšíš. A od čeho je ti tak špatně?“ zazněl Helenin hlas podezřívavě, Alžběta si uvědomila, co Helenu napadlo – že je asi v tom. Dotklo se jí to a řekla bezbarvě:

„Nevím. Jdu si lehnout, ale ráno přijdu.“

„Když to půjde! Poslechni, kdyby ti bylo zle, zavolej mi sem do sedmi ráno, snažila bych se někoho sehnat, i když v neděli... no nevím...“

„Já přijdu, Heleno. Dobrou noc.“

Alžběta má nezvyklé, trochu staromódní či spíš moderní, prostě krásné jméno. To jmé-

no má mnoho podob, a tak každý z jejích blízkých a přátel ji oslovuje jinak. Helena jí například vždycky říká Alžbětko, pro maminku je Alžběta, ta jména nekomolí a zdobněliny neuznává, ani tatínkovi neřekne jinak než Honzo, žádné Honzíčku nebo Jeníčku, i tatínek nosí takové tvárné jméno. A právě tatínek si s jejím jménem rád pohrává. Pro něho je Bětuška nebo Betyňka, ale i Bety zrovna jako pro Kamila a pro většinu spolužáků. Alžběta poznala, že některé dívky jí Alžbětu závidí, Vlasty, Evy, Jiřiny, Jarmily – s tím se nedá moc dělat, z takové Vlasty zajímavé jméno neuděláš.

Ano, ke krásnému křestnímu jménu se přidružilo i pozoruhodné příjmení. Netušilová, Alžběta Netušilová.

Alžběta něco tuší. Ale ne, co by mohla tušit, vždyť je Netušilová – ano, i s jejím příjmením se dá kouzlit a pohrávat a to se jí líbí, i když ví, že jednou tohle jméno vymění; navždycky jí zůstane Alžběta a tak jednou snad pokřtí i svou dceru, tolik se jí to jméno líbí.

A jako je spokojena se svým křestním jménem i příjmením, tak byla až do tohoto dne spokojena se vším, co ji obklopovalo – se svými rodiči, kteří, jak se jí zdálo, patřili jenom jí, svému jedináčkovi, milovala a miluje domov, byt v postarší vile, kde žije od narození; je to prostředí, které jí, zrovna tak jako jméno, spolužáci tak trochu závidí; vila je trochu sešlá, má asi tu správnou patinu.

A pak má Alžběta samozřejmě i prarodiče. Babička s dědou žijí tady ve městě a dokonce se uvažuje o tom, že teď, když jim dům znovu připadl, se sem přestěhují, vymění si byt s dosavadním nájemníkem.

Tatínek má své rodiče v menším městě, mají tam pěknou vilku. V prvním patře jsou dva pokoje, jeden mají k dispozici, kdykoliv tam mohou přijet na návštěvu obě rodiny, jejich i strejdova, vůbec si nepřekážejí, nikdy k tomu však nedojde, žena tatínkova bratra tam nechce jezdit, když je tam druhá

rodina – z nepochopitelných důvodů, prostě když přijedou na návštěvu oni, chtějí hrát prim a nechat se obskakovat, je to taková zvláštní žárlivost, v rodině se o tom nejdřív nemluvalo, ale teď už si zvykli a Alžbětu tenhle problém nezajímá, k tatínkovým rodičům tak často nejedí, a proto se těchto prarodičů tak trochu ostýchá, i když je má ráda.

Alžběta si najednou v tomto večeru, kdy je sama doma a čeká na matku, uvědomuje, jak je bohatá – vždyť ona má všechno! Zatím o tomto bohatství nevěděla, bylo pro ni samozřejmé – a teď jí náhle projelo poznání, že by všechno mohla naráz ztratit, kdyby se rodiče rozešli, rozvedli. Ví, že rozvodů přibývá, čte o tom v časopisech a slyší to kolem sebe, zatím to však ani nebrala na vědomí – tohle se jí přece vůbec netýká, proč by si takové problémy brala do hlavy. I ve třídě byli někteří spolužáci z rozvedených rodin, ale ti o sobě málo mluvili – snad se svěřovali jen nejbližším kamarádům a spíš se styděli vůbec přiznat, že se rodiče rozvedli, anebo až okázale dávali najevo, jak o ně pečuje otec, který z rodiny odešel.

Ale u nich, u nich by odešla maminka? Když si to Alžběta střízlivě rozebere, ona by neodešla, vždyť dům patří jejím rodičům, ona by si přivedla jiného, táta by musel odejít, její táta!

Chytila si hlavu do dlaní. Takhle nemůže uvažovat. Vždyť je možná všechno jen náhoda. Maminka se vrátila od Evženie a zašla si na večeri se svým kolegou a ona hned blázní, hlava jí třeští, představuje si nejhorší situace...

Maminko, přijď! Přijď! Úpí v duchu, všechno ti povím, že jsem tě viděla a nač jsem pak taky myslela, a ty mi to jistě vymluvíš, vysměješ se mi a bude dobře a já si budu chránit svoje bohatství, o němž teď najednou vím.

Trochu se uklidňuje, začíná si vyčítat, že tak zbaběle utekla, proč vlastně nešla za matkou, proč hned propadla tak hroznému zmatku!

Úpěnlivě čeká, až se v zámku otočí klíč. Po jedenácté je už čekáním tak vyčerpaná, že usíná oblečená na váleňdě. V noci se probudila a jde do pokoje, kde mají rodiče ložnici. Je přesvědčena, že matku neslyšela a že ji tam najde.

Pokoj je prázdný, postel netknutá, Alžběta jako omámená prošla celým bytem, podívala se na hodiny, je půl třetí.

Máma zůstala spát v hotelu!

Ona odtamtud utekla, matka tam zůstala s tím mužem.

Etela Farkašová

Na rubu plátna

Zase sedí naproti sobě, ona v křesle, Lucia na židli, jí bagety se sýrem, které Lucia koupila cestou z nemocnice, opět před sebou mají šálky, tentokrát jen s čajem, bylinkovým, všimla si, že na polici v kuchyni jsou různé druhy čajů, a vedle všelijaké pytlíčky s prosem, lněnými semínky, ovesnými vločkami, ječnými kroupami, oba jsou už dlouho vegetariáni, ani neví, kdo s tím přišel jako první, Lucia nebo Juraj, viděla v tom jistý protest, oba se chtěli bouřit, ale vlastně neví, proti čemu, najednou si vzpomene, jak Juraj přímo nesnášel obědy, na které ho, ještě než odešli sem, občas zvala, nezavděčila se mu žádnými specialitami, ani vegetariánskými, dával najevo lhotejnost k čemukoli, s čím se u nich doma setkal, někdy možná i pohrdání, a stále popoháněl

Lucii, aby co nejrychleji dojedli a odešli za svým programem.

Jaké... jaké to bylo před tou nehodou, zeptá se opatrně.

Prosím tě, jaká nehoda, zase nenazýváš věci pravými jmény, kamufluješ, zakrýváš, aby nedejbože nevyšlo najevo, že někdo z tvého okolí, i kdyby nepřímého, něco zpackal, provedl něco, co se nedělá, co šokuje, slyší v dceřině hlase podráždění.

Myslela jsem... to slovo mi nechtěně vyklouzlo, zdálo se mi...

Že to bude nejvhodnější slovo, hlavně když o tom budeš mluvit před zvědavými známými.

Tak na to jsem opravdu nemyslela.

Nikdy se nezměníš... nehoda, utrousila posměšně, nehoda, zopakovala ještě jednou a zakryla si tvář dlaněmi.

Musím být trpělivá, říká si v duchu, velice trpělivá, myslela na to celou cestu letadlem, od prvního momentu, kdy si přečetla Luciinu zprávu, teď na tom opravdu záleží.

Hodnou chvíli mlčí, Lucia si přesedne ze židle na zem, opírá se o poličky s knihami a časopisy, nejhorší na tom je, řekne na jedinou zmateným hlasem, že jsem tomu nezabránila, že jsem ho od toho úmyslu nedokázala odradit, zklamala jsem, jestli to chceš slyšet, ano, zklamala jsem, a teď nevím, co mám dělat.

Ty, pronese zaraženě, a obrátí se celým tělem k Lucii, proč ty... je přece dospělý, samostatně fungující člověk, je absurdní brát vinu na sebe.

Prosím tě, to, co říkáš je jen hloupá fráze, sama víš, že dospělost nic nezaručuje... a co je to vlastně vina, kdo jsou viníci, všechno samé nesmysly... faktem je, že jsem ho dostatečně nechápala, podcenila jsem některé momenty, a to jsem neměla, to jsem prostě neměla.

Jaké momenty, ptá se potichu.

Bylo jich víc, ale hlavně ten jeden... asi před půl rokem...

Čeká, nebude vyzvídat, neví, k čemu by to vedlo, k hádce nebo minimálně k prudší

výměně názorů, definitivně by to pohrbilo jakýkoli rozhovor mezi nimi, čeká.

Seděla jsem ten den v kanceláři nad projektem, rozpovídá se Lucia a objímá si kolena, projekt jsem měla co nejdříve dokončit, šéf už mě peskoval a já jsem slíbila, že zůstanu v práci, dokud to nebude hotové, Jurajův telefon mě hodně překvapil, nikdy mi do práce nevolal, hned jsem vytušila, že něco není v pořádku... v pořádku to vlastně nebylo už delší dobu.

Delší dobu, zopakuje ohromeně.

Začalo to pravděpodobně krátce po té první výstavě, na kterou mu vzali pár věcí, čekal, že od teď se budou pozvánky na další výstavy jen hrnout, že zapůsobil a prorazil si cestu, že zdejší výtvarníci ho přijali mezi sebe, že budou spolupracovat, společně vystavovat a ... a podobné hlouposti.

Hm... nehrnuly se...

A co sis myslela, že ta první výstava byla něco mimořádného, vzali tam věci od více lidí z východního bloku, tehdy jsme pro ně byli ještě zajímaví, jedna Ruska, Rumun, nějaký Poláci, a s nimi pár domácích, konfrontace, to měla být hlavní idea celé výstavy, střet, jak vidí věci na jedné a na druhé straně bývalé železné opony, kam až zajdou při popírání jakýchkoli kánonů... hra na otevřený svět... politikum, jasně, že to bylo hlavně politikum, snažila jsem se mu to vysvětlit, ale on to nechtěl chápat, čekal na další nabídku...

Ten telefon, poznamenala tiše.

Lucia jako by ji neslyšela, bylo to příšerné, pokračovala, později už jen tak seděl, od rána do večera, už ani nemaloval, jen vyčkával, občas ještě poslal do nějaké galerie pár věcí, a hlavně začal psát dopisy, denně psal všem možným galeristům, podle telefonního seznamu, zbytečně, buď nepřišla žádná odpověď, nebo v lepším případě zdvořilé odmítnutí, když narazil na slušnějšího kurátora, jako důvod uváděli především nedostatek výstavních příležitostí i pro renomované výtvarníky a někdy odmítnutí zdůvodnili odklonem od hlavního

Etela Farkašová

tématu výstavy... říkala jsem mu, že ta hra na otevřenost nemůže dlouho vydržet, v silné konkurenci se těžko prosazují i domácí výtvarníci, kdo by byl zvědavý na přístěhovalce, a ještě ke všemu z východu... možná občas, výjimečně, ale on neměl to štěstí, aby se stal výjimkou...stále nechápal, co se mu snažím vysvětlit, dál čekal, až jsme z toho jeho čekání oba skoro zešileli...

Myslíš, že i v ten den, když ti zavolal...

Ani ne, zavrtěla hlavou, nemuselo to být právě v ten den, jednoduše přetekl pohár... byl na dně, už nešlo o konkrétní výstavu ani o konkrétní odmítnutí, bylo toho příliš a sám už to nevládal, zavolal mi a řekl, že jestli nepřijdu okamžitě domů, zabije se, řekl, že už nemá sílu déle čekat, a že musím přijít okamžitě domů.

A ty...?

Já... co jsem mohla dělat, začala jsem ho uklidňovat, ale na něho to nepůsobilo, stále opakoval, jestli okamžitě nepřijdeš, zabiju se, nejdříve mluvil potichu, pak se rozkřičel, řval do telefonu jako smyslů zbavený, zabiju se, zabiju se...

To je hrůza, vyklouzlo jí, a vzápětí si uvědomila, že by neměla dávat najevo emoce, aby jimi dceru nepodráždila, aby nezastavila proud, který z ní teď vytrysknul, dlouho ho v sobě zadržovala, rozhodnutá nemluvit před matkou, možná před nikým jiným o tom, čím prošla, nikdy nebyla sdílná, když šlo o ni, byl to její život, tak to obyčejně říkala, když se jí zeptala na něco, co by ji zajímalo... je to můj život, říkávala, tak buď tak hodná, a nech odpovědnost za to, co s ním udělám, na mě...

Nejednou tak skončil jejich telefonický rozhovor, vzdálenost mezi nimi se neměřila jen na kilometry, odcizovaly se čím dál tím víc, trápilo ji to, ale nebyla schopná přerušit proces, jehož začátek by ani neuměla přesně určit, málem teď zopakovala to slovo, ale stačila se vzpamatovat, ovládla se a mlčky na ni pohlédla, její mlčení bylo plné otázek.

Lucia uhnula pohledem, předklonila se, jako kdyby ve vzprímeném sedu nemohla

unést tíhu, která na ni začala znova padat, s každým slovem byla těžší, čím dál víc se v jakémsi zvláštním předklonu blížila k podlaze, a zároveň asi cítila potřebu osvobodit se od toho, co do teď nosila v sobě, jen v sobě, slova byla tím, co jí mohlo pomoci, aby se osvobodila, odrazila ode dna, po tolika uzavřených letech se potřebovala otevřít, vyčistit, vyhodit ze sebe všechno, co se za delší dobu nasbíralo.

Šla jsem za šéfem, oznámila jsem mu, že musím okamžitě odejít, nelíbilo se mu to, samozřejmě naléhal, prý jsem slíbila dokončit projekt, nesměli jsme zmeškat termín, Lucia mluvila rychle, jakoby to všechno chtěla dostat ze sebe co nejdříve ven, chrčila jedno slovo za druhým, bylo mi to jedno, i kdyby mě hned vyhodil, vyběhla jsem z kanceláře a běžela na zastávku, mezitím jsem s Jurajem nepřetržitě mluvila, bylo to strašné, křičela jsem do telefonu, prosila, lidi v tramvaji se na mě dívali, co je to za necivilizovanou cizinku, takhle se chovat v městské hromadné dopravě.

Chápavě přikývla, ale Lucia si pravděpodobně jejího gesta vůbec nevšimla, rozčiloval se, kde se tak dlouho flákám, uvidíš, že dodržím slovo, vyhrožoval mi a já jsem ho prosila, hlásila jsem mu, na které zastávce už jsem, ale neposlouchal mě a pokračoval ve výhrůžkách, už prý nebude čekat, ani na mě, ani na žádnou podělanou výstavu, neumíš si ani představit, jak strašné to bylo, přečkat každý metr, každou sekundu, stále jsem ho prosila, aby nepřerušoval hovor, jako by to pomohlo, strašně jsem se bála, že se odmlčí a přetrhne tu slabou nitku, která byla v té chvíli mezi námi, a já v té tramvaji strachy zešílím.

Poslouchá dceru a na paměti ji vyvstane obraz, jak před lety, kdy ještě žila matka, několikrát prožila podobnou situaci, matka, těžká diabetička, jí nezvedala telefon, poprvé, podruhé, potřetí, a ona už věděla, že leží někde v bytě v bezvědomí a jestli se k ní brzy nedostane, nezachrání ji, přesně si vybavovala místo, kde čekala na tramvaj,

zoufale sledovala tunel, ze kterého se měla vynořit, a potom ta nekonečná cesta, od zastávky k zastávce, pak přes dvůr, vybíhala po schodech a otvírala dveře, srdce ji bušilo o závod, až potom si oddychla, když už našla matčino tělo ležet na podlaze nebo někdy i v posteli a rychle rozpustila ve sklenici vody lžičku medu, těmi nekonečnými cestami k domovu se z ní vytrácela bezstarostnost a s ní i spontánní radost ze života, uvědomila si to až později, pocity absolutní radosti a absolutního klidu pro ni byly nedosažitelné, pocity, které by nebyly zahalené strachem, jestli ji právě teď někdo blízký nepotřebuje, nebo jestli právě nepromeškala příležitost zachránit někoho, za koho je zodpovědná, čirá a klidná radost byla už jen vzpomínkou na mladá léta, nikdy už se k ní v takové čirosti nevrátila.

Umím si to představit, odvětlí, ale nepoví o vlastních vzpomínkách, nejraději by si sedla k Lucii na podlahu, holou, bez koberečku, myslím, že si to umím velmi dobře představit.

Lucia zavrtí pochybovačně hlavou, nevěří jí, zase jednou dává najevo, že jí nevěří, žijí každá v jiném světě, tomu jejímu Lucia nedůvěřuje.

A potom...?

Potom... stále jsem ho prosila, říkala jsem mu, že všechno se ještě změní, že přijdou pozvánky na výstavy, že se nesmí vzdát, že mu stále věřím, říkala jsem to, ale nebyla to moc pravda, stále víc jsem si uvědomovala, jak je naivní, když očekává, že se tady o jeho obrazy začnou rvát, že všichni uznají, jak je geniální, a že zastíní všechny zdejší výtvarníky, a i když nezastíní, aspoň se jim vyrovná, už si neuměl a nechtěl představit, že by ho sláva a úspěch minuly, že by tu nedocenili jeho talent, kruci, je to ode mě hnusné, že ti to tady vykládám, zatím co on tam leží... celý domlácený.

Napila se, čaj byl už studený, opatrně se zeptala, opakovalo se to potom ještě někdy?

Samozřejmě, jinak, v jiné formě, ale stalo se to už téměř pravidelnou součástí

Reprezentativní typ,
ale i domácí.
Sportovně založeného
Vojtěcha se tedy
zbavila, a vydupala si
na něm při rozvodu
tenhle dům i holku.
Však si umí vydělat
a dítě si může pořídit
jiné. Později se
dozvěděla, že se
pohybuje v Tibetu,
pak zamířil do Peru,
co s takovým? Malé
Jaruš psal pohledy
a dopisy, jí nikdy.
Uráželo ji to,
ponižovalo. Lísá se
k jejímu dítěti, které
nevychovává! Pokaždé
strčila tuhle rozčilující
poštu do velké obálky,
zastlané mezi starými
dekami v gauči.

našeho života... vyhrožoval, že se zabije, pokud ho budu doma stále nechávat samotného... co bylo horší, začal žárlit na moji práci ve firmě, žárlil na moji školu, že jsem se zapsala na studium designu, a že se mi tam začalo docela dařit, žárlil na všechnen čas, který jsem netrávila s ním, vysvětlovala jsem mu, že ve firmě přece vydělávám, že vydělávám i na jeho chleba, a že titul z akademie, který mám dostat už za dva roky, se nám může hodit při hledání lepšího místa, ale když ani potom nepřestával s obviněními a výčitkami, vykřikla jsem na něho, že přece nemůžu trčet celé dny doma jako on, a že už ani nic pořádně nedělá, jen se povuluje a lamentuje, dotklo se ho to, na chvilku s výhrůžkami přestal, ale potom znova spustil, začalo mi to jít na nervy, ztrácela jsem trpělivost...

Přemohla se, tentokrát zůstala v pozadí a nevyslovila otázku, chce to trpělivost, pomyslela si, možná to bylo právě to, co jí chybělo, a snad právě nedostatek trpělivosti se začal zahryzávat do jejich vztahu, zahryzával se jako červ do jablka, užíral z něho kousek po kousku, až jablko odpadlo ze stromu, celé provrtané, choré, kamsi se odkutálelo, trpělivost, která chyběla jí i manželovi, chtěli vidět Lucii takovou, jakou si ji představovali, měli jí dát více času, měli dopřát více času i svým představám, nezvládli to, skončilo to vlastně Luciiným odchodem z domova.

Čekal, že mu pomůže, vlna slov se z Lucie valila dál, ale já jsem ho už tolik neprosila ani nepřesvědčovala, že všechno bude dobré, hádali jsme se, skoro jsme se jednou poprali, rozbili jsme pár hrnků a talířů, mávla rukou, jakoby chtěla ukázat směrem na poličku s otlučenými šálky.

A nám jsi nikdy nic ani slůvkem nenařkla, napůl otázka, napůl konstatování.

Lucia opět mávla rukou, jakoby chtěla dát najevo, že teď už je zbytečné o tom mluvit, co jsem vám měla říct, sama jsem nevěděla, co se s ním děje, chtěl, abych nechala školy, na co ti je další, měla bys trávit více

času se mnou, opakoval do nekonečna, více času s ním, nebo jinak... už i já jsem pak křičela, že je to citové vydírání, a že teda když není zájem o jeho obrazy, ať začne s něčím jiným, co mu vydělá aspoň trochu peněz, pouliční malíři si za sezonu přijdou na celkem slušné peníze, řekla jsem mu v návalu zlosti, rychlé portréty, ve kterých jde hlavně o to, aby se líbily zákazníkovi, aby uspokojily jeho samolibost, to ho strašně urazilo, pár dní jsme se spolu nebavili a pak začal znovu s výhrůžkami, nenapadlo mě, že to může myslet vážně, to jsem vůbec netušila.

Lucia se najednou narovnala a prudce vyskočila na nohy a přešla rychlými kroky k oknu, vím, řekla prudce, to jsem neměla, ale záměrně jsem ho chtěla vyprovokovat, vyburcovat k nějaké aktivitě, celé dny tu hnil, povaloval se a zuřil, když jsem se ve firmě nebo ve školním ateliéru trochu zdržela... příšerné dny a ještě horší noci... proč ti to tu všechno vykládám, otočila se k matce pohledem, ve kterém se dalo vyčíst jisté pohrdání, aspoň se jí to tak zdálo, a pokud ne pohrdání, tak určitě odstup, vzdálenost mezi nimi se tím, co se stalo nezkrotila, namlouvala si to, ale byl to jen sebeklam.

Na co, zopakovala Lucia už méně výbušně, spíš rezignovaně, unaveně, něco takového ty nikdy nepochopíš.

Věra Nosková

Něco se musí stát

Ve městě se s Tondou neukazovala, nechtěla s ním být spojována jako s jasným partnerem, doufala, že se časem objeví mužský, který by k ní pasoval líp. Víc jaksi na úrovni. Trochu dokonce Antonína podezírala, že kalkuluje, počítá. No ale kdo by se mu divil? Ona vlastní dům se zahradou, zatímco Tonda bydlel v pronajaté garsonce. Bůhví, co si asi tak představuje, jaké s ní má plány?!

Maruš věděla jedno, mužskej v jeho věku má mít nějaký majetek, postavení, je to

vysvědčení jeho kvalit, potvrzení faktu, že se v životě nezlákal! Ona je jen ženská, ale uměla se postarat o sebe i o dceru. Chce to ovšem potlačit falešný soucit. Ten její... Páni, jak už je dávno! Neviděla ho snad už čtvrt století! Byl tenkrát nemocný, na žlučník se sice hned tak neumírá, ale z jeho zachvatů šel strach, ovšem ona na rozvodu trvala. Proč vlastně, na to už si moc nevzpomíná. No ale nevěnoval se jí ani malý Jaruš. Měl totiž náročné koníčky. Lítal na rogalu, potápěl se, věčně byl někde na letišti nebo lezl po horách. Byl letecký inženýr a hodně vydělával, na společný účet jí každý měsíc nasypal padesát tisíc. Ale ona chtěla někoho, kdo by ji uznával, chodil s ní mezi lidi, věnoval se rodině. Reprezentativní typ, ale i domácí. Sportovně založeného Vojtěcha se tedy zbavila, a vydupala si na něm při rozvodu tenhle dům i holku. Však si umí vydělat a dítě si může pořídit jiné. Později se dozvěděla, že se pohybuje v Tibetu, pak zamířil do Peru, co s takovým? Malý Jaruš psal pohledy a dopisy, jí nikdy. Uráželo ji to, ponižovalo. Lísá se k jejímu dítěti, které nevychová! Pokaždé strčila tuhle rozčilující poštu do velké obálky, zastlané mezi starými dekami v gauči. Někdy si dopis přečetla, ale mnohdy ani nebyla zvědavá.

Náhradu za něj jaksi nenašla. Vlastně si nedovedla představit, že by se v jejím domě

roztahoval cizí mužskej. A měl by nějaké požadavky a očekávání.

„Žena mě při rozvodu oškubala,“ vysvětlil jí Antonín tím svým lehkomyšlným tónem, oblíbil si rozesmátou intonaci, mluvil a tvářil se, jako by dával k dobru vtip, jakmile otevřel pusku, což byla další věc, která ji na něm dráždila. Slyšela to od něj, když jednou – a nikdy víc, umiňovala si – navštívila jeho doupě. Stála bezradně a v pohrdivém úžasu v jediné místnosti, kterou obýval, pozorovala, jak roztržitě táká pohledem po nepřehledném interiéru, jako by svůj brloh náhle nepoznával, chtěl ji posadit, ale s údivem zjistil, že není kam. Poházená hadrota, počítač s velkým monitorem, tiskárna, spousty kabelů, náhradní počítače, chumel myši a pár klávesnic, na věšáčkách desítky kabelů, nabíječky, propojovací šňůry, štosy cédéček, binec ajťáka. A mezi vším tou technikou talířek se zaslou hořčicí a ohlodanou kůrkou chleba. Chvilku v ní bojoval soucit se znechucením, ale to druhé bylo silnější.

A toto se stalo před dvěma roky: Její Jaruš, málem už třicetiletý, stále ještě nezadaná učitelka mateřské školy se povalovala v bikinách na matčině dece v matčině zahradě a četla si matčin časopis. Slunila se, zatímco v baráku byla spousta práce... Maruš ne-souhlasně pozorovala dceru z okna. Když už se musí válet v bikinách, proč se aspoň nejde vystavit na plavečák? Třeba by se tam s někým přijatelným seznámila a...

Bouchla vrátka a dostavil se očekávaný Antonín. Opřel si kolo o jabloň. Zaregistroval tělo na dece, podíval se jako zloděj před akcí k domu, ale Maruš schovanou za závěsem s letícími ptáky neviděl, zamířil tedy k Jaruš a přisedl k ní do dřepu. Zaclonila si dlaní oči proti slunci. Díval se jí zjevně na prsa, což se dalo poznat podle toho, jak se dcerunka propnula v zádech. Pak si sedla, aby mu předvedla pro změnu žlábek mezi prsy, zkřížený sed lákal bezbranností, uka-

zoval bezostyšně vnitřní stranu stehna a vyřýsovaný Venušin pahorek.

Před sto lety by se takhle nenabízela ani kurva, mračila se Maruš a bojovala s chutí na něj zavolat, ale na druhou stranu potřebovala vědět, kam až ti dva hodlají v laškování zajít. Ach jo, svádění mívalo kdysi zábavnou koketní podobu, začínalo úsměvem, hraným klopením očí, a ne rozevřenými stehny, říkala si užaslá Maruš, které se zaseklo myšlení leknutím, hnusem. Muslimy na ně! Čemu se smějí?! Antonín se znovu podíval k domu, ledabyly přelétl pohledem okna. Pak přidržel Jaruš nohu, aby se nemohla bránit, a lehtal jí na chodidle. Zavřískla, pustil ji, svinula se v smích, svalila se na záda a zakopala nohama ve vzduchu jako dítě, pak se zase složila do hambatého zkříženého sedu a rozzářeně mu hleděla do tváře, děvka jedna nadřčená, měli na sebe chuť, to bylo jasné.

Maruš odstoupila od okna a ztěžka do-sedla do křesla, na tohle těžko zapomene.

Brzy na to se problematického přítele zbavila.

Stál tehdy před ní na zápraží, rozhodla se, že už si ho do domu už nepustí, a zatímco říkala: Musím dbát na svou pověst, nemá to budoucnost, jistě si najdeš mladší, křivil v ironickém pošklebku svou úhlednou a bystrou tvář. No jak chceš, řekl vesele. Zamával do okna v patře, z něhož se na výjev dívala její nevděčná dcera, pak nasedl na kolo a nebylo ho.

Za pár dní samozřejmě zjistila, že ho postrádá, takže dostala na koketní dceru vztek. Aby bylo ještě hůř, Jaruš se s ním brzy na to nechala vidět na náměstí v cukrárně!

Markéta Hejkalová

Jednoho dne

Poznali se před šesti lety. Pro ni to bylo nejhorší období. Jednoho dne ji propustili

Věra Nosková

z práce, kde se jí vlastně nelíbilo. Každou chvíli mluvila a přemýšlela o tom, že přece nebude do konce život sedět na nějakém nudném úřadě... a pak ji propustili. Byla ze všech žen v tom neužitečném úřadě ta nejmíň ohrožená. Ještě jí nebylo padesát a nehrozila jí bída a dávky, měla manžela, manžel byl manažerem ve velké firmě a jeho plat jim oběma bohatě stačil. Nebyla ohrožená a nemusela spěchat s hledáním nového místa. Navíc se jí volné dny hodily – mohla maminku vozit po vyšetřeních, aby se už konečně zjistilo, co s ní je, proč začala zničehonic hubnout a proč se jí čím dál častěji motá hlava. Ale hlavně aby motání hlavy přestalo a hubnutí se zastavilo, aby se maminka vyléčila, vždyť byla mladá, teprve nedávno jí bylo sedmdesát.

Někdy v té době se odstěhovala dcera. Pronajali si s přítelem byt. To byla jednoznačně dobrá zpráva. Vypadalo to, že z přítele se brzy stane manžel a že možná brzy se objeví i miminko – ale u nich doma na jedinou zavládlo ticho. O to větší, že doma byla většinou sama. Celé dny a často i večery. A pak jednoho dne našla v jejich manželské posteli řetízek. Jemný řetízek z bílého zlata, na kterém byla zavěšená elegantní krychlička.

Markéta Hejkalová

„Dostala jsem ho od manžela,“ odpovědala hrdě kamarádkám, když řetízek obdivovaly, jak je nenápadný, jemný a přitom luxusní, zvláštní, jaký nikdo jiný nemá. Kde se tady vzal, podivila se a šla řetízek uklidit do krabice se šperky – ale on už tam byl! Ležel stočený na modré sametové podložce jako vždycky. Její zvláštní řetízek, jaký nikdo jiný nemá.

Nevěděla, co má dělat. Nebo vlastně věděla: zeptat se manžela, promluvit si na rovinu, vyložit karty na stůl a nalít si čistého vína, to přece doporučují všechny psychologické příručky a kamarádky a ženské časopisy – ale bála se toho.

Neměla sílu na další špatné zprávy. Ta nejhorší už přišla. Zničehonic, po jednom z mnoha vyšetření lékař nepokřčil jako obvykle rameny, že se uvidí a neví a že se to spraví samo a že je to věkem, ale bez okolků jim oznámil, že maminka má rakovinu a už je celá prolezlá metastázami a v podstatě se nedá nic dělat. Samozřejmě věděla, že maminka jednoho dne umře, každý umře, ale přece ne teď, ne zničehonic, ne takhle. Prolezlá metastázami... jako by se celý mamincin život scvrkl do těch dvou hnusných, zlých slov.

Vrátila se z nemocnice a přála si, aby ji manžel utěšoval, objímal, hladil po vlasech a pil s ní víno. Ale manžel převlékal peřiny a odsunoval matrace. To se ještě nikdy nestalo. Peřiny vždycky převlékala ona a manžel vždycky protestoval, že by to snad ještě počkalo.

„Hledáš tohle?“ zeptala se a natáhla k němu ruku s řetízkiem. Jako by zapomněla, že nemá sílu na další špatné zprávy. Nebo doufala, že se řetěz špatných zpráv přetrhne a manžel jí nalije sklenici vína, obejmeme ji a bude ji chlácholit a hladit po vlasech.

Někoho potkal, neví, co má dělat, nechce ji ztratit ani zklamat, zvlášť teď ne, když je to pro ni těžké – ale tu druhou taky ne... Vlastně na tom nic nelogického nebylo. Ani neobvyklého. Takové příběhy se pře-

ce dějí pořád milionům lidí. Milionům žen. Starým a nezaměstnaným a zoufalým – a mladým vlastně taky, jenom trošku jinak. Z opačné perspektivy.

Krátce poté, když se vracela domů a přemýšlela, proč vlastně nezůstala spát u maminky, proč pořád tvrdohlavě udržuje iluzi domova, narazila v jedné uličce na tu kancelář. DOMOV PRO VÁS, zaujal ji nápis na domě, i když s domovem to zrovna teď měla zamotané. Nebo možná právě proto. Kancelář našla až v prvním patře na konci dlouhé chodby. Za pultem tam seděl starší muž v laciném konfekčním obleku.

„Posaďte se,“ vyzval ji konejšivým hlasem a pak jí vysvětlil, co to je Domov pro vás. Firma vznikla po válce v jedné malé evropské zemi. Tehdy hledala bydlení pro vojáky, kteří se vraceli z fronty, a přispěla tak nejenom ke štěstí, ale přímo ke vzniku mnoha rodin. Pak se rozrostla, a proto se teď její historii učí nazpaměť miliony lidí, kteří se chtějí dostat do jejích služeb. Stát se makléři, získat práci a peníze a poslání. Poslání je nejdůležitější. Firma lidem nepomáhá prodávat a kupovat domy, firma lidem pomáhá v budování domova. „A vy máte štěstí, protože tady právě začínáme a hledáme zaměstnance. Ne obyčejné makléře,“ zdůraznil, „kolegy, kteří s námi chtějí budovat šťastný domov pro miliony lidí. Jste vdaná?“ položil jí pak politicky nekorektní otázku.

„Jsem,“ přikývla, neupřesňovala, že se to možná co nevidět změní. Stala se makléřkou a pak rychle postupovala po stupních firemní hierarchie vzhůru až na ten nejvyšší. Za dva měsíce se firma prudce rozrostla a ona se stala šéfkou strategického plánování pro Česko. A poslali ji na první celoevropskou schůzi do Amsterdamu.

–

„Nevím, jestli se v tom dokážu vyznat,“ povzdechla si, když vycházeli z první přednášky o sdílení společných hodnot.

„A neděsí vás to? Ty dotazníky? Vždyť je to jako v Sovětském svazu,“ prohodil muž,

který vycházel ze sálu vedle ní. Neznala ho. Nikoho ještě neznala a nic ji neděsilo. Naopak, znělo to skvěle. Firma spustí novou sociální síť a díky ní nebude klientům nabízet jenom byty, ale bude jim doporučovat i banky, lékaře, školy, lékárny – a vzájemné kontakty. Sdílení společných hodnot.

Byl z Litvy. Baltské země byly pro firmu zkouškou – jestli se tam rozjede, vstoupí na obrovský ruský trh. A jestli ne, tak z Pobaltí odejdou a na Rusko zapomenou. Od doby, kdy Rusko začalo utahovat šrouby a cin- kat zbraněmi, byla ta možnost čím dál reálnější. Jednoho dne firma rozešle oznámení – a konec, oni dva už se nikdy neuvidí, jejich vztah skončí stejně náhle, jako začal.

Ale tehdy, ten první večer v Amsterdamu, po žádném vztahu nebylo ještě ani potuchy. Pršelo, pili spolu o přestávce kávu a on si k ní pak sedl u večeře. A po večeři už stali sedět v hotelové restauraci. Pili pivo, které jim oběma připadalo nehorázně drahé, a povídali si o firmě. Jemu se tam moc nelíbilo. Prodávát byty přece není práce pro muže. Dřív učil na univerzitě, ale musel odejít kvůli penězům, má dvě děti na studiích... A nová síť mu připomínala sektu. Nebo KGB.

Tehdy poprvé nahlédla do jeho světa. Mužského, jiného světa nekonečných plánů a stepí bývalé říše zla.

Ji firma zachránila. Před zoufalstvím a strachem, co se stane, až manžel odejde a maminka umře. O mamince mu řekla, o manželovi ne.

Příjemný večer, příjemný starší pán. Šedivé vlasy, břicho. Tehdy ještě nevěděla, že jsou stejně staří, že se narodil jen o pár týdnů dřív než ona. Tehdy ještě nevěděla vůbec nic.

Vztah začal až na příštím semináři ve Stockholmu. Tentokrát se po večeři nerozloučili. Vyšli z hotelu ven do města, ale ulicemi se proháněl studený vítr a vypadalo to, že každou chvíli začne sněžit. Rychle se vrátili zpátky a přidali se ke kolegům v baru. Diskutovali o článku, který se nedávno

mihl internetem. Obviňoval firmu, že marketingovým společenstvem prodává informace o klientech.

„To je skandál! Porušení evropských tradic,“ hřímala kolegyně z Dánska a ostatní souhlasně přikyvovali, „hra na velkého bratra.“

„Jaký skandál? KGB sbírala informace o klientech odjakživa, jen je neprodávala,“ ušklíbl se, ale nikdo mu nevěnoval pozornost.

„StB taky,“ podpořila ho. Usmáli se na sebe jako dva spiklenci, jediní dva z bývalé východní Evropy. Nebo nebyvalé.

–

„Jak dopadlo vyšetření?“ napsala teď a přidala smajlíka se dvěma srdíčky místo očí. Teď by měla přijít odpověď, že dobře a všechno je v pořádku a že jí přeje veselé Vánoce.

A ona by mohla jít domů a péc cukroví a balit dárky: pro dceru a pro zetě a pro první vnučku a pro manžela taky. O ztraceném řetízku už dávno nemluvili a nesvíral je tíživý krunýř mlčení. Klidný kolotoč každodennosti, z něhož už nikdo nechce seskočit. Jen někdy ji napadlo, že jejich život připomíná divadlo a oni dva v něm hrají role manžela a manželky. Nehrají špatně, text se naučili, ale chybí tomu cit.

Vánoce stráví každý se svou rodinou, a spolu se setkají až na konci ledna na dalším semináři. Zázračný vztah, který jim dvěma přináší radost, ale nikomu jinému bolest, protože o něm nikdo neví. Hlavně ať už jí rychle napíše, že je všechno v pořádku.

–

Vždycky jí přál veselé Vánoce, přestože sám v dětství Vánoce neslavil. Samozřejmě, přikývla, když jí to řekl poprvé, v Sovětském svazu se Vánoce slavit nesměly, jen Děda Mráz tam nosil jolku a dědeček Mrázíček ve filmu tloukl berlou. Zasmál se. Film o Mrázíkovi neznal a neslavil Vánoce proto, že byl poloviční Tatar. Tataři přišli na Litvu už ve 14. století, ale pořád byli muslimové. A on taky. A z té druhé poloviny byl Rus.

Ale stylem života a volbou byl Litevec (aspoň si to tehdy myslela), s rodinou mluvil litevsky a Vánoce slavil. Stromeček, jídlo a volno. Evropské konzumní Vánoce. Později se dozvěděla, že slaví i ty ruské pravoslavné o čtrnáct dní později, a dokonce i ramadán.

Jmenoval se strašně rusky: Gennadij. Napřed ho neoslovovala. V myšlenkách byl On nebo Litevec a ve tmě nevlídných hotelových pokojů mu šeptala my darling nebo česky miláčku, tak tiše, aby to nikdo neslyšel, aby se nikdo nedozvěděl, že má milence a že to je Rus a ještě navíc muslim. Ale to všechno bylo tehdy, v ten studený zimní večer ve Stockholmu, ještě daleko.

„Dáme si ještě víno tady?“ zeptal se, když oba měli prázdnou sklenici, „nebo...“ zaváhal, „můžeme načít tu láhev, co mám v pokoji.“

„Dáme si ještě tady,“ odpověděla automaticky. Proč by měli z příjemného baru chodit do nepříteli vlnného hotelového pokoje? Tehdy ji vůbec nenapadlo, že i ona by mohla někoho potkat. Že ho právě potkala.

Eva Tvrďá

Slunce a piškoty

Večer, když se město ponořilo do tmy a vše ztichlo, usedla Ema ke kuchyňskému stolu. Pila z půllitrového hrnku bylinkový čaj a zaujatě pročítala anonymní dopisy, které rozložila na stůl před sebe.

Dvanáct dopisů, dvanáct informací o člověku, který ji nenávidí.

Krutá mysl. Propracované zlo. Přesně odměřované trápení.

Emě připadalo, že začíná konečně na dopisy reagovat racionálně. Dosud toho schopná nebyla. Nedokázala se přenést přes řetěz sebedestrukce, které přicházející dopisy vyvolávaly.

Zhluboka se napila a vzala do ruky první dopis. Zaměřila se na podstatu. Věk a vzhled. Jejich čtyřicet pět let a minisukně.

Druhý dopis byl podobný, jen mířil do intimnějších oblastí. Spodní prádlo. A znovu narážka na věk.

Kdyby podobné dopisy přicházely před třiceti lety, myslela by si, že je psala stará zapšklá bába. Jenže svět se v posledních desetiletích zásadně změnil. Otevřel se a vliv starých moralistek i v jejich malém městě upadal, dokonce snad i vymizel. Jejich mínění se přestalo lidí dotýkat. Nezajímalo je. Koho tedy zajímá Emina minisukně a Emينو luxusní spodní prádlo? Staré moralistky to asi nebudou.

Kdyby Ema měla ženatého milence, byl by rébus dost snadno vyřešen. Podváděnou ženu by minisukně a spodní prádlo manželovy milenky mohly zajímat. Jenže Ema milence neměla. Ani ženatého, ani svobodného.

Třetí a čtvrtý dopis se trefovaly do Emíných vlasů a paží. V březnu se přestaly nosit čepice, vlasy zase byly více vidět. Obzvlášť ty Emíny, bohaté, polodlouhé a tmavé. Jasně, že si je barvila. Bylo jí přece pětadvacet. Březnový dopis se jejím barveným vlasům posmíval. Prý kdyby nebylo kadeřnice a jejích barev, byla by z Emy stařena. Šedivá a scvrklá.

V dubnu přišly na přetřes její paže. Měla je povislé. Nikdy nesportovala a nehodlala s tím v pětadvaceti začínat. V dubnu se dozvěděla, jak jsou její paže odporné. Komu?

Tenhle dopis jí opravdu vadil. Začala se pozorovat. Znejistěla. Oblékala si košile

a šaty s delšími rukávy, aby paže skryla. V květnu zjistila, že to pisatelce (vůbec už nepochybovala, že je pisatelkou žena!) neuniklo. Posmívala se jí. A přihodila hrubost o rozšířených žilkách u kořene Emina nosu.

Ty žilky...

Ema si tenkrát připustila, že pisatelka musí být z jejího nejbližšího okolí. Rozšířené žilky zatírala mejkapem. Navíc nosila brýle, které žilky částečně kryly. Tehdy začala být paranoidní. Teď, když to vidí zpětně, ví, že to byla paranoia. Ale tehdy?

Podlehla něčemu, co nikdy předtím nepovažovala za důležité. Od dětství věděla, že není krasavice. Svůj život zakládala na inteligenci a porozumění. Dravost, krása a boj o místo na slunci, to byly pro Emu neznámé veličiny. Krása v jejím životě byla neokázalá a chápavá. Ukrývala se uvnitř a šířila do okolí radost a klid. Tohle všechno dopisy postupně rozbily. Ema začala věnovat pozornost detailům, které mívaly podružný význam, nebo bývaly dokonce naprosto nepodstatné. Díky dopisům se nepodstatné a podružné detaily proměnily v obludy a ty ji děsily. Ema se věnovala svým rozšířeným žilkám, povislým pažím a šedinám a objevovala na sobě další a další kazy, které se mohly stát terčem příště.

Nepoznávala se. Někdo její život od základů překopával a ona si mohla donekonečna opakovat, že tomu tak není, skutečnost tím nezměnila. Někdo na ni začal mít obrovský vliv.

Kdo to byl?

Začala důkladně prověřovat své okolí. Své přítelkyně, své kolegyně, své sousedky. Na každé z žen, které k ní měly blízko, našla něco, co na ně vrhlo podezření, každá z podezřelých žen mohla mít zvrácený důvod psát Emě podlé anonymy. Emin svět se proměnil v peklo.

S nejvyšším napětím čekala na červnový dopis. Doufala, že se pisatelka nějak odhalí.

Červnový dopis byl jiný, než Ema očekávala, pisatelku ale poodhalil.

Budeš mít prázdniny, ty líná bestie. Budeš tě sledovat a čekat, jestli zase ztloustneš. Určitě ano a já se těším, až ti to v září připomenu.

Po prvotním šoku si Ema znovu uvědomila silnou nenávist neznámé ženy a pak vyloučila ze seznamu podezřelých svoje kolegyně. Připadlo jí, že učitelka by učitelce takhle v červnu nepsala. Červnové dusno na pracovišti vnímalo prázdniny jinak, než vyznívaly v dopise. Prázdniny byly řešením, cílem, dobou, kdy mají vypjaté emoce šanci na postupný rozpad. Červnové dusno na pracovišti otvírá jiná témata než prázdniny. Hysterie, nedůslednost, rozpory v hodnocení, nedodržené termíny, zběsilá snaha stihnout ještě na poslední chvíli nestihnutelné... Samozřejmě, nějaká kolegyně mohla psát jako člověk zvenčí, ale Emě se zdálo, že závist v dopise byla upřímná, taková, jakou cítí vůči učitelům v době prázdnin lidé jiných profesí.

Ema zamyšleně hleděla na červnový dopis a snažila se ho vnímat s půlročním odstupem. Znovu se přikláněla k tomu, že dopis učitelka nepsala. To hlavní, co z něj tryskalo, byla nenávist a závist. Ten dopis psal někdo, kdo v létě chodil do práce a denně viděl Emu, jak je doma a užívá volna. Souседky. Nebo přítelkyně.

Tohle bylo na anonymech, které dostala, nejhorší. Udělaly z ní neurotičku, která nikomu a ničemu nevěří, všechny a všechno podezírá, a jediné, co po celý rok spolehlivě cítí, je neustálé napětí a teď už i strach.

Přesto se v ní, kdesi v jejích nejtemnějších hlubinách, objevilo razantní ne. Chtěla všemu učinit přítrž, i za cenu toho, že dopis bude muset zveřejnit. Dala si měsíc na to, aby zcela racionálně odhalila, o čem jde. Pokud to nedokáže, obrátí se na policii.

Na krátký okamžik si znovu, snad po sté, představila, co všechno to bude znamenat, ale už se nezalekla. Malé město, učitelka angličtiny na místní základní škole, manželka místního praktického lékaře

a anonymní dopisy. Bude to šťavnaté sousedství, ona je ale městu poskytne. Předtím však bude muset o dopisech říci svému muži. To bude hodně těžké.

Ema zahнала všechna coby a kdyby a vrátila se zpět k dopisům.

Červencový dopis byl stručný a bezpříznakový, obsahoval jediné slovo: Mrcho!

Zato srpnový byl nebývale obsáhlý. Přišel až koncem měsíce a čekání na něj bylo mučivé. Pisatelka vlastnila těžké psychologické zbraně a uměla s nimi obratně zacházet.

Ema během srpna mnohokrát doufala, že vše skončí. Každé ráno prožívala napětí, ale když schránka na poštu zůstala až do odpoledne prázdná, ulevilo se jí. Srpnová odpoledne pak byla laskavá. Ema popíjela pod pergolou na zahradě nebo v kuchyni kávu, četla si a připomínala si, že svět může být i klidný a příjemný.

Srpnový dopis však nepřišel poštou, objevil se o víkend.

Ema dopis zahlédla náhodou v neděli před polednem. Něco se ve schránce běhalo a Eminy vnitřnosti z tušení, co to znamená, sevřel strach. Anonymní dopis byl tentokrát vhozen přímo do jejich schránky. Neznámá postava přišla až k jejich domu, měla tu drzost, a hodila své jedovatosti osobně až na práh jejich soukromí.

Emu teprve teď, po téměř dvanácti měsících, napadlo, že neměla na dopisy tak často sahat. Určitě na nich byly stopy autorky. Ema všechny stopy častým bráním do rukou a čtením bezesporu poničila.

Obálka srpnového dopisu byla tlustá a už na první pohled budila hrůzu.

Tehdy v srpnu si Ema uvědomila, jak snadné je dnes psát anonymní dopisy. Kdyby se prý k tomu vystříhovala písmena a slova z časopisů, novin a knih a lepila se na papír. Dnes stačí cokoliv napsat na počítači, stáhnout z internetu, vytisknout na anonymní tiskárně a poslat nebo přímo vhodit do schránky. Rychle a téměř bez námahy.

Srpnový dopis obsahoval papíry potištěné Eminými fotografiemi. Opalovala se během léta na zahradě a ani ve snu by ji nenapadlo, že je pozorována a fotografována. Kromě celkových záběrů obsahovala obálka i detaily. Všechny nedokonalosti Emina těla byly bulvárně zvětšeny a připomenuty. Poslední fotografie představovala Emu upravenou ve fotoshopu. Pod fotkou byl popis Za pár let. Tlustá odporná stařena ležící na zahradním lehátku.

Tenkrát se rozhodla, že už dopisy otvírat nebude, že je bude rovnou pálit.

Ani jednou své rozhodnutí, které jí tenkrát připadalo pevné, nedodržela. Ani jeden dopis nespálila, všechny znovu otevřela a přečetla.

V zářijovém se psalo o nadcházejícím podzimu a o nadcházejícím Emině stáří. Říjnový ji informoval o blížícím se svátku mrtvých a listopadový obsahoval fotku stromů bez listů a fotku Emy v plavkách.

Vše se točilo kolem jejího věku.

Proč?

Proboha, proč?

Prosincový dopis působil jinak než všechny ostatní, byl pojat jako přání k Vánocům. Přišel brzy, již 2. prosince.

Veselé Vánoce Ti přeje Tvá věrná přítelkyně. Nad textem byl obrázek vánočního stromčku v útulném obývacím pokoji.

Z pokusu o pohodu, která měla čišet z dopisu, mrazilo.

Emu od té doby mnohokrát napadlo, že autorka anonymních dopisů k Vánocům chystá něco speciálního. Něco děsivého, něco šíleného, něco... Ta představa Emu hnala k řešení. Bála se. Neskutečně se bála nápadů té podivné ženy.

Anonymní dopisy svou autorku jakýmsi záhadným způsobem zhmožňovaly. Jako kdyby byla ve večerní kuchyni přítomna. Ema jí ještě neviděla do tváře, ale začínala ji cítit. Ukázala své vlastnosti. Závist. A spoustu nenávisti. Odkryla i krutost, kterou si dokáže promyšleně vychutnávat. Myslí v obrazech, což prozrazuje inteligenci a tvořivost.

Emu náhle napadlo, že je to hluboce nešťastná žena. Toho poznání se zalekla. Jako kdyby v ní otupilo odhodlání bojovat, a to Ema nechtěla.

Dopila čaj, dopisy sbalila a pečlivě je uložila do spodní zásuvky svého psacího stolu. Pak zapila prášek na spaní a odešla do ložnice.

Po celou dobu měla neodbytný pocit, že ženu, která dopisy píše, tak intenzivně vnímá, jako by ji už mohla nahmátnout. UVědomit si, kdo to je, ale zatím nedokázala.

Po prvotním šoku si Ema znovu uvědomila silnou nenávist neznámé ženy a pak vyloučila ze seznamu podezřelých svoje kolegyně. Připadlo jí, že učitelka by učitelce takhle v červnu nepsala. Červnové dusno na pracovišti vnímalo prázdniny jinak, než vyznívaly v dopise.

G
ama

Miroslava Kubešová **Ryba v ústech**

Foto Vlastimil Urban

G
ama

Ilustrace: Maťa H

Miroslava Kubešová se
narodila 22. září 1975
ve Varnsdorfu.

Vystudovala UJEP
v Ústí nad Labem obor
český jazyk – hudební
výchova. Je učitelkou
na základní škole.
Vede dívčí pěvecký
sbor Komoráček. Žije
v Jiřikově nedaleko
Rumburku.

• • •

Příliš úzko
mezi ploty

svlečená zem

do nahoty

• • •

Zbrázděným tichem
táhne lomož cest

zlomy větví

za každou
větou

V poryvech

Tma stiskla pramínek

vmodral do polí

do kamen meluzína

sklání
topoly

• • •

Těžší
než srdce

lipového dřeva

–

prostřený stůl

půlená
slova

Bolest

Poslední výstřel
dvakrát tma

má

němá
trpká
a uvnitř ptaná

• • •

Tíseň
v chrámu
zvoní

dokud cín
neuroní

co srdce neunes

Prostohlasá

• • •

• • •

Striptýzu pomlk
struna obléká

Zapadla
zástrčka
třetího zámku

Ve flétnách
tesknopád
hladina nízkých nocí

nahý hlas
dřeviny

podpatek dubna
na verpánku

-

nahý
hlas člověka

chlad

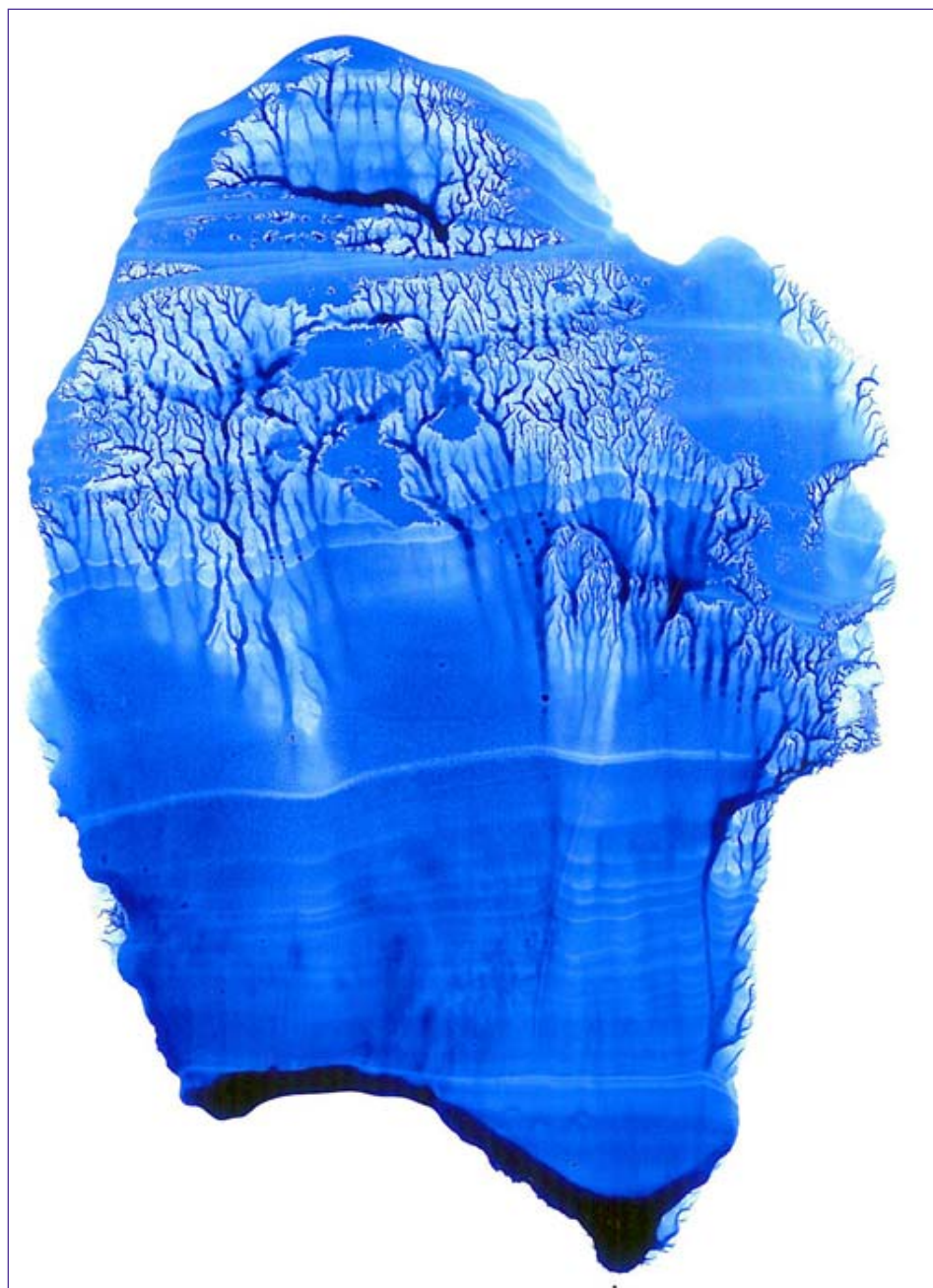
Byla oceněna
v několika soutěžích,
mj. Literární Varnsdorf
a Malá jarní soutěž
undergroundu
Jindřichův Hradec.
Poezii i prózu
publikovala ve
sbornících Z modré
sítě (2010), Zpověď
(2011), Uvnitř puklin
(2012), Setkání (2013)
a Tachovská reneta
(2013), Polotam
(2014).

Malá noční

Tma
srpkem měsíc sžíná

z komínů
dýchá
pavučina
letokruhů krovu

za plůtkem v novu
ovečka dřímá
jen pastýř neusíná

• • •

Ryba v ústech
jen
u zdi nářků
visí
tklivé hallelujah

-

jestli ještě slyšíš
Bože

Smířená

Odmličím
ano

pak
už nic

-

smlouvu
pro vzkříšení

Nad nebem

Vstávali za dešťů
rovnali vesla
bokům loďky

po proudu kráčel les

v rybářských sítích
tonuly hvězdy

-

zhouply se zvony
s úlovkem nebe

• • •

Krajino širá
beránky své
jako v nebi
tak i na zemi

rozprostíráš

• • •

Chrpami
prchá modř

studánkou krouží ticho
vyšeptané

Co s námi bude

Co?

Náš
Pane

• • •

Mám v duši
příběh
rozkvetlého stromu

v noci dospává

úzkosti
mezi zemí
a nebem

Modlitba

Srpen svá ústa
po strništích sbírá

a odpusť nám
a neuveď
a ať chléb náš

Cesty k podzimu

• • •

Vedou
přes první jíní
první bolavý vlas

Zase přšelo
Laskavcům
krvácely dásně

toužebný stisk
ruky maminčiny

mlýn mlel

-

Zbůhdarma

Amorova

• • •

V křížových uličkách
kvetou
v toulci

-

katova ráhna
před odvetou

Jen tak
být

dvěma stehy

slzu
zalomit

Vybral a připravil
Milan Hrabal

G
ama

A black and white portrait of a woman with short, dark, spiky hair. She is resting her head on her crossed arms, looking directly at the camera with a slight smile. She is wearing a small pearl earring and a watch on her left wrist.

Kateřina Bolechová **Mravenci nemají deprese**

Něco na polívku

Čím jsem si vlastně?
ptám se jak mamlas
Figurka z Člověče nezlob se
mezi stádem regálů
jdu po krvi masoxu

2. ledna 2016

Naproti zastávce
na balkoně se oběsil
Santa Claus
uprostřed reje světylek
v čepici viselec

Co s načatým hovorem

- Vyhodím ho
ať táhne na ubytovnu
a stará se
stejně nemáme ani korunu
když nadává je horší
než když mě mlátí
Ty vole tuhle to bylo
kurva kurva -
Já stojím kousek dál
na chodníku
dívám se na podivnou výzdobu
uhynulých Vánoc
ohnostroj za zadkem

Poslední rozkoš

Mám chuť
utrátit zbytek prachů
vyjít na náměstí
do štiplavého podzimního rána
otevřít chřtán
zařvat jako zástupce druhu
který údajně stojí
na vrcholu potravinového řetězce
namazat prst lubrikačním gelem
dětský olej by možná postačil
a strčit ho do zadku Boha

XXX

Říjnové slunce
jak lampa u výslechu
dožaduje přiznání

Konec prázdnin

Ležím na břehu vedle ženy
chodí sem minimálně tři roky
s angličtinou pro samouky
dvě dívky povídají si pod stromem
pánská a dámská přirození
z jejich úst vystřelují
odrážejí se o kmen
a zavrtávají se do ucha
nad hladinou hlava ženy
míjí se s plovoucím jablkem
mnohé věci se zdají být tím
čím ve skutečnosti nejsou
To jablko je totiž tenisák
a muž v zahradě
dře paty šmirglpapírem...

Mravenci nemají deprese

Taková ta schůzka naslepo, znáte to nebo ne. O jakémisi „projektu“, vyklubala se z toho Green Ways čili Zelenáči, happy lidi, co rozdávají zdraví, štěstí, energii. Hm, já jsem takovej skeptik v tomto směru, určitě na tom něco bude, ale... já mám ráda ty špatnosti – nikotin, bůček, atd. Nostalgii. Všechno jsem si pořádně vyslechla a říkala si, jaký by to bylo, kdybychom všichni baštili ten ječmen a chlorellu a byli bez problémů. A pak jsem se dozvěděla, že mravenci nemají deprese, žijí v komunitě a každý ví, co má dělat. Netuším, jestli užívání „zelenáčů“ pomáhá nahlédnout do světa mravenců. Představila jsem si mravenčího psychiatra, jak řeší problémy frustrovaných mravenců, třeba to, že soused mravenec ulovil větší kus jehličí a dotyční z toho nemohou spát. Abych neurazila, zobra jsem mezi řečí brčálovou tabletku. Mno, světe div se, po schůzce jsem vletěla do prvního obchodu, zapoměla na složenky a koupila si koženou bundu, nakonec ty prachy jsem mohla vrazit do ječmenu. Ovšem letos jsem vstoupila do roku svého jubilea a pevně doufám, že na koupi bundy pod „vlivem požití chlorely“ mi přispějí rodinní příslušníci. Škoda jen, že jsem cestou domů nepotkala nějakého mravence, jinak bych se ho zeptala, jestli náhodou nemá depku.

Ta o šnecích

Bořek a Božena už dva dny sedí bez hnutí, každý v jednom rohu ubikace. Dneska jsem se přistihla, že jim vlastně závidím, to ticho a zdánlivý klid. Ani tykadélko nevyčnívá. Ale taky mě napadlo, jestli nejsou pohádaní, co já jako člověk o tom mohu vědět. Třeba se nesašejí a nemají kam utéct, nemohou zvednout telefon a postěžovat si, nemohou prásknout dveřmi, jít do hospody na rohu. Byli si přidělení. Božena přece vyrůstala s úplně jiným Bořkem, myslím, že toho milovala, ale třeba taky ne. Teď má nového Bořka a ten, když byl malej, pořád za Boženou lez, spal přilepený na jejím domečku, jako by hledal sounáležitost, ochranu, aby se ve světě velkých neztratil... A teď... vlastně o tom vůbec nic nevím.

Vím jen, že poslední roky vycházím z bytu čím dál méně, možná by bylo dobré přestat vycházet úplně, ani tykadélko, sedět v jednom rohu ubikace, držet hubu a nechat se obstoupit tichem...

Advent začal

Předposlední listopad, nahaté větve cvičí roznožku, mám zárůsty na krku.

Do 3D světa jsem pořídila 3D papírovou ozdobu, vypadá spíš jako jablko vyšňožené na vesnickou tancovačku.

XXX

Stará fena trpělivě čekala, pak vyšla její paní, taky stará. V tlustých ponožkách a pantoflích, je celkem teplej listopad a nohy bolí. Vzala fenu za vodítko a pomalu odcházely. Cítila jsem ten klid, už nikam nespěchají, dvě staré dámy životem otřískané...

XXX

Drobky za sporákem – mumifikovaná minulost

/Ne/Kulturní hospodyňka

Zdá se, že jsem opravdu opožděná. Téměř na prahu stáří se ze mne stává „pragmatická hospodyňka“. Dnes jsem měla schůzku v Praze, když jsem vystoupila na Andělu, oko mi zalétlo k farmářským trhům, kde měli krásnou zeleninu a parádní žlutou mrkev, kterou jsem nikdy předtím neviděla. Měla jsem nutkání ji koupit, ale pak jsem si říkala, že přijít na danou schůzku jako omšelej králík Duracell s trsem mrkve, nebude to pravé ořechové.

Při zpáteční cestě jsem se stavila na hlavním nádraží v knihkupectví, myslela jsem, že si koupím nějakou sbírku poezie a pošimrám intelekt, ale nakonec jsem to zavrhlá, mám přece sbírek, ze kterých utírám prach. Místo toho jsem vletěla do Billy přímo na hla-

váku a koupila čtyři jogurty v akci, párky, sýr a další věci. Je přece logický tahat nákup z Prahy v igelitce, že jo. Obzvlášť, když ho ještě protáhnete veřejnými hajzly za 20,- Kč, ať taky vidí ty terminály. Dneska ovšem nefungovaly a hajzlbába otvírala brány jakousi čipovou kartou, což lze považovat za vrchol pokroku.

Jak jsem potakala Kurta Cobaina

Kurt Cobain žije, alespoň v mém dnešním snu tomu tak bylo, i když ve snu je možné vše a konec konců nejen ve snu....

Kurt přijel koncertovat k nám do města, město vypadalo úplně jinak než ve skutečnosti, ale to není vůbec podstatné. Už to nebyl mladý Kurt, kterého znám z fotek a videí. Padesátka mu dýchala na roztrhaný Conversky a vypadal úplně jinak, ale ne zas úplně blbě. Měla jsem pro něj obrázek, kterej jsem namalovala pastelkami na čtvrtku rozměr A3. Kurt měl taky pro někoho obrázek, těšila jsem se, že pro mě, ale po koncertě ho dal nějakému chlapovi, co stál vedle mě. Se svou čtvrtkou A3 jsem tam stála fakt dost zklamaná. Kurt mě naprosto ignoroval i přesto, že na něj kdosi z publika řval:

„Ale Kurte, Káča si kvůli tobě nabarvila vlasy.“

„GREGERIE“

U pohřební služby

vyložili rakve

i v smrti je důležité

držet krok s módními trendy

Život je tlesknutí

do hejna holubů

Řeky jsou

močové trubice

země

G
ama

Svatava
Antošová
Schellerhau

Svatava Antošová (1957, Teplice), básnířka, prozaička a publicistka. Absolvovala tamější gymnázium (1976) a dvouletou Střední knihovnickou školu v Praze (1978), poté vystřídala řadu profesí (knihovnice, dělnice, brusička, rozhlasová moderátorka, novinářka, poštovní doručovatelka), od roku 2009 je redaktorkou literárního obtýdeníku Tvar. V 70. letech vydávala své texty samizdatem (*Underwood*, *Encefalické probuzení* a *Sen o velikém uniknutí*), na počátku 80. let spoluzaložila Patafyzické kolegium Teplice (s P. Kurandou, V. Lukáškem, E. Vackem a M. Wankem), na jehož aktivitách se podílela až do roku 1986, kdy kolegium rozprášila StB. V té době publikovala pouze v samizdatových časopisech (Pako, Vokno). Její tvorba je zastoupena ve sbornících a antologiích *Zelené peří* (Mladá fronta, 1987), *Od břehů k horám* (Votobia, 2000), *Hovnajs!* (Clinamen, 2004), *Antologie českého rozhlasového fejetonu 2002–2004* (Concordia, 2004), *Divoká jízda* (Knihní klub, 2006), *Povídky/Short Stories by Czech Women* (Telegram, 2006), *7edm* (Theo, 2007), *...ode dna!* (Clinamen, 2008), *Elas escrevem* (Thesaurus, 2010), *Královny slz a ostružin* (van Aspen, 2010) aj. Samostatně vydala sbírky *Říkají mi poezie* (Mladá fronta, 1987), *Ta ženská musí být opilá!* (Československý spisovatel, 1990), *Tórana* (Mladá fronta, 1994), *...aniž ťala hlavou* (Krásné nakladatelství, 1994), *Kalendář šestého smyslu* (Clinamen, 1996), *Ještě mě nezabíjej!* (Protis, 2005), *Vlčí slina* (Protis, 2008) a *Dvojakost* (Milan Hodek, 2014), prózy *Dáma a švihadlo* (Votobia, 2004), *Nordickou blondýnu jsem nikdy nelízala* (Concordia, 2005), *Skoby/Punkt Memory* (Milan Hodek, 2009) a divadelní hru *Neříkej to mámě* (Větrné mlýny, 2011). Sestavila a editorsky připravila do tisku almanach *Soví let* (Protis, 2009).

Schellerhau

(červenec 2015)

motto: ...něhu sněhu... (M. Wanek)

Tam co je Schellerhau
spadlo tolik hvězd
že z nich vyrostl strom
Svítlí už z dálky

Za deště po něm stéká
třpyt vody
Za sněhové vánice bliká
jako maják

Jen v horkých letních dnech
za plného slunce
lze kolem něj projít
bez povšimnutí

• • •

V zimě tu bývají lyžaři
a s nimi moře ze severu...

Vařím jim čaj
a poslouchám
jak do jejich řeči
naráží příboj

Znám ten zvuk

Zprvu slabý a vzdálený
roste v mé mysli
a po kouskách odlamuje
ze vzpomínek

A zatímco lyžaři mluví
úlomky padají na ubrus
a tají

• • •

Jdu podél zrušených hranic
Z druhé strany sleduje
jejich bývalou linii
liška

Neví o mně

Vítr vane směrem od ní
cítím její srst

Zrcadlově našlapuje
rytmus tlap odpovídá
mému kroku
Obě si pro sebe zpíváme

Vítr se obrací
Liška zachytí můj pach
a zpozorní

Spatří mě
– její úlek obnoví hranice

Přesto mi na vteřinu dovolí
zadívat se jí do očí
a uvidět v nich své odcizení

• • •

Vichřice –
každý její závan násobí
mou existenci

Sled životů víří
zmateně vzduchem
jako vylekané hejno
ptáků

Křídla o sebe narážejí
peří odletuje a zachycuje se
na vrcholcích stromů

Vichr na chvíli ustává

Několik pírek se uvolňuje
z namrzlého jehličí
a snáší se ke mně dolů...

Není vyhnutí

Až se dotknou mé tváře
změní se ve vrásky
a já k nepoznání

• • •

Zasněženým lesem jede tma
bíle to praská černě zvoní
Táhne ji ruská trojka
která přes den vozí hosty
sem a tam

Iluzí tajgy tma jede
jede si jede ke mně
pro báseň

Koně jdou zvolna
popaměti
Na nozdřích zbytky
večerního světla

U mého domu tma seskočí
přeběhne verandu
a oknem nahlédne dovnitř

Vstoupí

Najde mě shrbenou
nad plamenem svíčky
Bez básně

S horečkou ve studených dlaních

• • •

Za plotem smečka
severských psů
Vyjí a sledují mě
prázdnými pohledy

Jen dálka a stesk
jimi prosvítají
A bledá modř
mělkého moře

Jeden z těch pohledů
vyhledá můj
a protne se s ním...

Vzedme se vlna
písek mi ujede pod nohama

Obrovská ledová kra
zaplní obzor

Zbavena sebe
svých myšlenek i slov
míjím ji velmi těsně

Úžina
kterou kolem ní proplovám
je však temná a bez konce

• • •

Pravoúhlé cesty jsou matoucí
Světové strany v nich mizí
až to bere dech

Navíc je mlha
viditelnost tak na jedno zabodnutí
hůlky

Žádný jiný zvuk
neklouže bezvětrím
Ani ozvěna

Sunu se dál lezavým přítímím
z čela mi odkapává sůl
Střelka instinktu se chvěje

Magnety kam se podíváš...

Vtom kostrami modřínů
pročerná stín
Oči ustoupí jeho převaze

lyže tázavě znehybní
To se jen vpředu v závějích
matně viklá rozhledna

• • •

Z okna jsou vidět třetihory

Zvěř spolu mluví
o lidech
kteří přijdou a vysají čas
až na kost

Řeč
kterou spolu mluví
je kotvou poezie

Dokud zůstává spuštěna
trvá radost z podívané

Bojím se chvíle
kdy mi výhled zakryje
ticho

• • •

Pokládám dlaň na sníh
jako ji léčitel pokládá
na bolavé místo

Bolest je ale ve mně

Až do jara se nic neděje
jen jehlice chladu pronikají kůží
Kapičky krve na prstech tuhnou
sotva se objeví

Pak ucítím pohyb

Něco se dere ven
slábnoucími vrstvami sněhu
Na umrzlé krustě
přibývají praskliny

Konečně

dlaň mi nadzvedne květina
Má bolest však trvá...

• • •

Zády k lesu
vyčerpána dlouhou chůzí
opírám se o vzduch

Na planině přede mnou
bez pohnutí
leží starý sníh

Zpod jeho šedé kůže
mlčky
odtékají kosti

Až i ty mé se změní
ve vodu
pomine únava

- a obě jezírka se slijí

• • •

Po jezeře plují nízké mraky
křik krkavců čeří hladinu
Z vody trčí zakrvácený střep
slunce

Pořezanou
a nezatíženou už budoucností
přikrývá mě poslední sněhová vločka
- tající báseň napsaná starcem

G
ama

Wanda
Heinrichová
Kde bolo tam bolo

Sněžení

Jdu, sněží a sněží. Tyče na měření hloubky sněhu se zkracují, nejsou. Ukazovaly cestu. Ale cesta mě nezajímá, těším se na to, že upadnu. Když upadnu, je teplo a je dobře. Za zavřenými víčky světlo zruřžoví. Jen neusnout, vzpomenu si, je třeba vstát a jít. Taková ponaučení vedou ke zlovykům, ke spánku za chůze například. Je to možná namáhavé, nedá se však říct, že by počasí bylo stále stejné. Jasně nebe vede k ochlazení nebo naopak, něco za něco. Už zase hustě sněží. Někde prý stojí zámek. Předpokládám, že na kopci, i když se mi jeho obrys nikdy nezjevil ani v představě. Pouze vnitřek. Růžové světlo. To o zámku jsou legendy. Nic se nedá vynutit, vynutit se nedá nic. Jdu hlubokým sněhem a padám, jdu a padám, vstávám a těším se na to, že upadnu.

Bílá

na rezavé střeše rezaví řetěz a hřeb
co vše lze závidět

kam mizí bílá když taje sníh?

kde bolo tam bolo
sněhulák ze soli a z cukru

po dvoře běhám s hrncem
s dřevým hrncem na jeho hlavu

Na křoví u cesty někdy sebral velkou tyrkysově zelenou housenku s porcelánově modrým růžkem na posledním článku; ležela mu úplně ztuhle v dlani a on ji vždycky po chvilí s povzdechem vrátil zpátky na větvičku jako nějakou mrtvou cetku.

Vladimír Nabokov: Aurelián

Vyprávěl jeden o zahradě Eden

neměli jsme slézat ze stromů!
housenka kukla motýl
omšelá zvířata hleděla
do neomšelych tváří
neomšelá zvířata hleděla

do omšelych tváří
nevědomá zvířata
neměli jsme slézat ze stromů
nebolela by nás záda
housenka kukla motýl

v tom je jádro pudla!
azur v slze
a malé kozičky
ne ty už nejsou
jsem rád že jsem tu s tebou

tantum ergo sacramentum!
housenka kukla
je motýl ještě zvíře?
neměli jsme slézat ze stromů
v srsti blechy pyl a pel

Vypustím své mravence

červené a černé
podívej už lezou po stráni
a vše co ve mně tepe je ještě jiné
to je pro tebe ostatní klesá
jak propustná je půda na stráni
jak lehce se v ní mizí
mravenci červení a černí
tu a tam mezi trsy trávy
není jich moc ne nejsou žádné
teď vzlétla včela bzz
hudba asi

Z Hoffmannových povídek

mám taky sköne oke – sköne oke!

Copolla odsunul barometry
a táhl z kapes lorňony a brýle
to být moje oke – hezké oke!

tisíce očí šlehalo
směřem k Nátanovi
zadrž! zadrž příšerný člověče!

a hodná Klára mu na čelo
dává obklady
není snad šťastně ženatý?

když opět zří ty oči
ó paprsky z ráje!
hlas skleněné zvonky

a hodná Klára mu na čelo
ó paprsky toč se toč se
dřevěná panenka!

dává obklady
to kýčání nebylo nic jiného
než samočinné natahování

skrytého pohonného mechanismu
profesor poezie a řečnictví si šňupnul
sklapl tabatěrku odkašlal si

a hodná Klára
to kýčání nebylo nic jiného
atakdále atakdale

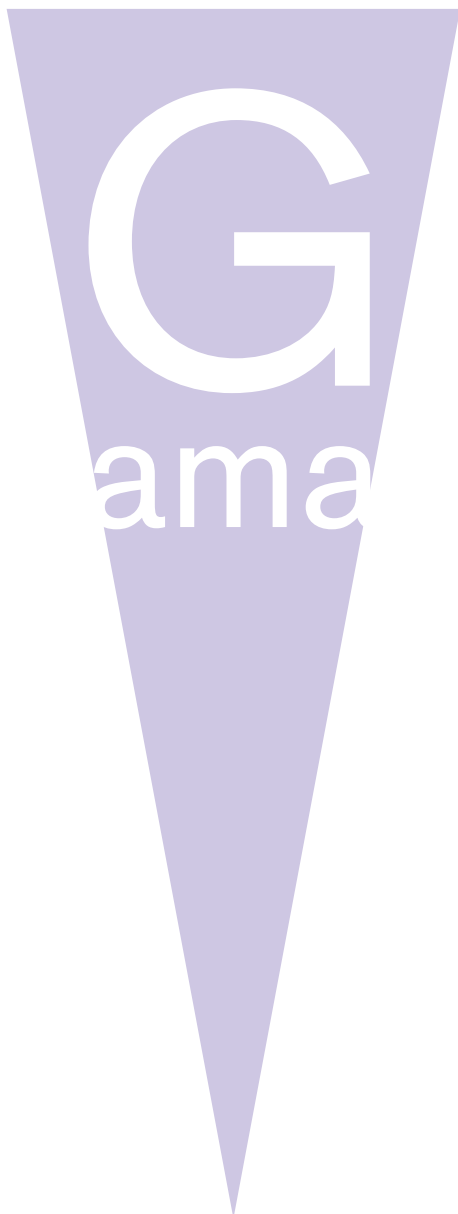

G
ama

Anna Brikciusová
**V nejlepším
přestane**

V nejlepším přestane

a bylo to chyba
žádný antiklimax

podrážděnost do příštího souboje
mezitím útočí
slovy, holí, pěstmi

Zakalil se mu zrak

v srdci sopečné vášně

zadýchání až do nehybnosti

hlavu drží zpříma
alespoň se snaží

klečí na kolenou
svět ho kolébá
je znovu dítětem

Jinak

dnes

slaná voda ve vaně

zdi při doteku padají

v palmě trůní osel

párátkem požár

Nocí

úprk do dimenze fantaskní
cesty v pavoučí síti
dokud odpočívá

hroudy pohřbených slunečnic
trůní jim přísný mák

rozkazy málo platné
pohnout by se svedla jen jedna
kdyby zrovna nespala

Každým schodem

mění náladu
svléká rukavice

vzteklý nahoře
v půli chvěje se radostí
na posledním schodu má strach

dole je zklamany

Jak dlouho vydrží

ptá se nebeský věžeň
v modrobíle pruhovaném pyžamu

lehne si na mrak
nadýchaný a pomalu plující

do sta napočítá
stále nepřestává zvuk ten zlovlný

do tisíce
hlasitost sílí

při slově milión
je mu nevolno

i mrak sebou cukne

Mlsně se rozhlíží

po kopcích lenivých
tu se kořist válí v mechu rozkošnický
onde z pramene pije liška zlehýnka

pod borovicí před sluncem
vyspává kocovinu medvěd
na levém uchu kapku medu

Do hlavy

padá uhlí, vata, nápady
z úst těžkopádně
arabesky vzletné

ruka se chopí papírů
trhá do soumraku

na poslední list zaznamená:
nemluvnosti propadlá

Snivec současné doby

vypíná, zhasíná, nevolá
píše dopisy

ve tmě v noci sedí
z okna uhranutě na hvězdy

čeká až spadne jedna
přát si bude
revoltu v zaostalém myšlení

Přijď

přijď prosím v bílé,
abych věděla,

že konec se blíží
už je čas

-odejít
zbavit se hmotných věcí,
které zatěžují

závaží na noze
řetězy kolem krku

téměř se nepohnu

přijď brzy

čekám

G
ama

Kateřina
Komorádová

**Sklizeno – uleženo
(2014–2015)**

PhDr. Kateřina Komorádová – nezávislá publicistka, básnířka, autorka básnických sbírek. Po studiu žurnalistiky a mediálních studií na UK, Praha pracovala v médiích (Český rozhlas, Economia a.s.), poté se svému celoživotnímu koníčku – osobnímu rozvoji a sebepoznávání – začala věnovat naplno i ve své profesi (šéfredaktorka Magazínu Maitrea). V současnosti je na volné noze, píše povídky ze svého života, fotografuje, tančí a věnuje se zdravému životnímu stylu. Publikovala časopisecky, na svém kontě má řadu autorských čtení, účasti v literárních soutěžích i zařazení do Zvukového almanachu Zeleného peří nestora české poezie Mirka Kovářika. O její básně nejnověji projevil zájem chystaný Almanach české poezie či sborník Vzorník Městské knihovny v Praze (oboje se objeví na jaře 2016). Ve stejném období by také ráda představila vlastní básnický projekt, na kterém v současnosti pracuje.

svítám

zčerstva zčesaná
jak z podzimku list

přihlížíš
zblízka

dokud neshoříš

jak zahradník jablka

stočená
vzpouzím se
dokud neuzraju

sklízíš
mě s láskou
do dlaní
jak zahradník jablka

troubím jak na lesy

troubím
jak na lesy
a jeleny v nich
jak na městský okruh a lidi v nich
zastavené
a ve zpětném zrcátku vidím
že to všechno jen

já sama

Odysseus

vzdávám se ti
jak Odysseus Sirénám
zvečera v pokleku

neprosím
láska sama je požehnáním
hodným člověku

ráno Tisíce Rukou

ráno Tisíce Rukou
žebrá v zrcadle
zpoza řas
nahlížím
tentokrát nepřekročím nás

teorie pravděpodobnosti

on mě
já toho
ten ji
ona tamtoho

v kolotoči Bytí

s jakou pravděpodobností se ti dva skutečně setkají
aniž by cestou vykrváceli docela

podvečerní

dlouhý stín v zádech
nesmělý
večer
klepe do okenic našich víček
přivřených
životu

do rozorané ornice
zornic
sázím semena
k vyklíčení

až se mě jednou zeptáš
nepovím
ze samého dna svého lůna
naději vylovím

před půlnocí

nikdo nezpívá píseň labutí
mlčí básník
v předvečer královského dělení

příliš jsem tlačila

své sousto poslední dožvákám
před půlnocí
nechám pootevřeno

kdyby

kolik nadějí má život
kolik životů má naděje

majákem svého hlasu

s dlaní v mém klíně
snažíš se sešít důvěru
roztrženou jak papírový drak
naražený na plot
za domem

rozkrojená noc nečeká
tápeš
a já tě nevolám
majákem svého hlasu
mlčíš

odstřižená

dobrovolně
padám
marně
šlapu si po dechu
lapám po laně
do dlaně tebe zachytávám

Živote

marně

příliš mnoho

příliš mnoho knih
pohlcených
příliš mnoho mužů
pohlcených
příliš mnoho snů
pohlcených
celý můj život je tak nějak *příliš*
mnoho

i na tebe to bude jednou
příliš
i já ti budu jednou
příliš

a pak taky odejdeš

taky odejdeš?

odevzdala jsem tě bohu

pokolikáté už
všechno naprosto dokonalé
přesto bylo málo málo
málo *hloubky*
v blízkosti
neunesla vlnobití
zkřehklých těl

zarovnaná hladina

maják pohasíná
v nás

pokolikáté už

to ráno

otevřený hrudník
a sny vysypané vedle postele

to ráno bylo čerstvé
vykrojené jak formičkou na perník

to ráno
kdy se svět prohnul v bocích
a z jeho útrob jsi vypadnul
ty

držela jsem tě v rukách
jak matka svoje dítě

dala bych ti všechno
kdybych to uměla
a ty bys o to stál

to ráno
s otevřeným koncem

puštění

jako když v náruči držíš svoje dítě
naposled
umírá a ty se díváš
bez dechu
dal bys mu i ten poslední
svého lidství

Člověče

a nemůžeš
jen se dívat
jak mezi prsty padá ti naděje
do výlevky

Až pustíš úplně ve svém konečném *ano, ano, ano!*

... pak přijde klid.

tak málo

tak málo dotýkáme se
rukou
stárnoucích rodičů

tak málo

rukou
co bolest tiší

tak málo
dotýkáme se

života

kolonka

místo dědových dlaní
teď už jen čerstvý
říjnový
češe koruny
v zahradě za domem

další dveře do světa mého dětství
přivřeny podpisem
smlouvy prodejní

na *lásku a dědova jablka*
pořád ještě
nenatiskli kolonku

les vzpomínek

večer podzimu
do dlaní natažených
položený
hoří
jak les vzpomínek

přikládám směle dál

sklizeň

dozrál
čas jeřabin
blíží se sklizeň

letos poněkud trpká

zjara zorané lůno
chladnou rukou pravdy
neplodí

koláč naší lásky tehdy ti okoral

nebylo zbytků než ho předhodit prasatům

dozrál
čas jeřabin
sklidím do zámrazu
pak se tiše pomodlím
za příští setbu
a zrna v nás

tanec

/lidstvu/

rty zadané úsměvu
žen

žehnají Zemi zpuchřelé

do dlaní nenabereš
co před tím nezasadíš

muži

G
ama

Kristýna Vorlíčková
Trepka

Den po dni jsem sledoval, jak to chodí, než čemukoliv vyprší datum expirace. Bytostem, krajím podstat i věcem. Byl jsem pobouřen. Navštěvoval jsem ústavy nejrozumnějšího druhu. Vyplňoval kolonky, životy druhých i testy do Autoškoly spořádané lidské existence. Dalo mi práci předstírat, že s tím vším souhlasím. Že jsem srozuměn. Že se chci z bodu A dostat do bodu Z po vertikále všednosti. Školu jsem považoval za ztrátu času. Ta je pro druhé. Pro ty, co neumí, říkal jsem si. Já, baron všech chybujících, s myší značky Genius. Slýchal jsem preludia proměn a přemýšlel o tom, v kolika jazycích se dá onikat.

Semináře filozofie ušly. S religionistikou to bylo horší, ale nešť. Meditoval jsem nad slabikou óm, levitoval nad bystrostmi stropů a sociologických průzkumů. Přezít se dala i praktika z biologie. K filozofickým debatám jsem neměl parťáka. Takže jsem se skláněl nad mikroskopem, ve školách reality i doma, a obdivoval prvky. Nejraději trepku.

Bylo až dojemné, jaká je a co symbolizuje. Oceňoval jsem její řasinky. Dokonalost. Odvahu, s jakou čelí titanovému věku i naší společné osamělosti. Dokázal bych si s ní povídat celé hodiny. Vlnila se. Na rozdíl od mých spolužáků měla onu příjemnou vlastnost: když už nemohla nic chytrého říct, tak aspoň mlčela. A nic po mě nechtěla. Nevnucovala mi svá pravidla, hierarchie ani taneční pořádky. Nesahala mi pod tričko. Nesnímala otisky prstů, neobcházela dům mé identity s šanonem v podpaždí.

Stal se z nás nerozlučný pár. Jenže na chemii vždycky dojde a to v každém smyslu. Příliš jsem podlehl svým představám o naší koexistenci. Dalo by se říct, že jsem se v nich utopil. Jindy bych se pokoušel vyaretovat váhu slov, aby vážila přesně; ale na jednu mě to nezajímalo. Připadalo mi, že se chvěje zem a jediné jazýčky, které mohou být v rovnováze, se nachází v odbavovacích hale nad letištěm Václava Havla.

Dýchal jsem, přijímal i spotřebovával energii jako všichni ostatní. Tělo je vždy zaletováno ve svém biologickém osudu. Na dně přehrady *Nechci* u libovolného bydliště *Ale co mám dělat?*, tomu se nevyhneš. Navzdory skutečnosti, že duše vystavěla své chrámy i přístavy jinde. Často jsem uvažoval nad tím, jaký je rozdíl mezi člověkem a trepkou. Jestli její i jeho areté spočívá jen v holé existenci. „Tak šla, šla a nestyděla se. Šla, kam ji nohy zanesou,“ šeptal jsem každé buňce. Možná každé buňce každého těla.

V podstatě jsem většinu podnětných rozhovorů, možná i celý svůj život, prožil v představě *Přijdu, kouknu, vidím. Když něco nevím, zeptám se. A když něco nebo někoho toužím poznat blíž, nakreslím si to v amygdale. K povrchnostem života oklikou, ale k hlubinám přímočaře*. Instinkty podivína. Žehrat na své rentgenové oči a přivírat víčka jako brány do zaheslovaných říší. Vodováha plavající pod hladinami cest.

Jednoho dne to muselo přijít: Poodstoupil jsem od svého mikroskopu. Zanechal trepku svému osudu a napil se vody. Ano, takhle obyčejné to bylo. H₂O moment. Jiné časové pásmo představivosti, vzdálený kontinent. Ocítl jsem se v autě, které bylo plné prázdných flašek a zmuchlaných pet lahví. Vodní živel a všelidské zápasy s ním i o něj. Marnost jakoby uklouzla po mýdle. Když padala zpomalenou věčností, broukala si Marseillaisu.

Pil jsem uprostřed těch pádů, obalů, podmiňování a trpných rodů. Otřel jsem si ústa předloktím, zaklonil hlavu. Ustrnul. Z každé molekuly, kterou jsem pohltil a která pohltila mě, povstal nekonečný příběh civilizací. Vzestup a pád neotřesitelného; nedotknutelné prahy nebe, které byly svrženy bosou nohou. Troufale daly vale zoufalství toho, co se nedá uchopit ani zadržet. Jen uctít.

Protekly mnou. Naráz jsem přijal i odeslal nejdůležitější zprávy, miliardy milostných a místy bezbožných psaníček, symfo-

Jednoho dne to muselo přijít:
Poodstoupil jsem od svého mikroskopu.
Zanechal trepku svému osudu a napil se vody. Ano, takhle obyčejné to bylo.
H₂O moment. Jiné časové pásmo představivosti, vzdálený kontinent.
Ocítl jsem se v autě, které bylo plné prázdných flašek a zmuchlaných pet lahví. Vodní živel a všelidské zápasy s ním i o něj. Marnost jakoby uklouzla po mýdle. Když padala zpomalenou věčností, broukala si Marseillaisu.

Tak dlouho a urputně jsem odmítal cizí abecedy. Tak dlouho, až jsem přestal rozlišovat mezi písmenem A a B. Zapouzdřil jsem se ve svých stereotypech. Často si ani neuvědomuji, co dělám. Doopravdy nevím, jestli používám kapátko a trepčí misku nebo jestli pod mikroskop vkládám tentýž zatavený exponát. Výstavní kousek z muzea vlastní neuvědomělosti. Zpozoroval jsem, že pozorován pozoruji sám sebe. Stal jsem se jablkoněm v nejmodernějším typu Jablotronu. Kdosi, možná já, utrhl křídla a vyrobil z nich Sim kartu. Kam se poděla má vlastní hlava a kam tykadla?

nie intimního a veřejného. Každopádně. Připadal jsem si jako jablko v Jablotronu. Když jsem se napil a mysl mě obdarovala vizí automobilu plného lahví, došlo mi: Vždyť moje trepka! Moje trepka, nejsvětější buňka Páně, může být

a) každý den jiná. Ve stanovený čas, tedy po vyučování a vykonání všech dalších nezbytností, a dle zavedených postupů, uchopím kapátko. Naberu jím vodu z trepčí misky, kápnu na spodní sklíčko, přikryju a oddávám se naší koexistenci. Jenže své nejniternější svěruji pokaždé jiné buňce!

b) mrtvá. Když jsem ji spatřil poprvé, natolik mi učarovala její dokonalost, že jsem přehlédl to nejpodstatnější. Obdivoval jsem pravidelnost, linii šíje. Smysly a principy života, kde největší a nejmenší jsou obsaženy v sobě navzájem. A pro samý obdiv jsem přehlédl, že obě sklíčka jsou neprodyšně zatavena.

Tak dlouho a urputně jsem odmítal cizí abecedy. Tak dlouho, až jsem přestal rozlišovat mezi písmenem A a B. Zapouzdřil jsem se ve svých stereotypech. Často si ani neuvědomuji, co dělám. Doopravdy nevím, jestli používám kapátko a trepčí misku nebo jestli pod mikroskop vkládám tentýž zatavený exponát. Výstavní kousek z muzea vlastní neuvědomělosti. Zpozoroval jsem, že pozorován pozoruji sám sebe. Stal jsem se jablkoněm v nejmodernějším typu Jablotronu. Kdosi, možná já, utrhl křídla a vyrobil z nich Sim kartu. Kam se poděla má vlastní hlava a kam tykadla?

Ať je to jakkoliv, na tom nezáleží. Od té chvíle, kdykoliv vidím někoho pít, připomíná mi to, co jsem se vždycky snažil tajit i sám před sebou. Že i mě někdo další považoval za trepku a já se jí tedy začal podobat. V pečlivě odměřeném šílenství i množství roztoku, pod umělým světlem, mezi dvěma sklíčky. Ovšem ne každý sdílí mou úctu ke trepkám a vyšším principům přemostění.

Ani si nemusím představovat. Průsvit mi zúžil obzory. Trepka v trepkách ve skleněném domě, kde mezi podlahou a stropem je tak málo prostoru. Ale co dál? Dají se břehy bolesti posunout alespoň o malý kousek? *Život bude snazší, když si označíš své, monogramem nebo značkou.* Už na prvním stupni základky se tohle učí. Tedy alespoň myslím. Když jsem byl deportován z postgraduálu zpátky do mateřinky, zcela zmaten a rozkolísán ze stavu věcí, najednou jsem nevěděl. Čím a kde se mám označit?

Znova se mi zjevila váha, kterou bylo nutné vyvážit, aby dobře vážila. Absurdito, vítej a pomoz mi najít vhodnou zkratku. Dej mi zapomenout sama na sebe. Dovol, ať znova spatřím. V úsměvu trepky pod mikroskopem lišácky zvednutý koutek Mona Lisy.

Hledal jsem, čím bych se ocejšoval uprostřed cechů, v nichž jsem kdysi odmítl dělat tovaryše. Paradoxně kvůli své trepce. Pokusil jsem se o balanc dle pravidel z továrny Jablotron. Muselo to být rychle. Dřív než první dělník dopije svou pravidelnou dávku

moštu. Viděl jsem Achillovu nic netušící tvář, když jej koupali v zázračných vodách. Slyšel rozjásané zástupy lidí s nejnovějším typem mobilu Jablotron.

Fabriky s nápisem Mostárna s.r.o. se neustále stěhovaly. Pod taktovkou krizových manažerů křižovaly bezbožný svět hi-tec ikon. Ale i při tom všem z nich pětadvacet hodin denně vyjížděly cisterny moštu. Nádrže údajného elixíru dlouhověkosti. *Vaše vztahy jsme my*, hlásají transparenty. A zejména těm, kteří si myslí, že ještě jsou lidmi a ne jen buňkami bez klíček pod sklíčkem, z nich šijí potahy. Na polštáře ze skelné vaty.

Entropie významů se vlnila okolo mých řasinek. Na chvíli jsem si dovolil polidštit se a vyšel před dům. Poštovní schránka byla přeplněná letáky. Zdálo se, že mi snad píše polovina Evropy, ne-li rovnou půlka pevnin. Zalistoval jsem v katalogích katakomb. Nevěděl jsem coby. S lupou absurdit přelouskat kdejaký škvár, luštit klínové písmo norimberského trychtýře? A nakonec jsem na to přišel. *Na patu mi vytetujte jen písmena E a X*, děkuji, špitl jsem, téměř neslyšně do trilobití schránky.

Jsem sám sobě vším. Přával jsem si, aby víc lidí bylo jako já a abychom si spolu mohli pohovořit třeba o hledání pokladů nebo příchuti soumraku. A stalo se.

Srazil jsem paty jako sopka před explozí, ale tvářím se společensky. Hřeju. Pravidelně prověřávám mitochondrie. Pořídil jsem si modernější mikroskop, víc sklíček a pohodlnější bačkory. Ó, má Coré. Už se nezaměřuji na obsahy ani podstaty. Odpanění nového přístroje spočívalo v obzvláště důkladném průzkumu sklíčka, nikoliv exponátu.

Každé ráno přemýšlím o tomtéž. Jestli mám zajít ke zlatníkovi. Přívěšek s trepkou by jistě byl příhodným dárkem libovolnému učiteli abeced. Říkal by *Následuj mě*. Sami sobě na krku. Slušel by nám. A jen tak, čistě na efekt, jako když vlnící se otrokyně zakládají zeď, která pohrbí stavitele pyramid z jablkoňských tykadel; nechal bych na sklíčko vyřýt nějaký nápis. Možná logo. Lhostejno jaké. Za pár let budou všichni stejní jako já. *Sám sobě onikám.*

Fabriky s nápisem Mostárna s.r.o. se neustále stěhovaly. Pod taktovkou krizových manažerů křižovaly bezbožný svět hi-tec ikon. Ale i při tom všem z nich pětadvacet hodin denně vyjížděly cisterny moštu. Nádrže údajného elixíru dlouhověkosti. *Vaše vztahy jsme my*, hlásají transparenty. A zejména těm, kteří si myslí, že ještě jsou lidmi a ne jen buňkami bez klíček pod sklíčkem, z nich šijí potahy. Na polštáře ze skelné vaty. Entropie významů se vlnila okolo mých řasinek. Na chvíli jsem si dovolil polidštit se a vyšel před dům. Poštovní schránka byla přeplněná letáky. Zdálo se, že mi snad píše polovina Evropy, ne-li rovnou půlka pevnin. Zalistoval jsem v katalogích katakomb. Nevěděl jsem coby. S lupou absurdit přelouskat kdejaký škvár, luštit klínové písmo norimberského trychtýře? A nakonec jsem na to přišel. *Na patu mi vytetujte jen písmena E a X*, děkuji, špitl jsem, téměř neslyšně do trilobití schránky.

G
ama

Když cosi končí

Hortons Bay bývalo kdysi dřevařské město. Kdo tu žil, nikdo neunikl zvukům obrovských pil na pile u jezera. Pak jednoho roku došly kmeny a nebylo z čeho dělat fošny a prkna. Přízemní dřevěné baráky, jídelna, kantýna dřevařské společnosti, kanceláře pily a sama obrovská pila stály opuštěny na

lánech pilin, jež pokrývaly bažinatá luka kolem břehu zálivu.

Když za deset let nato jel podél břehu na pramici Nick, nezbývalo z pily už nic než rozbitý vápenec jejích základů, které prosvítaly bažinatým podrostem. Projížděl s udičemi pomalu při břehu zálivu, kde dno náhle klesalo z písčité mělčiny do temných vod až tři a půl metru hlubokých. Pozvolna popojížděl k mysu, kde chtěl na noc nastrážit udice na pstruha duhového.

Nick vesloval dál a podíval se přitom na bílý vápenec mezi zelenými stromy.

Neříkal nic. Vesloval dál podél břehu, až pila zmizela z dohledu. Pak Nick zamířil napříč zálivem.

Těsně vedle loďky zčeřil hladinu velký pstruh. Nick pomalu zabral jedním veslem, aby se loďka otočila a aby se návnady, které se třepotaly daleko vzadu na vodě, dostaly k místu, kde se pstruh krmil. Když se hřbet pstruha vynořil nad hladinu, mřenky divoce vyskakovaly. Rozprskly se po hladině, jako kdyby někdo hodil do vody hrst broků.

Nad vodou se vynořil další pstruh, žral na druhé straně loďky.

„Ale aby zabrali to ne,“ řekl Nick.

Stočil loďku, aby mohl s udicí kolem žeroucích ryb, a pak s pramičkou zamířil k mysu.

Vytáhl loďku na břeh a vyndal z ní vědro s živými okounky. Okouni plavali ve vodě ve vědru. Nick rukama tři chytil, uřízl jim hlavičky a stáhl z nich kůži.

„Tu břišní ploutev vyndávat nemusíš,“ řekl.

„Jako návnada to bude fajn, ale lepší je, když se tam ta břišní ploutev nechá.“

Zaklesl oba stažené okouny za ocásky na háčky. Na každé udici byly k návazci připevněny dva háčky.

Nick stál na břehu, držel udici a nechal šňůru volně odvíjet z navijáku.

„To bude dost,“ křikl.

Nick položil přes dolní konec prutu těžký kus naplaveného dřeva, aby pevně držel, a zespoda jej v patřičném úhlu podepřel menším klacíkem. Svinul volnou šňůru, aby se napjala až k návnadě, jež ležela na písčitém dnu řečiště, a zajistil naviják. Kdyby pstruh, žeroucí na dně, chytil návnadu, plaval by s ní pryč a přitom by prudce zatáhl za šňůru v navijáku a zajištěný naviják by se rozezvučel.

„Nevím,“ odpověděl Nick a sbíral dál dřevo na oheň.

Rozdělal oheň ze dříví, jež kolem naplavila voda.

Večerní větřík srážel oheň k mysu. Nick si sedl na deku. Za zády měl hustý podrost lesíku na mysu a před sebou záliv s ústím Hortons Creek. Ještě nebyla úplná tma. Světlo ohně se rozlévalo až k vodě. Viděl na dva ocelové pruty trčící nad temnou hladinou. Světlo se mihotalo po navijácích.

„Já nemám na jídlo žádnou chuť,“ řekl Nick.

„Tak dobře.“

Jedl mlčky a pozoroval ty dvě udice a světlo ohně pohrávající na vodách.

„Dnes večer bude svítit měsíc,“ řekl Nick. Pohlédl přes záliv k horám, jejichž obrysy začínaly na obloze ostře vystupovat. Věděl, že za těmi kopci za chvíli vyjde kotouč měsíce.

„Ty víš všechno,“ řekl Nick.

„Když já si nemůžu pomoci,“ řekl. „Víš všechno. V tom je ta potíž.“

Seděl na dece a pozoroval, jak vychází měsíc.

„Já nevím.“

„Ne, nevím.“

Nick dál hleděl na měsíc, který vycházel na kopci.

„Už to není ono.“

Pokračoval: „Je mi, jako by se to všechno ve mně někam propadlo. Nevím, co bych měl říct.“

„Ne,“ řekl Nick.

Zůstal tam sedět s hlavou v dlaních.

„Tak dobře,“ souhlasil Nick. „Odtlačím tě.“

Loďka plula po vodě zalité měsíčním světlem. Nick se vrátil a položil se k ohni na deku, obličejem k zemi. Ležel tak dlouho. Ležel tam, ještě když slyšel, jak lesem na paseku přichází Bill. Cítil, jak se Bill blíží k ohni. Bill se ho ani nedotkl.

„Odjela v pořádku?“ zeptal se Bill.

„Ano,“ odpověděl Nick, vleže, s obličejem stále zaboreným do deky.

„Měli jste spolu výstup?“

„Ne, žádný výstup nebyl.“

„Jak ti je?“

„Prosím tě, běž pryč, Bille! Běž na chvíli pryč.“

Bill si vzal z košíku na jídlo sendvič a šel se podívat na udice.

V Dobré adrese číslo 2, 2013 vypracoval Michal Šanda z povídky Ernesta Hemingwaye Když cosi končí postavu Marjorie. Venkoncem proč ne? Nevidím důvod, proč bych se měla nekončtě nudit na rybách v nějakém zapadákově a předstírat nábožný obdiv k cucákovi, který si chce prostřednictvím lovu dokázat mužnost. Mně dokázal jenom svoji nedospělost.

Vysvobozena z literatury jsem vyrazila do ulic. Kašlu na nějaké Hortons Bay! Vyrazila jsem na Manhattan a špacírovala mezi davem lidí spěchajících po ránu do práce. V jedné z výloh mi do oka padnul červený klobouk s krajkovanou krempou. V obchodě měli ještě zavřeno, to ale přece nevadí, nemusím si všechno, co se mi líbí, hned kupovat. Na rohu East 120th Street a Lexington Avenue na sebe pořvávali smršť sprostáren páркаř a obrovský černoch v dresu New York Knicks. Jejich předpažené ruce připomínaly Michalangelovo Stvoření Adama. Bůh s Adamem mají prsty těsně u sebe, ale je mezi nimi uzounká mezířka. Ani prsty páркаře a černocha se navzájem nedotkly, oddělovala je desetidolarovka, a kdyby za ni jeden zatáhl víc než druhý, roztrhla by se a ani jeden by neměl nic.

Vůně horkých párků probudila dosud dřímající žaludek a ten mi dal na vědomí, že jsem dneska ještě nic nejedla. Zamířila jsem proto k Tiffanymu na snídani a nad kávou jsem si definitivně řekla: Nicka vem čert!

Marjorie

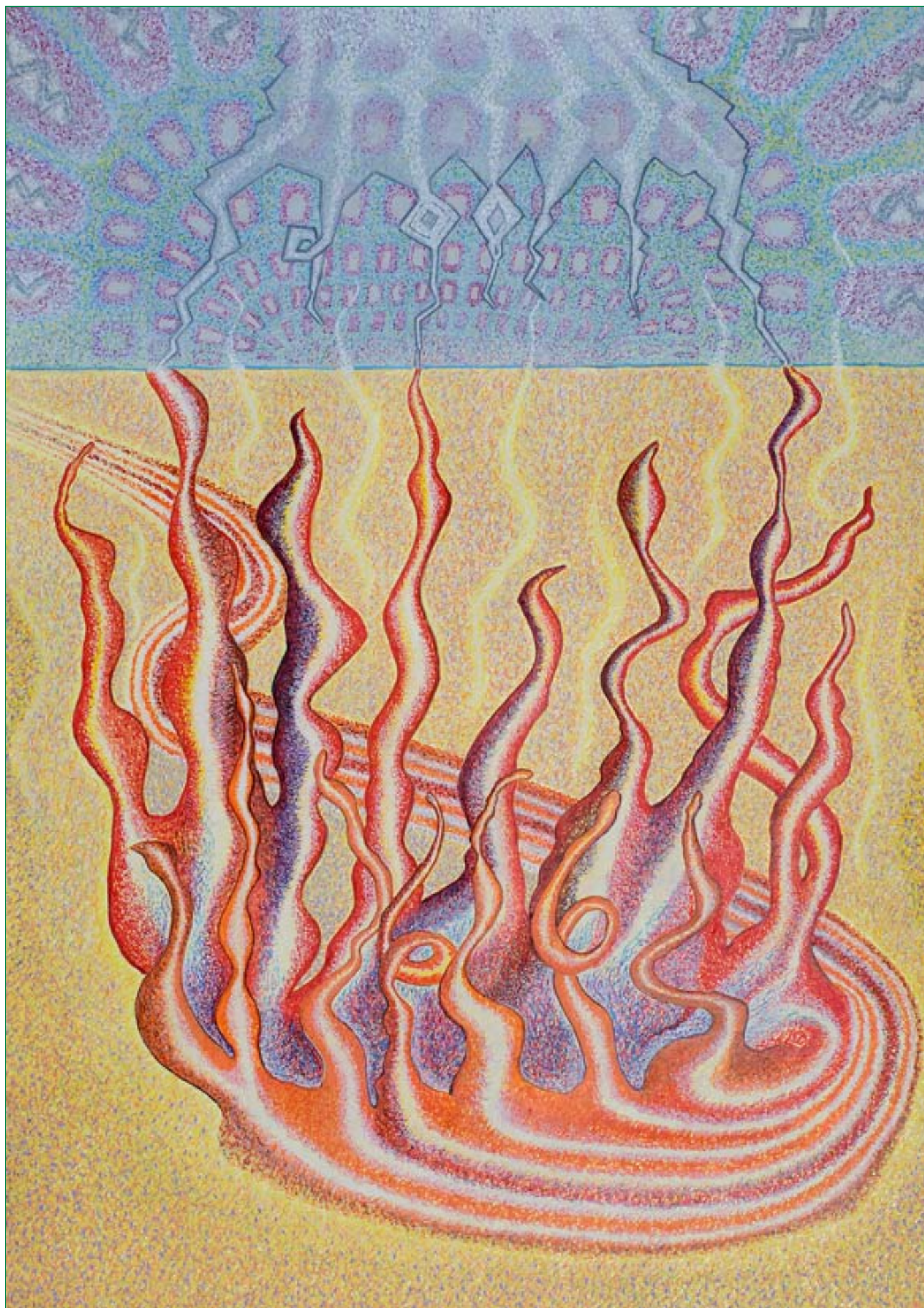
Demiurgie šamanů

Eva Šenkyříková

Formát A3, kresebná technika, papír, 2015

Příští číslo vychází 1. dubna 2016

v tento den

v roce

1867 byl na Světové výstavě v Paříži poprvé
představen hydraulický lis

1917 zemřel ragtimový pianista Scott Joplin

1918 bylo založeno britské Královské letectvo
Royal Air Force

1929 se narodil spisovatel Milan Kundera

1945 začala bitva o Okinawu

1959 tajným rozkazem izraelského premiéra
Davida Ben Guriona vznikl Mossad

1976 zemřel malíř Max Ernst

1992 AC Sparta Praha porazila FC Barcelonu 1:0

jmeniny oslaví Hugo

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!